

Zarząd Gminy i Miasta Mirosławiec

**ZAŁĄCZNIK NR 1
do uchwały Nr VIII / 58 / 2015
Rady Miejskiej w Mirosławcu
z dnia 28.05.2015 r.**

STUDIUM

**UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY MIROSŁAWIEC**

Tekst jednolity

*Tekst ujednolicony na podstawie tekstu Studium będącego załącznikiem Nr 1
do uchwały Nr XXX/183/2002 Rady Gminy i Miasta Mirosławiec
z dnia 9 października 2002 roku
(wprowadzone zmiany wyróżniono kolorem i kursywą)*

Integralną część studium stanowią:

- część opisowa,
- część graficzna:
  - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – gmina Mirosławiec skala 1:25000,
  - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – jednostki osadnicze skala 1:10000.

Integralną część studium stanowią, poza niniejszym tekstem jednolitym:

- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mirosławiec, skala 1:25 000 – załącznik nr 2,*
- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – jednostki osadnicze, skala 1:10 000 – załącznik nr 3.*

Podstawa prawna opracowania:

- art. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym
- uchwała Nr XXIX/152/98 Rady Gminy i Miasta w Mirosławcu z dnia 28 kwietnia 1998 roku,
- *uchwała Nr XXXIX/330/2014 Rady Miejskiej w Mirosławcu z dnia 27 marca 2014 r.*

Zarząd Gminy i Miasta Mirosławiec

Przewodniczący Zarządu -
Członkowie:

Edward Ząbek
Lech Adamski
Jerzy Bocian
Jan Grudziński
Janusz Juszczak
Andrzej Puchała
Michał Wróblewski

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Henryk Gawroński

**główny projektant kierujący zespołem –
zagadnienia przestrzenne
nr ewid. upr. urb. 247/88**

mgr Stefan Leciejewski

**zagadnienia przyrodnicze, ochrony
środowiska i turystyki
nr ewid. upr. urb. 1379/94**

mgr inż. Jolanta Klupś

zagadnienia uwarunkowań produkcji rolnej

mgr Helena Bielasiewicz-Nowicka

**zagadnienia społeczno-gospodarcze
nr ewid. upr. urb. 1382/94**

mgr inż. Mieczysław Cholewo

zagadnienia infrastruktury technicznej

mgr inż. Piotr Stróżyński

zagadnienia komunikacji

mgr Bernadeta Piecuch

zagadnienia historyczno-kulturowe

mgr Mirosława Dernoga

zagadnienia archeologiczne

techn. bud. Danuta Nowakowska

opracowanie graficzne

Zmianę Studium opracował zespół w składzie:

*mgr inż. arch. Piotr Kowalski, główny projektant,
uprawnienia urbanistyczne nadane na podstawie art. 51 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku
o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. nr 15, poz. 139, z późn. zm.)*

*mgr Aleksandra Mikulska – projektantka,
kwalifikacje do wykonywania zawodu urbanisty uzyskane na podstawie ustawy z dnia
15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa
oraz urbanistów (Dz. U. z 2013 r., poz. 932 i 1650)*

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	6
1. Przedmiot, cel i podstawa prawna opracowania studium.....	6
2. Materiały wejściowe opracowania.....	7
3. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy.....	8
II. UWARUNKOWANIA W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM	10
1. Uwarunkowania zewnętrzne.....	10
2. Uwarunkowania społeczno-demograficzne i osadnicze.....	10
2.1. Ogólna charakterystyka gminy.....	10
2.2. Przemiany demograficzne w gminie.....	11
2.3. Aktywność zawodowa i zatrudnienie.....	17
2.4. Zasoby mieszkaniowe.....	19
2.5. Ocena sieci osadniczej i jej wyposażenie w infrastrukturę społeczną.....	22
2.6. Wnioski.....	25
3. Ocena lokalnych wartości środowiska przyrodniczego.....	26
3.1. Położenie geograficzne.....	26
3.2. Ukształtowanie terenu i formy powierzchni ziemi.....	26
3.3. Budowa geologiczna.....	27
3.4. Surowce mineralne.....	30
3.5. Warunki hydrogeologiczne i zasoby wód podziemnych.....	33
3.6. Warunki klimatyczne.....	38
3.7. Warunki glebowe.....	42
3.8. Szata roślinna.....	43
3.9. Stan, ochrona i zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.....	44
3.10. Użytkowanie gruntów.....	56
4. Uwarunkowania kulturowe.....	58
4.1. Rys historyczny.....	58
4.2. Charakterystyka zabudowy.....	60
4.3. Charakterystyka ważniejszych miejscowości i ich zabytków prawnie chronionych.....	62
4.4. Zagadnienia archeologiczne.....	67
4.5. Ocena wartości kulturowych i wnioski do ochrony konserwatorskiej.....	72
4.6. Spis obiektów chronionych.....	74
5. Ocena uwarunkowań rozwoju funkcji gospodarczych.....	81
5.1. Uwarunkowania do produkcji rolnej.....	81
5.2. Stan gospodarki leśnej.....	88
5.3. Uwarunkowania dla turystyki i stan turystycznego zagospodarowania gminy.....	92
5.4. Uwarunkowania działalności produkcyjnej.....	94
6. Uwarunkowania rozwoju systemów infrastruktury technicznej.....	96
6.1. Zaopatrzenie w wodę.....	96
6.2. Odprowadzenie ścieków.....	97
6.3. Zaopatrzenie w gaz.....	97
6.4. Zasilanie elektroenergetyczne.....	98
6.5. Zaopatrzenie w ciepło.....	98
6.6. Odprowadzenie wód deszczowych.....	98
6.7. Gospodarka odpadami stałymi.....	98
6.8. Telekomunikacja.....	98
7. Ocena uwarunkowań komunikacyjnych gminy.....	99
7.1. Stan istniejący.....	99
7.2. Uwarunkowania rozwoju komunikacji.....	100
III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY.....	102
1. Cele strategiczne i kierunki rozwoju.....	102
2. Struktura przestrzenna gminy.....	102

3. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.	103
3.1. Rezerваты przyrody.	103
3.2. Obszary chronionego krajobrazu.	104
3.3. <i>Obszary Natura 2000</i>	105
3.4. Pomniki przyrody.	106
3.5. Użytki ekologiczne.	106
3.6. Siedliska roślin i ostoje zwierząt.	106
3.7. Kierunki działań dla ochrony gleb i powierzchni ziemi oraz wykorzystania surowców mineralnych.	107
3.8. Ochrona powietrza atmosferycznego.	108
3.9. Kierunki działań dla ochrony środowiska wodnego i zapewnienia wody dla gospodarki.	108
3.10. Ochrona biosfery.	110
3.11. Pogłębiona ocena zasobów przyrodniczych.	110
4. Kierunki rozwoju i aktywizacji działalności gospodarczej.	111
4.1. Kierunki rozwoju rolnictwa.	111
4.2. Kierunki rozwoju leśnictwa.	114
4.3. Kształtowanie rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku.	114
5. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.	116
5.1. Zaopatrzenie w wodę.	116
5.2. Zaopatrzenie w gaz.	116
5.3. Odprowadzenie ścieków sanitarnych.	116
5.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną.	118
5.5. <i>Energetyka wiatrowa</i>	118
5.6. Zaopatrzenie w ciepło.	119
5.7. Odprowadzenie ścieków deszczowych.	119
5.8. Gospodarka odpadami stałymi.	119
5.9. Telekomunikacja.	119
6. Kierunki rozwoju komunikacji.	120
6.1. Komunikacja drogowa.	120
6.2. Zagadnienia komunikacyjne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	121
6.3. Komunikacja rowerowa.	122
IV. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY.	123
1. Cele polityki przestrzennej.	123
2. Tereny rozwojowe.	123
2.1. Tereny mieszkaniowe.	123
2.2. Tereny działalności gospodarczej.	124
3. Rolnicza przestrzeń produkcyjna.	124
4. Lasy.	124
5. Turystyka, rekreacja i wypoczynek.	125
6. Komunikacja.	126
7. Infrastruktura techniczna.	126
8. Program i zasady opracowań planistycznych na obszarach typowanych do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	126
V. UZASADNIENIE WRAZ Z SYNTEZĄ USTALEŃ ZMIANY STUDIUM.	130

I. WPROWADZENIE

1. Przedmiot, cel i podstawa prawna opracowania studium.

Przedmiotem opracowania jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mirosławiec, celem rozpoznania uwarunkowań i określenia przy ich uwzględnieniu długookresowej polityki przestrzennej na obszarze gminy Mirosławiec.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mirosławiec określa więc uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego, kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz politykę przestrzenną gminy.

Podstawa prawna opracowania studium zawarta jest w art. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym:

Art. 6.1. „W celu określenia polityki przestrzennej gminy rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej „studium”.

Podstawę prawną opracowania studium stanowią przepisy art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 199, z późn. zm.), mające także zastosowanie do zmiany studium na mocy art. 27 ww. ustawy.

Zmianę Studium sporządzono na podstawie uchwały Nr XXXIX/330/2014 Rady Miejskiej w Mirosławcu z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mirosławiec.

Studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego terenu, jest natomiast dokumentem planistycznym obejmującym obszar całej gminy, umożliwiającym na jej obszarze koordynację rzeczową i czasową działań przestrzennych. *Dokument ten wiąże natomiast organy gminy przy sporządzaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z art. 20 ust. 1 przywołanej wyżej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym „plan miejscowy uchwała rada gminy po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium (...)”.*

Celem opracowania zmiany studium jest zmiana uchwalonego w 2002 roku studium, która polega na uzupełnieniu jego treści w jednostkowe ustalenia, wymagane ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz wyznaczenie nowego kierunku rozwoju południowej części gminy w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica. Kierunek ten oparty jest na inwestycjach w odnawialne źródła energii, a zwłaszcza inwestycji polegającej na realizacji zespołu elektrowni wiatrowych. Dokonano także aktualizacji zapisów ogólnych tekstu studium w zakresie zagadnień przyrodniczych oraz ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, mających wpływ na przedmiot zmiany. W związku z zakresem przestrzennym i przedmiotowym zmiany Studium nie zaktualizowano jego zapisów w zakresie demografii, użytkowania terenu, komunikacji oraz innych danych, w tym danych statystycznych oraz wskaźników.

Niniejszy dokument sporządzono w formie tekstu jednolitego, uwzględniającego

wprowadzone zmiany. Opracowana zmiana Studium jest kontynuacją polityki przestrzennej gminy przyjętej w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2002 r., z uwzględnieniem celów rozwojowych opartych na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.

Część tekstu studium stanowiąca zmianę została wyróżniona kolorem i kursywą oraz naniesiona na rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mirosławiec i rysunek szczegółowy dla jednostki osadniczej Hanki w formie dodatkowych ustaleń doprecyzowujących i uzupełniających ustalenia studium z 2002 roku. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego zostały zaktualizowane w zakresie przestrzennym objętym zmianą.

2. Materiały wejściowe opracowania.

Studium opracowano wykorzystując dane dotyczące gminy Mirosławiec zawarte między innymi w opracowaniach :

- Urzędu Statystycznego w Pile,
- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie - opracowanie „Polska w nowym podziale terytorialnym 1998 roku”,
- Urzędu Gminy i Miasta w Mirosławcu,
- miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Mirosławiec,
- projektu studium zagospodarowania przestrzennego województwa pilskiego, opracowanego w WBUiA w Pile - 1997 rok.

Ponadto materiałem wejściowym do zmiany Studium są następujące opracowania:

- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, przyjęty uchwałą Nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19.10.2010 roku”,
- „Opracowanie ekofizjograficzne dla projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mirosławiec”, Wałcz, 2014,
- „Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego”, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin, 2010,
- „Waloryzacja przyrodnicza gminy Mirosławiec”, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin, 2004.

W opracowaniu wykorzystano podstawowe dane statystyczne za rok 1997 przeliczone na nowy podział terytorialny obowiązujący od 1.01.1999 roku.

3. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy.

miasto Mirosławiec

Lp.	Plan lub zmiana	Nr uchwały z dnia	Ogłoszenie Nr Dziennika Urzęd./z dnia	w sprawie
1	2	3	4	5
1	plan ogólny	III/12/88 18.11.1988 RNMiG	Nr 3 z dnia 20.01.1989	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Mirosławca.
2	zmiany planu	XXII/154/93 22.04.1993 RNMiG	Dz.Urz.Woj.Pil., Nr 7 z dnia 17.05.1993	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Mirosławca.
2a	zmiana planu rejon ul. Wałęckiej	RGiM XXI/114/97 3.04.1997	Dz.Urz.Woj.Pil., Nr 18 z dnia 30.05.1997	w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Mirosławiec
2b	zmiana planu rejon ul. Spokojnej	RGiM XXV/130/97 30.09.1997	Dz.Urz.Woj.Pil., Nr 36 z dnia 7.11.1997	w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Mirosławiec dla zespołu garaży w rejonie ulicy Spokojnej.
3	szczegółowy teren bud. jednorod.	IV/18/84 13.12.1984 RNMiG	Nr 10 z dnia 31.12.1984	w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa jednorodzinnego w Mirosławcu (ul. Polna).
4	szczegółowy os. Polne	XI/60/90 19.04.1990 RNMiG	Nr 16 z dnia 25.05.1990	w sprawie miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego zespołu budownictwa jednorodzinnego w Mirosławcu – os. Polna.
5	szczegółowy os. Orla	XI/61/90 19.04.1990 RNMiG	Nr 16 z dnia 25.05.1990	w sprawie miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego zespołu budownictwa jednorodzinnego w Mirosławcu – ul. Orla.

gmina Mirosławiec

1	2	3	4	5
1	plan ogólny gminy	I43/XII/80 24.04.1980 RNMiG	Dz.Urz.WRN Nr 3 z dnia 2.04.1981	w sprawie zatwierdzenia planu zagospodarowania przestrzennego gminy Mirosławca.
1a	zmiany planu	XI/59/90 19.04.1990 RNMiG	Dz.Urz.Woj.Pil., Nr 15 z dnia 16.05.1990	w sprawie zmian w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Mirosławiec. /wsie: Gniewosz, Łowicz Wałęcki, Sadowo, Drzewoszewo, Jabłonowo, Piecnik, Hanki, Nieradz, Próchnowo, Kalinówka oraz ochrona przyrody/.
1b	zmiany planu	XXII/154/93 22.04.1993 RNMiG	Dz.Urz.Woj.Pil., Nr 7 z dnia 17.05.1993	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Mirosławiec. /wsie: Drzewoszewo, Gniewosz, Kosiakowo, Orla, Piecnik, Łowicz Wałęcki oraz Mirosławiec/.

Zgodnie z art. 87 ust. 1 wszystkie plany miejscowe uchwalone po 1 stycznia 1995 r. zachowują moc prawną. Żaden z ww. planów, który zachował swą moc prawną po 1 stycznia 2003 roku nie dotyczy terenu objętego zmianą Studium.

II. UWARUNKOWANIA W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

1. Uwarunkowania zewnętrzne.

Gmina Mirosławiec położona jest w południowo-wschodniej części Województwa Zachodniopomorskiego. Sąsiaduje: od północy – z gminą Wierzchowo, od wschodu z gminą Wałcz, od południa z gminą Tuczno i od zachodu z gminą Kalisz Pomorski. Miasto Mirosławiec pełniący funkcje ośrodka administracyjno-usługowego wobec mieszkańców miasta i całej gminy położony jest na skrzyżowaniu dróg powiązań zewnętrznych: drogi krajowej nr 10 Bydgoszcz – Szczecin, drogi wojewódzkiej nr 177 Człopa – Czaplunek i drogi powiatowej nr 29101 Mirosławiec – Stara Studnica.

2. Uwarunkowania społeczno-demograficzne i osadnicze.

Uwarunkowania społeczno-demograficzne i osadnicze rozwoju gminy Mirosławiec opracowano łącznie z miastem – siedzibą gminy, co było podyktowane potrzebą wzięcia pod uwagę trwałych, przestrzennych więzi społeczno-gospodarczych łączących poszczególne obszary.

2.1. Ogólna charakterystyka gminy.

Gmina Mirosławiec, poza miastem Mirosławiec składa się z 7 sołectw:

- sołectwo Jabłonowo, w skład którego wchodzi Jabłonowo, Jabłonkowo i Pilów,
- sołectwo Piecnik,
- sołectwo Toporzyk,
- sołectwo Łowicz Wałecki, w skład którego wchodzi Łowicz Wałecki, Orle i Kierpnik,
- sołectwo Jadwiżyn, w skład którego wchodzi Jadwiżyn, Sadowo i Setnica,
- sołectwo Hanki, w skład którego wchodzi Hanki, kol. Hanki i Nieradź,
- sołectwo Bronikowo, w skład którego wchodzi Bronikowo i Próchnowo.

Gminę zamieszkuje 6565 mieszkańców, z czego miasto Mirosławiec 2535 osób, wieś 4030 osób (stan na 31 XII 1997 r.).

Ludność gminy stanowi 11,5 % mieszkańców powiatu wałeckiego oraz 0,38 % mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Gmina należy do słabo uprzemysłowionych i posiada charakter leśno-rolniczy. W układzie osadniczym miasto Mirosławiec jako ośrodek lokalny – miejski, pełni funkcję administracyjno-usługową wobec mieszkańców miasta i gminy. Wsie pełnią funkcje rolniczo-usługowe. Funkcją uzupełniającą jest turystyka wymagająca aktywizacji w oparciu o potencjalne walory naturalne gminy.

Wiejską sieć osadniczą stanowi 20 jednostek osadniczych. W układzie administracyjnym wyodrębnionych jest 7 sołectw i 10 wsi.

Podstawowe wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego przedstawiają się następująco:

Wskaźniki	Gmina	Powiat	Woje- wództwo	Relacja wskaźnika gminy do wskaźnika	
				powiatu	województwa
1. Gęstość zaludnienia na 1 km ²	33,5	41	76,0	0,82	0,44
2. Bezrobocie na 1000 M	65,4	69	53,2	0,95	1,23
3. Abonenci telefoniczni na 1000 M	75,9	113	211,7	0,67	0,36
4. Pracujący na 1000 M	144,9	190	240,0	0,76	0,60
5. Drogi gminne i lokalne na 100 km ² w km	8,2	-	26,7	-	0,31
6. Podmioty zarejestrowane w systemie REGON na 1000 M	50,8	64	80,2	0,79	0,63

Źródło: Materiały statystyczne Urzędu Statystycznego w Pile, Polska w nowym podziale terytorialnym - Warszawa 1998 r.

Powyższe wskaźniki świadczą o niskim poziomie struktury socjalnej gminy w stosunku do województwa. Główną przyczyną było zacofanie agrarne (PGR) spotęgowane rozproszoną, utrudniającą rozwój infrastruktury siecią osadniczą oraz degradacją socjalną i materialną ludności chłopskiej.

Wyższy od średniej wojewódzkiej wskaźnik bezrobocia w gminie świadczy o dużej grupie byłych pracowników upadłych PGR nie przystosowanych do nowych warunków ekonomicznych, którzy zasilają grupę bezrobotnych.

2.2. Przemiany demograficzne w gminie.

Gmina Mirosławiec wchodzi w skład obszarów określonych jako Ziemie Zachodnie i Północne Polski. Rozwój ludności na tych obszarach dokonywał się pod wpływem trzech podstawowych czynników, tj. przyrostu naturalnego, migracji, a także na skutek zmian granic administracyjnych. Podstawowymi czynnikami rozwoju ludności był przyrost naturalny i migracje.

Ludność gminy koncentruje się w dwóch jednostkach: w mieście Mirosławcu – 38,7 % i na Osiedlu XXX-Lecia – 27,2 %. Pozostałe 35 % ludności rozproszone jest w południowej i wschodniej części gminy.

Gminę Mirosławiec w 1997 roku zamieszkiwało 6565 osób, w tym miasto 2535 mieszkańców.

Ludność gminy w okresie 1975-1997 kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Ludność w latach					
	1975	1980	1985	1990	1995	1997
Miasto	2288	2409	2386	2748	2692	2535
Wieś	2417	3081	3428	3348	3857	4030
Razem gmina	4705	5490	5814	6096	6549	6565

Z powyższych danych wynika, że już w 1975 roku liczba mieszkańców wsi przewyższała liczbę mieszkańców miasta Mirosławca. Było to związane z rozbudową uruchomionego na obszarze gminy w 1952 roku lotniska wojskowego. Zapotrzebowanie

na kadre związaną z rozbudowanym lotniskiem wpłynęło na dynamiczny przyrost mieszkańców przy umiarkowanym przyroście ludności w mieście. W omawianym okresie liczba mieszkańców wsi wzrosła o 66,7 %, w mieście o 10,8 %.

Głównym czynnikiem rozwoju demograficznego gminy był przyrost naturalny. Najwyższy przyrost naturalny w okresie 1975-1997 zauważa się w 1975 roku – 23,2 ‰ (109 osób), najniższy natomiast w 1997 roku – 4,7 ‰ (32 osoby).

W całym badanym okresie notuje się wyraźną tendencję spadkową w zakresie liczby urodzeń. Wskaźnik urodzeń zmniejszył się z 30 ‰ w 1975 roku do 12,6 ‰ w 1997 roku. W mieście spadek był jeszcze wyższy – z 40,0 ‰ do 16,5 ‰.

Niepokojący jest wzrost wskaźnika zgonów na 1000 mieszkańców z 6,8 w 1975 roku do 7,9 w 1997 roku. Analogicznie wskaźniki w mieście są zdecydowanie wyższe (10,6 ‰ i 12,6 ‰).

Obserwuje się również tendencję malejącą w liczbie zawieranych małżeństw. Wskaźnik ilości zawieranych małżeństw na 1000 ludności w 1997 roku był trzykrotnie niższy niż w 1975 roku (4,4 wobec 14,7). Świadczy to, że obecnie małżeństwa zawierane są rzadziej.

Zgodnie z zachodzącymi procesami ogólnokrajowymi na terenie gminy oprócz spadku przyrostu naturalnego wzrostu wskaźnika zgonów malejącą tendencją zawieranych małżeństw zauważa się zmiany w trójdzielnej strukturze wieku mieszkańców gminy.

Ludność według wieku w grupach ekonomicznych gminy na tle mieszkańców powiatu i województwa przedstawia się następująco (%):

Lata	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Gmina Mirosławiec			
1985	33,9	57,7	8,4
1997	30,6	59,1	10,3
W tym wieś			
1985	32,4	59,7	7,9
1997	32,0	59,9	8,1
Miasto			
1985	36,1	54,7	9,2
1997	28,5	57,9	13,6
Powiat			
1997	29,1	59,3	11,6
Województwo			
1997	26,5	61,0	12,5

Cechą charakterystyczną struktury wieku w tym trójdzielnym podziale jest wysoka stabilność na wsi. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmalał zaledwie o 0,4 punktu procentowego (z 32,4 % do 32,0 % w 1997 roku). Na prawie niezmienionym poziomie utrzymuje się udział ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Bardziej wyraźne zmiany odnotowuje się w mieście Mirosławcu. Tutaj grupa przedprodukcyjna zmalała o 7,6 punktu procentowego, tj. z 36,1 % do 28,5 %, zaś grupa produkcyjna wzrosła o 3,2 punktu, tj. z 54,7 % do 57,9 %, a udział grupy poprodukcyjnej wzrósł z 9,2 % do 13,6 %, tj. o 4,4 punktu. Z powyższych relacji można wyciągnąć

wniosek, że starzenie się ludności w mieście jest bardziej zaawansowane, w związku z tym udział ludzi starych jest wyższy niż na wsi. W kraju i województwie odnotowuje się postępujący proces starzenia się społeczeństwa (do 16 % w 2000 roku).

W grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym zauważa się spadek liczby dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lat) z 7,6 % w 1982 roku do 4,2 % w 1997 roku oraz w wieku przedszkolnym z 9,3 % do 7,7 %. Wzrósł odsetek młodzieży w wieku szkoły ponadpodstawowej (15-17 lat) z 2,0 % w 1982 roku do 4,9 % w 1997 roku.

Powyższe wskaźniki świadczą o młodej, stabilnej strukturze wieku mieszkańców wsi. Również zauważa się, że od 1975 roku „obciążenie” ludnością w wieku nieprodukcyjnym na wsi utrzymuje się na niezmiennym poziomie (67 osób) przy wzroście obciążenia w mieście (z 64 osób w 1974 roku do 72 osób w 1997 roku).

Przy malejącym przyroście naturalnym w gminie Mirosławiec istotnym stymulatorem wzrostu ludności był ruch migracyjny ludności. Według danych statystycznych Urzędu Statystycznego w Pile kulminacyjnym rokiem migracji na wsi był rok 1991, w którym napływ osiągnął liczbę 189 osób, a saldo migracji wyniosło 128 osób. Znaczący napływ ludności utrzymuje się od 1991 roku, a w 1997 roku osiągnął poziom 113 osób.

Przez wszystkie te lata przyrost liczby mieszkańców wsi był związany z rozbudową mirosławieckiego lotniska, a od roku 1997 na skutek likwidacji lotniska w Pile – napływem kadry do Mirosławca. Na terenie gminy rośnie zakład pracy dający stałe zatrudnienie, który wraz z całym swoim zapleczem w nowym układzie militarnym może odegrać bardzo ważną rolę.

Procesy demograficzne gminy w analizowanym okresie charakteryzowały się:

- 1) najwyższym w dawnym województwie pilskim (1975-1998) przyrostem naturalnym w 1975 roku – 23,2 ‰ (miasto – 28,4 ‰, wieś – 18,8 ‰),
- 2) dwukrotnie wyższym wskaźnikiem dynamiki demograficznej na wsi (6,63) w stosunku do miasta (3,66),
- 3) spadkiem wskaźnika urbanizacji (z 48,6 % w 1975 roku do 38,6 % w 1997 roku),
- 4) rosnącym dodatnim saldem migracji do wsi (z 27 osób w 1981 roku do 11 osób w 1997 roku) przy wrastającym ujemnym saldzie migracji do miasta (-4 osoby w 1975 roku do - 91 osób w 1997 roku),
- 5) spadkiem liczby zawieranych małżeństw z 14,7 ‰ w 1975 roku do 4,4 ‰ w 1997 roku,
- 6) młodą strukturą wieku mieszkańców gminy.

Charakterystykę zachodzących procesów demograficznych przedstawiono w tabelach nr 1 – 7.

Analiza zagadnień demograficznych w gminie Mirosławiec może napawać optymizmem co do przyszłej struktury wiekowej mieszkańców. Wysoki odsetek ludzi młodych przy ciągłym wzroście liczby osób w wieku produkcyjnym i stabilnym poziomie ludności w wieku poprodukcyjnym oraz wrastającym przyroście rzeczywistym ludności pozwala na budowanie prognoz ludnościowych o wysokiej dynamice wzrostu. Zgodnie z prognozami demograficznymi ludność w wieku produkcyjnym będzie przyrastała poza okres 2005 roku. Wysoki przyrost ludzi w wieku zdolności do pracy zbiega się w czasie z wysoką stopą bezrobocia. W tej sytuacji przed polityką społeczno-gospodarczą,

a polityką zatrudnienia w szczególności powstają trudne problemy. Od ich rozwiązania zależeć będzie czy roczniki wkraczające w wiek zdolności do pracy będą mogły znaleźć zatrudnienie na miejscu, czy zasilać będą szeregi bezrobotnych lub opuszczać tereny w poszukiwaniu pracy, pogłębiając pogorszenie struktury wieku mieszkańców gminy.

Pomimo przeciwnych trendów rozwoju demograficznego między miastami a terenami wiejskimi występuje, jak wykazano w tabelach, i będzie występował systematyczny wzrost liczby mieszkańców gminy.

Dotychczasowe procesy demograficzne, jak również zachodzące w ostatnich latach przemiany w gospodarce gminy, a także nowe trendy rozwojowe dają podstawę do postawienia hipotezy o przyroście ludności gminy Mirosławiec.

Z gospodarczego punktu widzenia władze gminy powinny dążyć do przyłączenia do gminy Mirosławiec tereny jednostki wojskowej jako obiektu gospodarczego, który obecnie należy do gminy Wierzchowo. Aktualnie budżet gminy Wierzchowo zasilany jest podatkami spływającymi z jednostki wojskowej zlokalizowanej w sąsiedztwie gminy Mirosławiec.

Gmina Mirosławiec

Tabela 1

**Podstawowe dane demograficzne w gminie
miejsko-wiejskiej w latach 1975 – 1997**

Wyszczególnienie	1975			1985			1997		
	Ogółem	Miasto	Wieś	Ogółem	Miasto	Wieś	Ogółem	Miasto	Wieś
Ludność ogółem	4705	2288	2417	5814	2386	3428	6565	2535	4030
w tym:									
- kobiety	2254	1128	1126	2876	1226	1650	3223	1235	1988
- %	47,9	49,3	46,6	49,5	51,4	48,1	49,1	48,7	49,3
ludność w wieku:									
- przedprodukcyjnym	1453	705	748	1972	862	1110	2011	722	1289
- produkcyjnym	2853	1395	1458	3353	1305	2048	3881	1469	2412
- poprodukcyjnym	399	188	211	489	219	270	673	344	329
ludność w wieku nieprod. na 100 osób w wieku produk.	54	64	66	73	82	67	69	72	67
małżeństwa	69	27	42	43	19	24	10	15	15
na 1000 ludności	14,7	11,5	17,2	7,4	7,5	6,9	4,4	5,4	3,8
urodzenia żywe	141	88	53	130	74	56	85	46	39
na 1000 ludności	30,0	40,0	22,1	22,4	29,3	16,2	12,6	16,5	9,8
zgony	32	24	8	47	20	27	53	35	18
na 1000 ludności	6,8	10,6	3,3	8,1	7,9	7,8	7,9	12,6	4,5
przyrost naturalny	109	64	45	83	54	29	32	11	21
na 1000 ludności	23,2	28,4	18,8	14,3	22,5	8,5	4,7	3,9	5,3
saldo migracji	-50	-4	-46	-107	-90	-17	22	-91	113
na 1000 ludności	-10,6	7,3	-19,2	-18,4	-39,1	-5	3,3	-36,4	28,2

**Rozwój ludności w gminie miejsko-wiejskiej
Mirosławiec w latach 1975 – 1997**

Lata	Ludność ogółem	W tym:		Ludność na km ²		Udział % ludności miasta w ogólnej liczbie ludności gminy	Dynamika przyrostu ludności		
		wieś	miasto	wieś	miasto		ogółem	wieś	miasto
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1975	4705	2417	2288	12,5	1271,1	48,6	100,0	100,0	100,0
1980	5490	3081	2409			43,8	116,6	127,5	105,3
1985	5814	3428	2386	17,7	1136,2	41,0	123,6	141,8	104,3
1987	5809	3589	2220	19,0	1057,0	38,2	123,5	148,5	97,0
1988	5980	3208	2772	16,2	1309,0	46,3	127,1	132,7	121,1
1990	6096	3348	2748	17,0	1309,0	45,1	129,6	138,5	120,1
1991	6280	3509	2771	18,1	1319,5	44,1	133,5	145,2	121,1
1992	6281	3577	2704	18,5	1287,6	43,0	133,5	147,9	118,2
1993	6394	3725	2669	19,2	1270,9	41,7	135,9	154,1	116,6
1994	6473	3811	2662	19,7	1267,6	41,1	137,6	157,7	116,3
1995	6549	3857	2692	20,1	1281,9	41,1	139,2	159,6	117,7
1996	6543	3897	2646	20,1	1260,0	40,4	139,1	161,2	115,6
1997	6565	4030	2535	20,8	1207,0	38,6	139,5	166,7	110,8

Źródło: Roczniki statystyczne Urzędu Wojewódzkiego w Pile i wyliczenia własne.

Rozwój ludności w latach 1975 – 1997

Lata	Ludność ogółem	Dynamika 1975=100	Przyrost bezwzględny	Przyrost naturalny		Urodzenia	Zgony	Wskaźnik dynamiki demograf.
				osoby	na 1000 M			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1975	2288	100,0	-	64	27,9	88	24	3,66
1978	2313	101,0	25	63	27,2	80	17	4,70
1980	2409	105,3	96	64	26,6	81	17	4,76
1981	2394	104,6	-15	56	23,4	73	17	4,29
1982	2408	105,2	14	57	23,6	70	13	5,38
1983	2430	106,2	22	53	21,1	71	18	3,94
1984	2399	104,8	-31	63	26,3	91	28	3,25
1985	2386	104,3	-13	54	21,4	74	20	3,70
1986	2286	99,9	-100	40	16,5	57	17	3,36
1987	2220	97,0	-86	27	11,52	50	23	2,17
1988	2772	121,1	552	33	14,4	47	14	3,35
1989	2730	119,3	42	25	8,7	49	24	2,04
1990	2748	120,1	18	12	4,2	40	28	1,43
1991	2771	121,1	23	45	15,7	72	27	2,67
1992	2704	118,2	-67	31	10,6	59	28	2,10
1993	2669	116,6	-35	19	6,6	47	28	1,68
1994	2662	116,3	-7	21	7,4	48	27	1,78
1995	2692	117,6	30	17	6,02	41	24	1,70
1996	2646	114,8	-46	14	5,0	44	30	1,47
1997	2535	110,8	-111	11	4,34	46	35	1,31

Źródło: Materiały statystyczne WUS w Pile

Rozwój ludności w latach 1975 – 1997 (wieś)

L.p	Lata	Ludność ogółem	Dynamika 1975=100	Przyrost bezwzględny	Przyrost naturalny		Urodzenia	Zgony	Wskaźnik dynamiki demograf.
					osoby	na 1000 M			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	1975	2417	100,0	-	45	18,8	53	8	6,63
2.	1978	3040	125,7	623	18	5,9	36	18	2,00
3.	1980	3081	127,5	41	45	14,7	63	18	3,50
4.	1981	3130	129,5	49	32	10,3	53	21	2,52
5.	1982	3250	134,5	120	72	22,1	94	22	4,27
6.	1983	3318	137,3	68	57	16,9	72	15	4,80
7.	1984	3393	140,4	75	30	8,8	51	21	2,43
8.	1985	3428	141,8	35	29	8,4	56	27	2,07
9.	1986	3494	144,5	66	45	12,8	64	19	3,36
10.	1987	3589	148,5	95	32	8,9	52	20	2,60
11.	1988	3208	132,7	-381	38	10,4	57	19	3,00
12.	1989	3219	133,2	11	41	12,9	67	26	2,57
13.	1990	3348	138,5	129	35	10,7	66	31	2,12
14.	1991	3509	145,2	161	33	9,6	57	24	2,37
15.	1992	3577	147,9	68	31	8,8	53	22	2,40
16.	1993	3725	154,1	148	55	14,8	82	27	3,04
17.	1994	3811	157,7	86	-37	9,8	65	28	2,32
18.	1995	3857	159,6	46	29	7,5	55	24	2,29
19.	1996	3897	161,2	40	19	4,8	48	29	1,65
20.	1997	4030	166,7	133	21	5,3	39	18	2,16

Źródło: Materiały Statystyczne Urzędu Statystycznego w Pile

Ruch migracyjny ludności w latach 1975 – 1997

Lata	Ludność	Napływ				Odływ				saldo migracji
		ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za zagranicę	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1975	2288	127	47	80	-	131	104	27	-	-4
1978	2313	205	94	111	-	166	139	27	-	-
1980	2409	104	29	75	-	133	93	40	-	-29
1981	2394	65	43	22	-	127	105	22	-	-62
1982	2408	37	24	13	-	80	60	20	-	-43
1983	2430	58	26	32	-	98	64	34	-	-40
1984	2399	38	16	22	-	132	109	23	-	-94
1985	2386	37	15	22	-	127	93	34	-	-90
1986	2286	24	3	21	-	164	139	25	-	-140
1987	2220	22	12	10	-	115	105	10	-	-93
1988	2772	58	24	34	-	119	105	14	-	-61
1989	2730	60	13	47	24	104	75	29	74	-44
1990	2748	110	24	86	-	127	96	31	1	-17
1991	2771	65	29	36	-	87	59	28	-	-22
1992	2704	54	16	38	-	104	78	25	-1	-50
1993	2669	46	17	25	4	100	60	40	-	-54
1994	2662	43	14	29	-	94	58	34	2	-51
1995	2692	98	28	70	-	95	63	29	3	3
1996	2646	84	28	54	2	111	68	41	2	-27
1997	2535	54	25	28	1	145	81	64	-	-91

Źródło: Materiały statystyczne WUS w Pile.

Ruch migracyjny ludności w latach 1975 – 1997 (wieś)

Lata	Ludność	Napływ				Odpływ				
		ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za zagranicę	saldo migracji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	19	11
1975	2417	91	27	64	-	137	78	59	-	-46
1978	3040	92	33	59	-	181	107	74	-	-89
1980	3081	91	47	44	-	108	61	47	-	-17
1981	3130	120	58	62	-	93	54	39	-	27
1982	3250	125	74	51	-	77	33	44	-	48
1983	3318	76	53	23	-	95	53	42	-	-19
1984	3393	148	90	58	-	103	38	65	-	45
1985	3428	73	20	53	-	90	40	50	-	-17
1986	3494	142	78	64	-	121	59	62	-	21
1987	3589	118	60	58	1	56	27	29	-	63
1988	3208	86	43	43	-	78	49	29	45	8
1989	3219	128	83	45	96	94	76	18	-	34
1990	3348	161	97	64	-	131	95	36	-	30
1991	3509	189	141	48	-	61	50	11	1	128
1992	3577	143	81	61	-	53	43	9	1	89
1993	3725	129	65	64	-	36	27	8	-	93
1994	3811	102	72	29	1	63	43	20	-	39
1995	3857	107	56	51	-	84	56	28	3	23
1996	3897	113	58	55	-	103	66	37	-	10
1997	4030	175	100	75	-	62	48	14	-	113

Źródło: Materiały statystyczne WUS w Pile.

Struktura wieku ludności w gminie miejsko-wiejskiej Mirosławiec

Grupy wiekowe	1982				1997				Ogółem			
	Miasto		Wieś		Miasto		Wieś		1982		1997	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%	osoby	%	osoby	%	osoby	%
0-2	208	8,6	223	6,9	108	4,3	165	4,1	431	7,6	273	4,2
3-6	259	10,7	268	8,2	187	7,4	322	8,0	527	9,3	509	7,7
7-14	368*	15,3	485*	14,9	303	11,9	601	14,9	853	15,1	904	13,8
15-17	35**	1,5	78**	2,4	124	4,9	201	5,0	113	2,0	325	4,9
0-17	870	36,1	1054	32,4	722	28,5	1289	32,0	1924	34,0	2011	30,6
18-59k	651	27,0	898	27,6	659	26,0	1122	27,8	1549	27,4	1781	27,1
18-64m	666	27,7	1042	32,1	810	31,9	1290	32,0	1708	30,2	2100	32,0
18-59/64	1317	54,7	1940	59,7	1469	57,9	2412	59,8	3257	57,6	3881	59,1
60 i w.k	166	6,9	155	4,8	243	9,6	222	5,5	321	5,6	465	7,1
65 i w.m	55	2,3	101	3,1	101	4,0	107	2,7	156	2,8	208	3,2
60/65 i w.	221	9,2	256	7,9	344	13,6	329	8,2	477	8,4	673	10,3
ogółem	2408	100,0	3250	100,0	2535	100,0	4030	100,0	5658	100,0	6565	100,0

Źródło: Materiały demograficzne Urzędu Statystycznego w Pile

* Wiek 7 - 15

** Wiek 16 – 17

2.3. Aktywność zawodowa i zatrudnienie.

Zachodzące zmiany w strukturze zatrudnienia i aktywności zawodowej ludności są czynnikiem zmian społeczno-politycznych, które nastąpiły po 1989 roku. Pozwoliły one na

rozpoczęcie procesu transformacji gospodarki narodowej, na przekształcenia własnościowe i tworzenie nowych podmiotów gospodarczych. Liczba podmiotów gospodarczych wzrosła z 250 w 1993 roku do 330 w 1997 roku.

Liczba pracujących w gospodarce narodowej wynosiła w 1997 roku 951 osób, z tego w mieście 88,1 % (838 osób). Struktura zatrudnienia przedstawiała się następująco: na działalności produkcyjną przypadało 41,2 %, rolnictwo 12,1 %, budownictwo 8,2 % oraz 38,5 % na pozostałą działalność usługową.

PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ

	Ogółem		Sektor I (rolnictwo i leśnictwo)		Sektor II (działalność produkcyjna)		Sektor III (usługi)	
	1988	1997*	1988	1997	1988	1997	1988	1997
Miasto	1.066	838	360	56	166	455	540	327
Wieś	492	113	305	59	98	15	89	39
Razem	1.558	951	665	115	264	470	629	366
%	100,0	100,0	42,7	12,1	16,9	49,4	40,4	39,5

Źródło: Materiały statystyczne Urzędu Statystycznego w Pile.

* - pracujący według sekcji EKD

Przedstawione wyżej dane, pomimo pewnej ich nieporównywalności (np. 1988 rok dotyczy zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej, zaś 1997 rok – pracujących w gospodarce narodowej), wskazują jednak na istotny spadek zatrudnienia z 1.558 osób w 1988 roku, tj. przed restrukturyzacją do 951 osób w 1997 roku, co oznacza spadek o około 607 osób, tj. o 39,0 %. Spadek zatrudnienia w najbardziej drastyczny sposób ujawnił się w rolnictwie, w którym liczba pracujących zmniejszyła się z 665 osób do 115 osób, tj. o około 83,0 %. Drugim działem o najwyższym spadku zatrudnienia są usługi – z 629 osób do 366 osób, co interpretuje się jako proste następstwo gwałtownego spadku zatrudnienia (a więc także dochodów) w podstawowym dziale gospodarki gminy, tj. w rolnictwie.

Pomimo gwałtownego spadku zatrudnienia, ogólne relacje w strukturze zatrudnienia uległy zmianie w kierunku pozytywnym. W wyniku restrukturyzacji gospodarki wzrosło zatrudnienie w działalności produkcyjnej i budowlanej z 16,9 % do 49,4 %. Zmiany te świadczą o pewnej racjonalizacji alokacji zasobów siły roboczej na rzecz poza rolniczych działów gospodarki narodowej, chociaż wciąż jeszcze w stopniu niezadowolającym.

Struktura zatrudnienia według sektorów własnościowych dowodzi, że systematycznie wzrasta ranga sektora prywatnego

Istniejąca struktura zatrudnienia według sektorów ekonomicznych nadal będzie ulegała przekształceniu w kierunku zwiększenia zatrudnienia w sektorze produkcyjnym i prywatnym oraz w sektorze usługowym.

Aktywność zawodowa mieszkańców miasta i gminy spadła do bardzo niskiego poziomu z 40,8 % w 1978 roku i 43,0 % w 1987 roku do 30,8 % w 1997 roku. Odpowiednio do spadku udziału czynnych zawodowo wzrósł odsetek ludności zawodowo biernej z 59,2 % w 1978 roku do 69,2 % w 1997 roku. Wśród ludności biernej zawodowo na szczególne podkreślenie zasługuje znaczny udział ludności posiadającej wyłącznie

niezarobkowe źródło utrzymania, co tłumaczy się głównie wzrostem liczby osób przechodzących na emerytury i renty inwalidzkie. Zmiany te doprowadziły w konsekwencji do przewagi ludności biernej zawodowo nad ludnością czynną zawodowo.

Skutkiem niekorzystnym zachodzących przemian jest bezrobocie. Wielkość bezrobocia w gminie kształtowała się następująco:

- 1992 rok – 725 osób, w tym 380 kobiet,
- 1993 rok – 870 osób, w tym 499 kobiet,
- 1994 rok – 698 osób, w tym 409 kobiet,
- 1995 rok – 662 osób, w tym 391 kobiet,
- 1996 rok – 521 osób, w tym 334 kobiet,
- 1997 rok – 425 osób, w tym 295 kobiet,
- (bez prawa do zasiłku pozostają 252 osoby)

Na koniec 1997 roku stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 11,0 % (wskaźnik wojewódzki – 13,0 %, Polska- 9,8 %). W ogólnej liczbie bezrobotnych, która wynosiła w 1997 roku 425 osób, przewagę stanowiły kobiety – 69,4 %. Nadmienić należy, że blisko 60 % bezrobotnych to byli pracownicy PGR. Z udziałem sektora państwowego bezpośrednio wiąże się poziom obecnego bezrobocia rejestrowanego, z kolei ze strukturą agrarną immanentnie związana jest tzw. stopa zbędności w rolnictwie chłopskim. Gmina zalicza się do zespołu Gmin Wałeckich, w których bezrobocie wystąpiło w szczególnie ostrej formie. Jeśli bowiem stopa bezrobocia w roku szczytowym, jakim był rok 1993, w całym województwie pilskim wynosiła 25,1 %, to na obszarze Gmin Wałeckich – 32,8 %.

Podstawowym warunkiem łagodzenia zjawiska bezrobocia jest zahamowanie stagnacji gospodarczej w wyniku efektywnego wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich oraz rozwój sektora prywatnego. Poprawy należy szukać w wykorzystaniu walorów turystycznych gminy i wzroście zatrudnienia przy obsłudze ruchu turystycznego.

2.4. Zasoby mieszkaniowe.

W końcu 1997 roku zasoby mieszkaniowe gminy stanowiły:

- 1859 mieszkań,
- 6706 izb,
- 112,1 tys. m² pow. użytkowej.

Wskaźniki określające warunki mieszkaniowe w gminie Mirosławiec w 1997 roku na tle powiatu i województwa Zachodniopomorskiego.

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Pow. uż. w tys. m ²	Przeciętna			
				liczba osób		pow. uż. m ²	
				na mieszk.	na izbę	na mieszk.	na izbę
Mirosławiec miasto	821	2960	50,6	3,06	0,85	61,6	20,1
Mirosławiec wieś	1038	3746	61,5	3,88	1,08	59,3	15,3
RAZEM gmina	1895	6706	113,1	3,52	0,97	60,3	17,1

Powiat	16382	41552	985,5	3,54	1,02	60,2	17,5
Województwo	510715	b.d.	30406,0	3,31	0,92	59,5	18,01

Stan nasycenia mieszkaniami wynosił 286 mieszkań na 1000 mieszkańców. Był on niższy o 9,2 mieszkania w stosunku do województwa. Wskaźniki zagęszczenia mieszkań nie odbiegają w sposób zasadniczy od średnich dla powiatu i województwa, niemniej jednak w mieście korzystniejsze są warunki pod względem liczby osób przypadających na izbę – 0,85 osób wobec 1,02 w powiecie i 0,92 w województwie. Również powierzchnia mieszkań w mieście (61,6 m² przekracza średnią w powiecie (60,2 m² i województwie 59,5 m²). Korzystniejsza sytuacja mieszkaniowa w mieście jest wynikiem realizacji dużego programu mieszkaniowego w Mirosławcu.

Analizą zagadnień związanych z warunkami mieszkaniowymi objęto lata 1978-1997. Badane zagadnienia rozpatrywano w dwóch podokresach czasowych 1978-1988 i 1988-1997 pod względem dynamiki zmian ich jakości.

Bardzo dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego nastąpił w latach 1978-1988 w mieście. Liczba mieszkań wzrosła o ponad 20 %, liczb izb o 25,7 %, a powierzchni użytkowej o 35,7 %.

Zmiany w następnych latach zostały wyraźnie zahamowane i pozwoliły na koniec 1997 roku zwiększyć zasoby w stosunku do 1988 roku tylko o 8,2 %, izb 9,7 %, a powierzchni użytkowej o 10,4 %.

Inaczej przebiegały omawiane procesy na wsi. W pierwszym podokresie 1978-1988 liczba mieszkań wzrosła o 9,8 % i 13,8 %, a powierzchni użytkowej o 12,3 %. Był to wynik słabego inwestowania w budownictwo mieszkaniowe na wsi zgodnie z ówczesnymi tendencjami koncentracji zasobów mieszkaniowych w mieście. Drugi podokres 1988-1997 charakteryzował się dynamicznym wzrostem zasobów mieszkaniowych na wsi. Wzrost ten oscylował w granicach 20 %.

W 1997 roku nie oddano do użytku żadnego mieszkania na wsi, w mieście przyrost wyniósł 40 mieszkań. Związane to było z adaptacją hotelu wojskowego na mieszkania oraz zakończenie budowy budynku wykupionego od Agencji Rolnej Skarbu Państwa.

Liczba mieszkań oddanych do użytku w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

	miasto	wieś
1975	1	11
1980	3	61
1989	16	-
1981	1	-
1985	52	1
1996	1	-
1997	40	-

Zasoby mieszkaniowe

Wyszczególnienie	Lata			
	1978	1988	1996	1997
1	2	3	4	5
- liczba mieszkań	626	759	822	821
- liczba izb mieszkalnych	2155	2700	2962	2960
- powierzchnia użytkowa (m ²)	33770	45841	50600	50600
- ludność w mieszkaniach	2320	2726	2622	2512
Wskaźniki przeciętne:				
- liczba izb w mieszkaniu	3,44	3,56	3,60	3,60
- powierzchnia użytkowa 1 mieszkania m ²	53,9	50,4	61,6	61,6
- liczba osób w 1 mieszkaniu	3,71	3,59	3,19	3,06
- liczba osób na 1 izbę	1,08	1,01	0,89	0,85
- powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	14,5	16,8	19,3	20,1
- liczba gospodarstw domowych na 1 mieszkanie	1,15	1,15	*	*

Źródło: Materiały statystyczne Urzędu Wojewódzkiego w Pile i wyliczenia własne.

Zasoby mieszkaniowe - dynamika

Wyszczególnienie	1978=100		1988=100	
	1988	1996	1996	1997
1	2	3	4	5
- liczba mieszkań	121,2	131,3	108,3	108,2
- liczba izb mieszkalnych	125,3	137,4	109,7	109,7
- powierzchnia użytkowa (m ²)	135,7	149,8	110,4	110,4
- ludność w mieszkaniach	117,5	113,0	96,2	96,2

Źródło: Materiały statystyczne Urzędu Wojewódzkiego w Pile i wyliczenia własne.

Zasoby mieszkaniowe (wieś)

Wyszczególnienie	Lata			
	1978	1988	1996	1997
1	2	3	4	5
- liczba mieszkań	789	867	998	1038
- liczba izb mieszkalnych	2722	3099	3566	3746
- powierzchnia użytkowa (m ²)	46098	51751	58900	61500
- ludność w mieszkaniach	2963	3071	3892	4019
Wskaźniki przeciętne:				
- liczba izb w mieszkaniu	3,45	3,57	3,57	3,60
- powierzchnia użytkowa 1 mieszkania m ²	58,4	59,7	59,0	59,3
- liczba osób w 1 mieszkaniu	3,75	3,54	3,90	3,88
- liczba osób na 1 izbę	1,09	0,99	1,09	1,08
- powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	15,5	16,9	15,1	15,3
- liczba gospodarstw domowych na 1 mieszkanie	1,11	1,06	*	*

Źródło: Materiały statystyczne Urzędu Wojewódzkiego w Pile i wyliczenia własne.

Zasoby mieszkaniowe - dynamika

Wyszczególnienie	1978=100		1988=100	
	1988	1996	1996	1997
1	2	3	4	5
- liczba mieszkań	109,8	126,5	115,1	119,7

- liczba izb mieszkalnych	113,8	131,0	115,1	120,9
- powierzchnia użytkowa (m ²)	112,3	112,3	113,8	118,8
- ludność w mieszkaniach	103,6	131,4	126,7	130,9

Źródło: Materiały statystyczne Urzędu Wojewódzkiego w Pile i wyliczenia własne

2.5. Ocena sieci osadniczej i jej wyposażenie w infrastrukturę społeczną.

Kształtowanie się sieci osadniczej jako systemu jest procesem wielostronnie złożonym. Głównie jednak zależy od warunków i czynników, jakimi dysponują poszczególne obszary w danym okresie ich historycznego rozwoju. W okresie powojennym system osadniczy w gminie Mirosławiec kształtowany był przede wszystkim realizacją określonej polityki rolnej, która na tym obszarze sprowadziła się do tworzenia i rozwoju rolnictwa wielkoobszarowego – głównie w postaci państwowych gospodarstw rolnych. Przemiany ustrojowe zapoczątkowane w 1989 roku w rolnictwie przeprowadzono w sposób żywiłowy, polegający głównie na likwidacji PGR-ów, bez oceny skutków społeczno-ekonomicznych.

W rezultacie powstało na wsi głębokie strukturalne bezrobocie, dewastacja majątku trwałego i degradacja ziemi.

W rezultacie dotychczasowego rozwoju i przekształceń strukturalnych sieć osadniczą w gminie można ocenić jako rozproszoną. Przeciętnie na 1000 ha ogólnej powierzchni gminy przypada 1 miejscowość (wieś, osada, przysiółek).

Wyróżniającym się typem jednostki osadniczej w gminie są wsie liczące ponad 100-400 mieszkańców (50 % wszystkich wsi). Do wsi tych należą: Bronikowo (145), Hanki (363), Jabłonowo (238), Łowicz Wałecki (171), Piecnik (193). Są to wsie wyróżniające się spośród pozostałych wyższym wyposażeniem w infrastrukturę społeczną i techniczną oraz zdolnością do pełnienia funkcji poza miastem na poziomie podstawowego niezbędnego minimum (sklep, klub, świetlica, remiza, kościół). Najbardziej wyposażone są wsie: Setnica, Sadowo, Orle. Ludność wiejska korzysta z usług oświatowych na poziomie podstawowym zlokalizowanym w mieście Mirosławcu i w Piecniku (pełne szkoły podstawowe), natomiast z usług ponadpodstawowych, których różnorodność odpowiada obecnym oczekiwaniom, zlokalizowanych w Wałcu.

Miasto Mirosławiec jest ośrodkiem administracyjno-usługowym. W hierarchii wojewódzkiej sieci osadniczej określony jako ośrodek lokalny miejski. Wyposażony jest w liczne placówki i obiekty świadczące usługi ponadgminne i podstawowe dla mieszkańców miasta i gminy. Położenie miasta nieomal w środku gminy z jego infrastrukturą społeczną głównie w zakresie oświaty, kultury, służby zdrowia, w sposób decydujący wpływa na stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy. Z placówek tworzących bazę dla pełnionych funkcji usługowych miasto wyróżnia się w zakresie:

- usług zdrowia – przychodnia, apteka
- usług kultury – Gminny Ośrodek Kultury, Muzeum Walk o Wał Pomorski,
- usług oświaty – placówka szkolnictwa podstawowego przedszkolnego na terenie miasta i 2 placówki w gminie,
- usług administracji – Urząd Gminy i Miasta, bank, poczta,
- usług handlu – sieć usług podstawowych i ponadpodstawowych,

- usług około biznesu – Bank Spółdzielczy, Nadzór Telekomunikacyjny, CPN.

Jakość życia mieszkańców charakteryzuje organizacja życia codziennego oraz posiadane dobra trwałego użytku. Możliwość i szybkość łatwego komunikowania się z otoczeniem nabiera dziś szczególnego znaczenia. Wyznacznikami poziomu zaspokojenia potrzeb jest liczba abonentów telefonicznych oraz liczba samochodów osobowych na 1000 mieszkańców.

W gminie na 1000 mieszkańców przypadało na koniec 1997 roku 75,9 abonentów telefonicznych, podczas gdy średni wskaźnik wojewódzki wynosi 211,7 abonentów telefonicznych na 1000 mieszkańców. Wymiana centrali telefonicznej w 1998 roku oraz rozbudowa sieci w mieście, a także uruchomienie nowej centrali we wsi Hanki, wpłynęły na poprawę sytuacji w zakresie telekomunikacji na obszarze gminy. Na 1000 mieszkańców gminy przypadało na koniec września 1998 roku 105,0 abonentów telefonicznych.

Na 1000 mieszkańców gminy przypada 244 samochody osobowe.

Wyposażenie jednostek wiejskich w urządzenia usługowe przedstawione jest w tabeli. Biorąc pod uwagę zachodzące zmiany w życiu społecznym i gospodarczym oraz wzrastające potrzeby ludności, należy dążyć do wzbogacenia i poszerzenia wachlarza usług umożliwiających mieszkańcom dostęp do wyspecjalizowanych placówek usługowych. Miejsko-wiejska gmina Mirosławiec z racji usytuowania w południowo-wschodniej części Województwa Zachodniopomorskiego, a także w bezpośrednim sąsiedztwie powiatowego miasta Wałcza, wykazuje związki funkcjonalne wynikające z układu administracyjnego i powiązań społeczno-gospodarczych.

Gmina Mirosławiec jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Wałęckich.

Miasto Wałcz, obecna siedziba Starostwa Powiatowego, ośrodek koncentracji szkolnictwa ponadpodstawowego i w niewielkim zakresie wyższego, a także centrum wyspecjalizowanych usług zdrowia, kultury fizycznej (Ośrodek Przygotowań Olimpijskich – Bukowina) i turystyki posiada wykształcone więzi w procesie społeczno-gospodarczego rozwoju całego regionu wałęckiego. Miasto Wałcz jest w pełni przygotowane do odtworzenia swojej poprzednio pełnionej funkcji ośrodka powiatowego.

Wyposażenie wsi w obiekty i placówki usługowe

Ważniejsze wskaźniki zaspokojenia potrzeb ludności gminy na tle powiatu wałęckiego i województwa

Mierniki	Gmina Mirosławiec			Województwo	Powiat
	Ogółem	Miasto	Wieś		
Abonenci telefoniczni/1000 m	75,9	173,6	14,4	211,7	113,0
Uczniowie szkół podstawowych/1000 m	146,0	-	-	124,8	135,9
Liczba dzieci w przedszkolach/1000 m	35,8	-	-	24,4	27,6
Liczba lekarzy/10000 m	3,0	-	-	18,9	11,7
Liczba lekarzy dentyistów/10000 m	3,0	-	-	4,2	3,3
Mieszkania zamieszkałe/1000 m	286,0	323,8	259,5	295,2	287,1
Mieszkania oddane do użytku/1000 m	6,1	-	10,0	b.d.	b.d.
Liczba ludności/1 placówkę biblioteczną	6565,0	2535,0	-	4178,3	5705,1
Księgozbiór w wolumenach/1000 m	2743,3	7104,5	-	4250,6	2657,6
Liczba ludności/1 sklep	72,9	40,9	143,9	81,9	89,3
Powierzchnia sprzedażowa sklepów w m ² /1000 m	576,8	1111,90	242,5	b.d.	b.d.

Pracujący wg EKD/1000 m	144,9	335,2	28,2	240,0	190,5
Przedmioty zarejestrowane w systemie REGON/1000 m	50,8	b.d.	b.d.	80,2	64,3

Źródło: Polska w nowym podziale administracyjnym 1998 r., Roczniki Statystyczne Urzędu Statystycznego w Pile.

Ludność według jednostek osadniczych gminy Mirosławiec

L.p.	Sołectwo	Składowe części sołectwa					Trendy rozwoju w latach
		Miejscowość	Rodzaj	Mieszkańcy w latach			
				1978	1987	1997	
1.	Bronikowo	Bronikowo Próchnowo	wieś PGR	217 190	178 219	145 211	- +
2.	Hanki	Hanki Hanki – Kolonia	wieś kolonia	368	376	259 93	-
3.	Jabłonowo	Jabłonowo Jabłonkowo Drzewoszewo	wieś PGR osada	245 184	246 182	238 185	- +
4.	Jadwiżyn	Jadwiżyn Sadowo Setnica	wieś wieś wieś	118 38 32	94 28 23	99 15 7	- - -
5.	Łowicz Walecki	Łowicz Walecki Chojnice Kiepnik Mirosławiec Mirosławiec Orle Polne Zacisze	wieś kolonia przysiółek osiedle kolonia wieś kolonia osiedle	190 1136 78 98	205 1480 75 94	171 4 1788 78 99 12 10	- + - +
6.	Piecznik	Piecznik	wieś	221	186	193	-
7.	Toporzyc	Toporzyc	wieś	60	42	35	-
	Liczba sołectw - 7	Liczba wsi - 10	Liczba miejscowości - 20				
	Liczba ludności wiejskiej			3175	3428	3642	+

Źródło: Materiały statystyczne Urzędu Gminy Mirosławiec (na podstawie ewidencji ludności – mieszkańcy zameldowani na pobyt stały).

Gmina Mirosławiec – szkoły podstawowe i przedszkola

Miejscowość	Uczniowie	Pomieszczenia do nauki	Oddziały	Liczba uczniów na 1 p.d.n.	Wskaźnik zmianowości
I. Szkoły podstawowe					
Mirosławiec I-VIII	757	27	8	28,03	1,0
Piecznik I-VIII	192	8	8	24,00	1,0
II. Gimnazjum					
Mirosławiec + oddz. w Pieczniku	221	10+2	10	18,40	1,0
II. Przedszkola					
Miasto Mirosławiec	134		4	-	
Mirosławiec Osiedle XXX-lecia	80		3	-	
Wieś Piecznik "0" w szkole	12		1	-	

Liczba szkół w latach 1978 – 1997

Szkoły podstawowe	Lata		
	1978	1988	1997
Liczba szkół	2	3	2
Pomieszczenia do nauki	23	27	35
Uczniowie	944	1029	949
Uczniowie na 1 p.d.n.	41	38,1	27
Wskaźnik zmianowości	1,2	1,5	1,0

2.6. Wnioski.

1. Gmina zalicza się do obszarów o umiarkowanej dynamice rozwojowej i małej elastyczności podmiotów gospodarczych w dostosowywaniu się do zachodzących zmian strukturalnych pomimo dużego niewykorzystanego potencjału rzeczowego i dużych zasobów siły roboczej.
2. Gminę cechuje korzystna struktura wiekowa mieszkańców ukształtowana w wyniku przemieszczeń ludności oraz wyższego niż średnio w województwie przyrostu naturalnego, szczególnie na terenach wiejskich.
3. Dokonujące się przemiany demograficzne polegające z jednej strony na znacznym spadku liczby urodzeń, z drugiej zaś na wzroście tempa wskaźnika umieralności, przy wysokim udziale grupy przedprodukcyjnej nie spowodują w najbliższych latach wzrostu wskaźnika „starości demograficznej” mieszkańców gminy zbliżonego do procesu zachodzącego w województwie.
4. Zachodzące przemiany ekonomiczne wpłynęły istotnie na obniżenie się liczby pracujących i wzrost odsetka ludzi zbędnych na rynku pracy – generujących bezrobocie.
5. Dalsze przeobrażenia demograficzne wywołujące wzrost grupy produkcyjnej wpłyną na przyrost zasobów siły roboczej. Polityka społeczno-gospodarcza powinna zmierzać do wzrostu miejsc pracy w pozarolniczych działach gospodarki narodowej, a zwłaszcza w obsłudze turystyki.
6. Duże możliwości lokalizacyjne w mieście i na obszarach wiejskich posiada sektor usługowy, który w procesie zmian struktury zatrudnienia powinien osiągnąć około 50 % poziomu udziału w ogólnym zatrudnieniu.
7. Bariery rozwoju gminy wynikają głównie z transformacji gospodarki i występują w następujących dziedzinach:
  - prywatyzacji i restrukturyzacji przemysłu,
  - prywatyzacji i restrukturyzacji rolnictwa,
  - ograniczeń finansowych i inwestycyjnych (niekorzystne warunki kredytowe przy niedoborze środków).
8. Biorąc pod uwagę zaistniałe zmiany w poziomie i strukturze zatrudnienia oraz doskonałe warunki położenia geograficznego, predestynującego gminę do rozwoju turystyki, zmiany pozytywne na lokalnym rynku pracy są możliwe na drodze wielofunkcyjnego rozwoju gminy.
9. Jednostki osadnicze gminy są zróżnicowane pod względem zaludnienia,

zainwestowania, rangi pełnionych funkcji, a także znaczenia w układzie osadniczym. Wyróżniającą się jednostką osadniczą o względnie dobrym wyposażeniu w infrastrukturę społeczną i techniczną spośród jednostek osadniczych gminy, poza miastem, jest wieś Piecnik.

3. Ocena lokalnych wartości środowiska przyrodniczego.

3.1. Położenie geograficzne.

Gmina Mirosławiec według Jerzego Kondrackiego położona jest w dwóch jednostkach fizyczno-geograficznych. Niewielki fragment południowo-zachodni koło wsi Sadowo położony jest w mezoregionie fizyczno- geograficznym Równina Drawska. Pozostała część gminy położona jest w mezoregionie fizyczno-geograficznym Pojezierze Wałeckie. Obydwa mezoregiony położone są w makroregionie Pojezierze Południowo-pomorskie, który jest częścią składową Podprovincji Pojezierze Południowobałtyckie i prowincji Niż Środkowoeuropejski.

Rozciągłość południkowa gminy wynosi 8'2", od 53°24'9" na północy (na północ od miejscowości Orle) do 53°16'7" szerokości geograficznej północnej na południu (na południe od miejscowości Jadwiżyn).

Rozciągłość równoleżnikowa wynosi 22'40" od 15°58'31" na zachodzie gminy, do 16°21'11" długości geograficznej wschodniej na wschodzie gminy.

3.2. Ukształtowanie terenu i formy powierzchni ziemi.

Gmina Mirosławiec charakteryzuje się zróżnicowanym ukształtowaniem powierzchni ziemi. Najwyższy punkt o rzędnej 189,8 m npm znajduje się w północno-zachodniej części gminy w odległości około 2,5 km na północ od miejscowości Orle. Jest to wierzchołek moreny czołowej. Najniższy punkt o rzędnej około 92,0 m npm położony jest w dolinie rzeki Korytnicy w południowo-zachodniej części gminy Mirosławiec, na granicy z gminą Kalisz Pomorski.

Różnica wysokości wynosi więc 97,8 m. Największy procentowo obszar gminy Mirosławiec znajduje się w przedziale wysokościowym od 110 do 140 m npm.

Teren ogólnie obniża się z północy na południe z nieznacznym odchyleniem w kierunku południowo-zachodnim.

Ukształtowanie powierzchni wykazuje się dużą zmiennością. Najbardziej zróżnicowana jest część północna, a szczególnie północno-zachodnia, gdzie obok wysokich pagórków moreny czołowej o rzędnych 170-189,8 m npm są głęboko wcięte rynny, których dna znajdują się na rzędnych 110-120 m npm. Jest to strefa pagórków moreny czołowej odpowiadająca oscylacji wiecbersko- jastrowskiej stadiału poznańskiego zaznaczona w tym rejonie wyraźną linią postoju lądolodu od miejscowości Laski Wałeckie przez Toporzyk, Orle do Kalisza Pomorskiego.

Na ich przedpolu są niewielkie pola sandrowe, których powierzchnia obniża się od 140 m npm na północy do 120 m npm na południu. Południowo- wschodnią część gminy zajmuje morena denna falista wznosząca się na wysokość 125-140 m npm, z głęboko

wciętych rynnami jeziornymi m.in. Jeziora Wielki Bytyń.

Środkową (rejon Mirosławca), południową i południowo-zachodnią część gminy zajmują płaskie obniżenia będące basenami źródłiskowymi rzek.

Mirosławiec położony jest w basenie źródłiskowym rzeki Korytnicy. Dno tego basenu jest na wysokości 110-115 m npm. W południowej części tego basenu jest jezioro Kosiakowo.

W obniżeniu na południe od miejscowości Hanki obejmującym okolice Jadwiżyna i Setnicy bierze początek rzeka Płociczna. Natomiast w obniżeniu w rejonie miejscowości Łowicz Wałęcki bierze swój początek rzeka Stawica (Kamionka), dopływ Korytnicy. Obniżenia te oddzielone są od sąsiadujących z nią sandrów i moreny dennej krawędziami o wysokości od kilku do kilkunastu metrów, co wskazuje na ich genezę związaną z dużymi płytami martwego lodu, po których wytopieniu odsłoniły się ich dna.

Przez obszar gminy w rejonie miejscowości Bronikowo, na wschód od miejscowości Hanki, od wschodu omijając jezioro Pogorzelskie Wielkie biegnie dział wodny IV rzędu między dorzeczem Drawy i dorzeczem Gwdy.

W gminie Mirosławiec występują następujące formy geomorfologiczne: pagórki moren czołowych, morena denna falista i płaska, wały ozowe w rejonie Jadwiżyna, pagórki kemowe w rejonie Łowicza Wałęckiego i Piecnika, równiny sandrowe, rynny polodowcowe wypełnione jeziorami lub osadami organicznymi, zagłębienia (baseny) wytopiskowe, w których przegłębieniach są jeziora lub osady organiczne oraz doliny rzeczne.

3.3. Budowa geologiczna.

Gmina Mirosławiec położona jest w obrębie jednostki geologiczno-strukturalnej, która nazywana jest Antyklinorium Kujawsko-Pomorskim. Zlokalizowana jest na zachodnim skłonie (przy granicy z Niecką Szczecińską) tej niewidocznej na powierzchni struktury geologicznej, której powstanie związane jest z okresem wypiętrzania się Karpat na początku trzeciorzędu.

Podłoże podczwartorzędowe budują osady mezozoiczne: triasu i jury oraz kenozoiczne – trzeciorzędowe: oligocenu i miocenu. Osady mezozoiczne to głównie łupki ilaste triasu oraz wapień, dolomity i piaskowce jury.

Trzeciorząd reprezentują głównie osady miocenu wykształcone głównie jako piaski kwarcowe z lignitem oraz ropy, lokalnie występują piaski glaukonitowe z oligocenu. Nie występują osady pliocenu. Czwartorzęd reprezentują osady plejstocenu i holocenu. Plejstocen tworzą naprzemianległe piaski i żwiry i gliny rzadziej ropy lub mułki o łącznej miąższości na ogół nie przekraczającej 100 m.

Z wierceń wykonanych na terenie gminy Mirosławiec rozpoznane są jedynie w stopniu dostatecznym utwory czwartorzędowe, gdyż otwory studzienne nie osiągnęły trzeciorzędu.

Budowę geologiczną gminy Mirosławiec przedstawiają zamieszczone niżej profile geologiczne otworów studziennych:

Mirosławiec, rzędna terenu ok. 110 m npm

0,0	-	1,2	piasek różnoz. żółty	czwartorzęd
1,2	-	2,3	piasek różnoz. c. żółty	“
2,3	-	3,8	piasek różnoz. j. szary	“
3,8	-	6,6	glina pylasta, żółta	“
6,6	-	14,0	piasek różnoz., j. żółty	“
14,0	-	15,2	piasek pylasty żółty	“
15,2	-	19,2	pospółka, j. żółta	“
19,2	-	24,0	piasek pylasty, j. żółty	“
24,0	-	25,0	glina piaszczysta, szara	“
25,0	-	34,6	pył piaszczysty	“
34,6	-	37,5	pył z dom. żwiru i otocz. j. szary	“
37,5	-	39,0	piasek pylasty, j. szary	“
39,0	-	59,0	piasek różnoz. j. szary	“
59,0	-	60,0	glina piaszczysta c. szara	“

Warstwy wodonośne:

zw. nawiercone 25 – 59 m ppt

zw. ustabilizowane 7,0 m ppt

Q eksploatacyjne (B) – 53m³/h, przy S=5,7 m

Jabłonowo, rzędna terenu 130 m npm

0,0	-	2,0	ił brunatny, zwarty	czwartorzęd
2,0	-	2,5	piasek średnioz.	“
2,5	-	9,0	głazy i otoczaki w piasku różnoziarnistym	“
9,0	-	10,5	ił brunatny, zwarty	“
10,5	-	19,0	piasek średnioziarnisty	“
19,0	-	20,0	piasek średnioziarnisty z głazami	“
20,0	-	28,0	piasek średnioziarnisty	“
28,0	-	29,5	piasek średnioz. z głazami	“
29,5	-	32,5	piasek średnioziarnisty	“

Warstwy wodonośne:

zw. wody nawiercone 13,5 m ppt

Zw. wody ustabilizowane 13,5 m ppt

Q eksploatacyjne(b) – 15,1 m³/h, przy S = 2 m.

Jabłonkowo (b. PGR), rzędna terenu 125,6 m npm

0,0	-	0,3	gleba	czwartorzęd
0,3	-	2,0	piasek gliniasty, rdzawo-brązowy	“
2,0	-	4,0	glina piaszczysta, brązowa	“
4,0	-	8,0	piasek gliniasty, brązowy	“
8,0	-	10,0	piasek średni ze żwirem, szaro-żółty	“
10,0	-	14,0	glina zwałowa, szaro-brązowa	“
14,0	-	17,0	piasek gruby+ żwir, szaro żółty	“

17,0	-	32,5	glina szara	“
32,5	-	34,5	piasek średni, żółty	“
34,5	-	36,5	pospółka żółto-szara	“
36,5	-	45,5	piasek drobny, szary	“
45,5	-	54,5	piasek średni, szary	“
54,5	-	58,0	glina zwałowa, szara	“

Warstwy wodonośne:

zw. nawiercone 32,5 – 52,5 m ppt

zw. ustabilizowane 4,5 m ppt.

Q eksploatacyjne (B) – 15m³/h, przy S = 1,0 m.

Drzewoszewo (Philips), rzędna terenu 121,1 m npm

0,0	-	1,0	piasek średni + kamienie, żółty	czwartorzęd
1,0	-	10,0	pospółka	“
10,0	-	11,0	piasek drobny zagliniony, żółty	“
11,0	-	14,0	piasek średni, j. żółty	“
14,0	-	15,0	pospółka, j. żółty	“
15,0	-	18,0	piasek gruby	“
18,0	-	20,0	pospółka j. żółta	“
20,0	-	21,0	piasek gruby, j. żółty	“
21,0	-	33,5	piasek drobny, j. szary	“
33,5	-	37,0	piasek średni, szary	“
37,0	-	41,0	pospółka, j. szara	“
41,0	-	44,0	piasek średni, j. szary	“
44,0	-	47,0	pospółka, j. szara	“
47,0	-	51,0	il warwowy jasno i ciemno szary	“
51,0	-	53,0	mułki (pyły), szare	“
53,0	-	58,0	glina zwałowa, szara	“
58,0	-	68,0	piasek drobny, szary	“
68,0	-	69,0	il warwowy, jasno i ciemno szary	“

Warstwy wodonośne

I nawiercona 8,0 – 47,0 m ppt

zw. ustabilizowane 8,0 m ppt

II nawiercona 58,0 – 68,0 m ppt

zw. ustabilizowane 7,22 m ppt

Q eksploatacyjne (B) – 7,6 m³/h, przy S = 22,4 m.

Próchnowo (b. PGR), rzędna terenu 132 m npm

0,0	-	0,2	gleba	czwartorzęd
0,2	-	2,2	glina brunatna	“
2,2	-	6,0	żwir z otoczkami	“
6,0	-	7,0	piasek średni z otoczaka-mi	“
7,0	-	9,0	piasek średni	“

9,0	-	11,0	pospółka	“
11,0	-	13,0	żwir	“
13,0	-	15,0	piasek średni	“
15,0	-	19,0	piasek drobny	“
19,0	-	21,0	piasek pylasty	“
21,0	-	22,0	pospółka	“
22,0	-	28,0	piasek drobny	“
28,0	-	32,0	pospółka	“
32,0	-	37,0	żwir	“
37,0	-	38,0	piasek średni	“
38,0	-	39,0	piasek drobny	“
39,0	-	41,0	żwir	“
41,0	-	49,0	piasek drobny, szary	“

Warstwy wodonośne:

I nawiercona 18,5 – 49,0 m ppt

zw. ustabilizowane 18,5 m ppt

Q eksploatacyjne (B) – 20m³/h, przy S = 0,6 m.

Na podstawie przedstawionych profili geologicznych stwierdzić można, że w budowie geologicznej plejstocenu (do osiągniętych w wierceniach głębokości) mają utwory piaszczysto-żwirowe. Najwięcej glin jest w południowo-wschodniej części gminy.

Holocen reprezentują głównie osady organiczne oraz drobne piaski rzeczne i jeziorne. Osady organiczne występują najczęściej w dnach obniżen jeziornych, rynien polodowcowych, zagłębien terenu o różnej genezie oraz teras zalewowych rzek. Są one wykształcone głównie jako namuły organiczne, torfy i kreda jeziorna. Piaski występują głównie w obrębie współczesnych teras rzecznych, lokalnie w strefie brzegowej jezior o podłożu mineralnym. Miąższość osadów holoceńskich najczęściej wynosi 2-3 m, lokalnie przekracza 5,0 m.

3.4 Surowce mineralne.

Na terenie gminy Mirosławiec prowadzono szereg prac geologiczno-poszukiwawczych i rozpoznawczych, które dotyczyły głównie kruszywa naturalnego. Z innych surowców rozpoznano złoża kredy jeziornej i torfu.

Na terenie gminy Mirosławiec udokumentowano 4 złoża kruszywa: „Piecnik II”, „Bronikowo”, „Jadwiżyn” i „Mirosławiec”. Jest to kruszywo piaskowe i piaszczysto-żwirowe o punkcie piaskowym około 70 %.

Na podstawie szerszych prac zwiadowczych wyznaczono 3 rejony częściowo pozytywne w występowaniu kruszywa. Są to tereny w okolicy Próchnowa – zasoby szacunkowe 357 tys. ton, Bronikowa i na północ od Mirosławca zasoby szacunkowe 107,8 tys. ton.

Złoża torfu i gytii (poza złożem „Hanki-Mirosławiec”, dla którego opracowano kartę rejestracyjną złoża) zostały rozpoznane na terenie całej gminy w formie dokumentacji torfowiskowych. Większość tych złóż występuje w części centralnej

i wschodniej. Stan rozpoznania geologicznego surowców pochodzenia organicznego na terenie gminy Mirosławiec jest niepełny i mało precyzyjny pod względem ustalenia granicy złoża, obliczenia zasobów i specjalistycznych badań laboratoryjnych.

Na obszarze zmiany Studium, w obrębie rzeki Płociczna, wyznaczono obszar złóż torfu i gytii.

Zestawienie udokumentowanych większych złóż surowców mineralnych

Lp.	Lokalizacja Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Zasoby udokumentowane		Zakres rozpoznania rok	Zasoby w 1996 r. wg stanu		Stan eksploatacji wydobyć
			tys. m ³	tys. ton		bilans.	przem.	
1	Piecnik Piecnik II	kruszywo			Kat. C2	1750,0	0	nie eksploatowane
		kruszywo	1048		Karta rej. złoża	1991,0	0	nie eksploatowane
2	Bronikowo	kruszywo	752	1391,5	Kat. C2 1981	1391,0	0	nie eksploatowane
3	Jadwiżyn	kruszywo	119,6		Karta rej. złoża 1983	315	0	nie eksploatowane
4	Miroslawiec Miroslawiec II	kruszywo	85	152	Karta rej. złoża 1987	152	116	eksploat. zaniechana
				265		265	226	
5	Hanki-Miroslawiec	Kreda	1480,5		Karta rej. złoża	1429	1149	ekspl. 18 tys. ton/rok
		jeziorna torf	243,3		Karta rej. złoża	243		nie eksploatowane
6	Łowicz Walecki	torf	7335					nie eksploatowane
		gytia	4345					
7	Hanki	torf	4990					“
		gytia	4871					
8	Jamienko*	torf	1584					“
		gytia	967					
9	Jabłonowo*	torf	3359					“
		gytia	4709					
10	Nowa Studnica*	torf	472					“
		gytia	560					
11	Kłębowiec*	torf	96					“
		gytia	42					

* część złoża znajduje się w sąsiednich gminach

Występujące w zestawieniu pewne różnice w zasobach wynikają głównie ze sprawozdań dotyczących wielkości wyeksploatowanego surowca.

Eksploatacja surowców mineralnych w gminie Mirosławiec prowadzona jest na niewielką skalę z przeznaczeniem na zaspokojenie lokalnych potrzeb.

Eksploatację prowadzą najczęściej właściciele gruntów, często w sposób nieuporządkowany i selektywny, co prowadzi do nieprawidłowej gospodarki zasobami złoża i pogarsza warunki rekultywacji.

Perspektywy powiększania zasobów surowców mineralnych są nie duże, a możliwość eksploatacji ewentualnych złóż na terenach leśnych ze względu na ochronę środowiska i koszty wylesienia jest znikoma.

3.5. Warunki hydrogeologiczne i zasoby wód podziemnych.

3.5.1. Charakterystyka I poziomu wodonośnego.

Występowanie pierwszego poziomu wodonośnego zależy od geomorfologii, ukształtowania powierzchni ziemi i głębokości zalegania stropu pierwszej warstwy utworów nieprzepuszczalnych.

Na wahania zwierciadła wody gruntowej wpływają głównie czynniki klimatyczne, pokrycie terenu, szybkość przenikania i spadki terenu, od których zależy wielkość spływu powierzchniowego.

Biorąc pod uwagę wymienione czynniki można wydzielić w gminie Mirosławiec cztery strefy występowania I poziomu wód gruntowych.

Strefa I obejmuje dna dolin rzecznych, rynien jeziornych i zagłębienia terenu o różnej genezie. W strefie tej zwierciadło wody gruntowej utrzymuje się blisko powierzchni ziemi, najczęściej na głębokości do 10 m ppt. Wahania zwierciadła wody gruntowej na tych terenach są ściśle związane z wahaniami stanu wody w rzekach i jeziorach.

Strefa II obejmuje tereny równin sandrowych. Występuje ona w zachodniej i środkowo-wschodniej części gminy. Wody gruntowe tworzą tutaj ciągły poziom o swobodnym zwierciadle wody kontaktującym się z wodami w rzekach i jeziorach. Ze względu na wyniesienie powierzchni sandrów ponad dna wciętych do linii rynien polodowcowych, głębokość zalegania lustra wody wynosi średnio od 5 do 10 m ppt. Obszary sandrów są silnie odwadniane przez sieć rzek i cieków, dlatego zaznacza się tutaj przewaga odpływu podziemnego nad retencją. Ze względu na szybkość wsiąkania są to główne obszary zasilania głębszych warstw wodonośnych.

Strefa III obejmuje tereny wysoczyzny morenowej płaskiej lub falistej. Jest to rejon gminy od Jabłonowa do Piecnika oraz od Próchnowa i Hanek przez Bronikowo do granicy z gminą Tuczo. Woda tutaj występuje w piaszczystych przewarstwieniach śródglinowych nie tworząc ciągłego poziomu wodonośnego. Wody śródglinowe występują na zróżnicowanych głębokościach od ok. 2 do 7 m ppt. Przesiákanie przez grunt jest znacznie wolniejsze niż na terenach sandrowych. Przy intensywnych opadach znaczna część wody odpływa powierzchniowo.

Strefa IV obejmuje pagórki moren czołowych, kemów i ozów występujących na linii

postoju łądolodu głównie od Toporzyka po Orle oraz strefy krawędziowe rynien polodowcowych min. w rejonie Próchnowa, Piecnika i Jabłonkowa. Woda gruntowa występuje tutaj na zmiennych głębokościach, najczęściej od 5,0 m do 15 m ppt.

Wahania roczne zwierciadła pierwszego poziomu wody gruntowej na większości terenu w gminie Mirosławiec wynoszą około 1 m, a wieloletnie od 1,5 do 2,5 m i w przedstawionych wcześniej strefach mają nieco inny przebieg.

Przeważający kierunek migracji wód podziemnych jest z północnego wschodu na południowy zachód.

Hydroizohipsy mają wartości od 120 m npm w części północno-wschodniej do 90 m npm w części południowo-zachodniej.

3.5.2. Charakterystyka głębszych warstw wodonośnych.

Mieszkańcy gminy Mirosławiec korzystają wyłącznie z czwartorzędowego piętra wodonośnego. Na podstawie przedstawionych profili geologicznych stwierdzić można występowanie jednej lub dwu warstw wodonośnych. Często ze względu na brak pokładów nieprzepuszczalnych glin pierwsza warstwa wodonośna sięga nieraz do głębokości 30-40 m. Ma ona wówczas swobodne zwierciadło wody (Jabłonowo, Próchnowo). W tej sytuacji woda takiej warstwy wodonośnej narażona jest na zanieczyszczenia z powierzchni ziemi. Ujęcia pozostałe korzystają z drugiego poziomu wód podziemnych i wówczas ich zwierciadło jest napięte.

Mięszkość warstwy wodonośnej, jej rozprzestrzenienie oraz skład granulometryczny, od którego zależy współczynnik filtracji decyduje o wydajności studni.

W poszczególnych rejonach gminy sytuacja dotycząca warunków hydrogeologicznych przedstawia się następująco:

W części północno-zachodniej i północno-wschodniej jest słabe rozpoznanie zasobów wód podziemnych. Istnieją tylko studnie w Orle i Toporzyku eksploatujące warstwy wodonośne z głębokości 40-50 m i 60-70 m o niezbyt dużych wydajnościach w granicach 15-20 m³/godz.

Najlepiej rozpoznane są warunki hydrogeologiczne w rejonie obejmującym miejscowości Mirosławiec, Łowicz Wałęcki i Hanki.

Eksploatowana warstwa wodonośna położona jest najczęściej na głębokości 40-50 m ppt, lokalnie na głębokości 20-30 m.

Zróżnicowane są warunki hydrogeologiczne w rejonie jeziora Wielki Bytyń w zakresie ilości, mięszkości i głębokości występowania warstw wodonośnych.

W większości studni zwierciadło wody swobodne lub napięte jest na rzędnej zwierciadła wody jeziora Wielki Bytyń co świadczy o kontakcie hydraulicznym tych wód.

Ze względu na małą ilość wykonanych wierceń wynikającą ze słabo rozwiniętej sieci osadniczej i w związku z tym z niedużego zapotrzebowania na wodę słabo rozpoznane są w gminie Mirosławiec zasoby wód podziemnych.

Według opracowanego w 1980 r. „Programu zaopatrzenia w wodę województwa pilskiego” zasoby wód podziemnych w gminie Mirosławiec wyliczone na podstawie 22 studni czwartorzędowych wynosiły 743,4 m³/godz.

3.5.3. Wody powierzchniowe.

Wody powierzchniowe w gminie Mirosławiec zajmują powierzchnię 729 ha, co stanowi 3,72 % jej ogólnej powierzchni (stan na 01.01.1999 r.). Wskaźnik dla powiatu wałeckiego wynosi 3,67 %. Jest to trzeci wskaźnik w powiecie wałeckim, po mieście Wałczu – 11,27 % i gminie Tuczno 5,05 %.

Na powierzchnię wód składają się: wody płynące – 409 ha, wody stojące – 261 ha i rowy – 59 ha. Wody powierzchniowe są ważnym geokomponentem środowiska przyrodniczego i mogą stanowić w gminie Mirosławiec szczególne znaczenie dla gospodarki. Około 80 % powierzchni gminy Mirosławiec położone jest w zlewni Drawy, a pozostała wschodnia część znajduje się w zlewni Gwdy. Jest to głównie zlewnia cząstkowa Piławki.

W gminie Mirosławiec znajduje się sześć stosunkowo dużych obszarów bezodpływowych, z tego pięć położonych jest we wschodniej jej części.

Trzy znajdują się w dorzeczu Gwdy i obejmują rejon jezior Pogorzelskie Wielkie i Pogorzelskie Małe. Drugi teren jest na południe od drogi Bronikowo – Próchnowo, w którego obrębie jest jezioro Książę. Trzeci obszar jest na południowy zachód od wsi Toporzyk.

Następne dwa obszary bezodpływowe położone są w dorzeczu Drawy. Pierwszy z nich obejmuje rejon jezior Nieradz, Wuknik i Nieradzino, a drugi z nich położony jest na wschód od Bronikowa i rozciąga się na południe na teren gminy Tuczno. Szósty obszar bezodpływowy jest w północno-zachodniej części gminy Tuczno i obejmuje rejon jeziora Orłowo (Orla). Głównie są to obszary bezodpływowe ewapotranspiracyjne, jedynie obszar w rejonie jeziora Orłowo i północna część obszaru bezodpływowego w rejonie Toporzyka ma charakter chłonny.

Sieć rzeczna gminy Mirosławiec jest słabo rozwinięta, szczególnie we wschodniej jej części. Potwierdza to duża ilość oraz rozległość obszarów bezodpływowych.

Głównym ciekim w gminie Mirosławiec jest Korytnica, płynąca w zachodniej jej części. Długość Korytnicy wynosi 34 km. W gminie Mirosławiec jest górny jej odcinek o długości 14 km. Całkowita powierzchnia zlewni wynosi 217,8 km², z tego jedynie około 30 % jest w gminie Mirosławiec. Korytnica bierze swój początek w rozległym obniżeniu w rejonie Mirosławca. Na terenie gminy ma swoje źródła ~~cztery~~ *pięć* dopływów Korytnicy: Stawica (Kamionka) bierze swój początek z jeziora Orle Wielkie, przepływa przez jezioro Łowicz i wpływa do Korytnicy, poza terenem gminy. Młynówka Mirosławiecka przepływająca przez jezioro Gniewosz, Setnica, która ma swoje źródła na zachód od miejscowości Hanki, Zgnilec wypływający z jeziora Sadowskiego i wpływający do Korytnicy poza granicami gminy *oraz Korytnica Lewa, mająca swoje źródła w pobliżu skrzyżowania drogi krajowej nr 10 z drogą wojewódzką nr 177 przy m. Kalinówka, będąca ciekim granicznym pomiędzy gruntami miasta Mirosławiec, a gruntami obszaru wiejskiego Mirosławiec 34 od strony wschodniej do południowej.*

W południowej części gminy, na północny-zachód od miejscowości Jadwiżyn bierze swój początek rzeka Płociczna, dopływ Drawy. Jej całkowita długość wynosi 45,5 km, a powierzchnia zlewni 450 km². W gminie Mirosławiec jest kilka kilometrów jej górnego odcinka. Na terenie gminy Mirosławiec mają swoje źródła dwa jej dopływy Kanał

Ponikłów i Kanał Rzeczyca.

Bardzo istotnym elementem hydrograficznym w gminie Mirosławiec są jeziora. Największe jeziora mają genezę rynnową. Jeziora w obrębie obszarów bezodpływowych są najczęściej pochodzenia wytopiskowego.

Wykaz jezior w gminie Mirosławiec

Lp.	Nazwa jeziora	powierzchnia w ha	objętość wody w tys. m ³	Głębokość w m		rzędna zwierc. wody w m npm	Zlewnia rzeki
				max	średnia		
<u>Według Atlasu Jezior Polski</u>							
	Bytyń Wielki	877,1*	91.534,9	41,0	10,4	113,4	Piławka
	Drzewoszewo	61,2	1.941,9	8,6	3,2	112,8	Piławka
	Kosiakowo	40,1	1.204,6	6,2	3,0	103,3	Korytnica
	Wuknik	30,8	677,6	4,5	2,2	124,9	Płociczna
	Piecznik	29,1	960,3	7,1	3,3	127,6	Piławka
	Sadowskie	28,6	2918,0	27,0	10,2	95,8	Zgnilec
	Łowicz	28,0	644,9	5,7	2,3	96,8	Stawica
	Nieradź	25,2	1.242,4	10,0	4,9	121,1	Płociczno
	Orle Wielkie	23,5	963,5	9,0	4,1	108,7	Stawica
	Głębokie – Mazanowo Duże	14,3	1.568,2	27,6	11,0	118,0	Piławka
	Wielkie Pogorzelskie	14,2	383,4	5,6	2,7	124,8	Korytnica
	Hanki	12,0	228,0	3,8	1,9	110,0	Płociczna
	Bobkowo – Mazanowo Małe	11,0	198,0	9,7	1,8	115,6	Piławka

<u>Według Atlasu Jezior Województwa Pilskiego</u>							
	Nieradzino Małe	8,60				120,3	Płociczna
	Orłowo	7,60				116,7	Korytnica
	Gniewosz	7,60				114,8	Korytnica
	Kople	4,82				116,3	Piławka
	Łęknica	4,12				96,3	Zgnilec
	Małe Pogorzelskie	2,78				129,1	Korytnica
	Sadowskie Małe	2,19				95,9	Zgnilec
	Książę	2,05				1.328	Piławka
	Sarnie	1,53				95,9	Zgnilec

*W granicach administracyjnych gminy Mirosławiec znajduje się północna część jeziora Bytyń Wielki o powierzchni 241 ha.

Łączna powierzchnia jezior o powierzchni większej od 1 ha w gminie Mirosławiec wynosi 600,3 ha co daje wskaźnik jeziorności około 3,06 %.

Istnienie dużej ilości jezior świadczy o młodości krajobrazu, gdyż jego jeziora są elementem hydrograficznym podlegającym najszybszym zmianom.

Lustro wody ulega obniżaniu, często nadmiernemu przez nie zawsze wnikliwie

przemysłaną meliorację. Drugim czynnikiem zmniejszającym powierzchnię lustra wody w jeziorach jest ich zarastanie, tym silniejsze im zbiornik jest płytszy i woda bogatsza w składniki pokarmowe dla roślin. Pozostałością po dawnych jeziorach są obszary bagien i mokradeł przekształcające się w łąki z występującymi w podłożu złożami torfu i gytii. Obszary bagien, mokradeł i łąk są ważnym czynnikiem regulującym stosunki wodne.

3.5.4. Gospodarka wodna.

Gmina Mirosławiec charakteryzuje się zróżnicowanymi stosunkami wodnymi. Sieć rowów i cieków rozmieszczona jest nieregularnie. Najwięcej ich jest na dnice rozległych obniżeń w rejonie Mirosławca, Hanek, Jadwiżyna i Setnicy. Znacznie mniej jest na wysoczyźnie morenowej otaczającej jezioro Bytyń Wielki, a bardzo mało jest w północnej części gminy, gdzie dominują sandry i pagórki moreny czołowej.

Wszystkie rzeki w gminie Mirosławiec mają gruntowo-deszczowo-śnieżny reżim zasilania ze stosunkowo wyrównanymi w okresie roku przepływami, z niedużym maksimum wiosną i wydłużonym lecz nie głębokim minimum późnym latem i jesienią. Na terenie gminy Mirosławiec nie są prowadzone na ciekach obserwacje wodowskazowe.

Wielkości przepływów w przebiegu rocznym wyliczone są na podstawie analogii z przepływami wody w Drawie i Płocicznej. Wyliczone średnie przepływy przy ujściach wynoszą: dla Korytnicy – 1,38 m³/sek, Stawicy (Kamionki) – 0,47 m³/sek, Płocicznej – 2,86 m³/sek.

Ponieważ w gminie Mirosławiec są górne odcinki rzek, dlatego wielkości średnich przepływów kształtują się w przybliżeniu następująco: Korytnica 0,5 m³/sek oraz Stawica poniżej jeziora Łowicz 0,1 m³/sek., Płociczna 0,3 m³/sek i Piławka 0,6 m³/sek. Istniejące przepływy nie stwarzają możliwości do retencjonowania wody w dolinach cieków. Najlepszą formą retencjonowania wody jest podpiętrzenie jezior lub budowa progów na wypływie cieków z jezior.

Wg „Studium maksymalnej retencji w zlewniach podstawowych dopływów rzeki Drawy” w gminie Mirosławiec przewidziane jest do podpiętrzenia jezioro Łowicz, przez które przepływa rzeka Stawica. Przewidziana tam pojemność zbiornika wynosząca 800 tys. m³ wydaje się zawyżona. Realna możliwość magazynowania wody w roku średnio suchym wynosi 500-550 tys. m³.

Ponadto istnieje możliwość magazynowania wody w zbiorniku przy młynie w Kosiakowie, gdzie piętrząc wodę na wysokość 1,5 m można uzyskać zbiornik o powierzchni około 1 ha i pojemności 15 tys. m³. W latach 2006-2010 planuje się budowę urządzeń piętrzących o wysokości 0,3 m na wypływie z jeziora Drzewoszewo, co pozwoli uzyskać retencje wody o wielkości 200 tys. m³ oraz urządzeń piętrzących o wysokości 0,5 m na wypływie z jeziora Łowicz, co pozwoli uzyskać retencję wody o wielkości 220 tys. m³.

Dla zachowania stałego poziomu wody w jeziorach stosuje się budowę progów przelewowych. Taki próg (wcześniej była zastawka z węgornią) jest na wypływie Piławki z jeziora Bytyń Wielki.

W gminie Mirosławiec nie ma dużego zapotrzebowania na retencjonowaną wodę, ze względu na stosunkowo wysoką roczną sumę opadów wynoszącą około 650 mm

rocznie. Zapotrzebowanie na wodę może być okresowe do nawadniania użytków zielonych oraz w przypadku budowy stawów rybnych do napełniania ich wodą. Budowa większych kompleksów stawów rybnych jest niewskazana, gdyż spowoduje to pogorszenie stanu czystości wód w rzekach, a Płociczna i Korytnica wpływają na teren Drawieńskiego Parku Narodowego.

Istniejące budowle na rzekach:

Korytnica: jaz z elektrownią Stary Młyn
jaz przy młynie
zastawka na 33 km biegu rzeki
Płociczna: zastawki na 42 i 44 km biegu rzeki.

3.6. Warunki klimatyczne.

Obszar gminy leży na pograniczu pomorskiej i nadnoteckiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej (wg podziału R. Gumińskiego, 1948).

Dzielnica nadnotecka charakteryzowana jest jako przejściowa od chłodnej dzielnicy pomorskiej (na północy) do suchej i dość ciepłej dzielnicy środkowej (na południu). Warunki klimatyczne tej dzielnicy dla stacji meteorologicznej w Pile charakteryzują przedstawione parametry: średnia temperatura roczna 7,1°C – 8,7°C (1985), średnia temperatura najcieplejszego miesiąca lipca 14,5°C (1979) – 19,3°C (1985).

Od szeregu lat najzimniejszym miesiącem jest luty. Średnia temperatura tego miesiąca waha się od –0,5°C (1979) do –0,3°C (1985). W dzielnicy tej występuje stosunkowo mało dni chłodnych (około 100), dni pogodnych jest około 40, a pochmurnych 140.

Bardzo ważnym elementem klimatycznym z rolniczego punktu widzenia jest wielkość opadów. Jest to najbogatszy w opady rejon w całej dzielnicy nadnoteckiej. Jednak ostatnio w kilku latach roczna suma opadów była poniżej 500 mm m.in. w roku 1989, 1991 i 1992.

Minimum opadów przypada na miesiąc luty (6,5 mm w 1988), a maksimum najczęściej na miesiąc lipiec, wrzesień, październik i sierpień. Pokrywa śnieżna zalega tutaj stosunkowo krótko – średnio 38-50 dni.

Cechą charakterystyczną klimatu tego obszaru jest występowanie stosunkowo częstych wiatrów z sektorów zachodnich. Notuje się przewagę wiatrów średnich (2-5 m/s) i umiarkowanych (5-10 m/s). W rozkładzie rocznym zauważa się występowanie wiatrów najsilniejszych w zimie, a najsłabszych w miesiącach letnich.

W klasyfikacji A. Wosia (1994) gmina Mirosławiec znajduje się w regionie klimatycznym VII – środkowopomorskim. Podstawą tej regionalizacji jest genetyczny aspekt pogód oraz częstotliwość ich pojawiania się. Jest to podstawą do określenia pojawiania się i czasu trwania pór roku. W gminie Mirosławiec wiosna rozpoczyna się między 1 a 11 kwietnia i trwa 60-70 dni. Lato rozpoczyna się między 11 czerwca a 1 lipca i trwa 70-90 dni. Jesień pojawia się w okresie od 21 sierpnia do 1 września, trwa 60-70 dni. Przedzime w pierwszej dekadzie listopada, a jego długość nie przekracza 30 dni. Zima przychodzi między 1 a 11 grudnia i trwa około 90 dni. Przedwiośnie, które trwa około 30-40 dni, zaczyna się w okresie od 1 do 21 marca.

Roczny przebieg wartości poszczególnych elementów środowiska przedstawiają zamieszczone niżej zestawienia dla Wałcza.

**TABLICE WARTOŚCI ELEMENTÓW KLIMATYCZNYCH
(LATA 1951 - 60)**

Miejsco- wość	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ROK
I. Średnia miesięczna i roczna temperatura powietrza w °C													
Wałcz	-1,7	-2,5	1,2	6,6	12,1	16,5	17,8	16,7	12,7	8,2	3,2	0,7	7,6
II. Średnie miesięczne i roczne temperatury maksymalne w °C													
Wałcz	0,6	0,6	5,4	11,8	17,8	21,6	23,0	22,2	18,2	12,4	5,6	2,7	11,8
- 35 -													
III. Średnia miesięczna i roczna temperatura minimalna w °C													
Wałcz	-4,2	-5,6	-2,4	1,9	6,2	10,3	12,8	12,2	8,4	4,7	0,9	-1,2	3,7
IV. Absolutne maxima temperatury °C													
Wałcz	10,0	11,4	20,4	27,8	30,8	33,8	38,2	30,8	29,4	21,7	15,1	11,9	38,2
V. Absolutne minima temperatury w °C													
Wałcz	- 23,8	- 28,0	- 14,0	-8,1	-2,2	0,6	4,4	5,5	-1,5	-7,6	-9,4	- 13,5	-28,0
VI. Liczba dni przymrozkowych (z temp. min. $<0\text{°C}$)													
Wałcz	24,8	23,0	23,5	10,2	1,1	-	-	-	0,1	3,5	11,3	16,6	114,1
VII. Liczba dni mroźnych (z temp. max. $<0\text{°C}$)													
Wałcz	12,6	11,1	3,5	-	-	-	-	-	-	-	1,6	5,8	34,6
IX. Liczba dni gorących (z temp. max. $>25\text{°C}$)													
Wałcz	-	-	-	0,2	2,1	7,1	6,7	8,4	2,0	-	-	-	28,5
Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych (w mm)													
Wałcz	48,5	33,1	27,0	36,2	39,5	61,9	96,9	79,2	42,2	49,0	37,0	55,6	606,1
X. Średnia liczba dni z opadem $>0,1$ mm													
Wałcz	15,9	12,8	10,2	12,4	11,3	12,5	16,0	14,2	12,4	12,7	11,6	15,6	157,6
XI. Średnia liczba dni z opadem >10 mm													
Wałcz	0,7	0,6	0,3	0,6	0,7	1,5	2,9	2,2	1,1	1,2	0,5	1,6	13,9
XII. Średnia liczba dni ze śniegiem													
Wałcz	11,9	8,6	6,7	2,6	0,5	-	-	-	-	0,2	2,9	7,1	40,5
XIII. Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną													
Wałcz	19,8	19,3	4,7	0,7	-	-	-	-	-	-	0,9	7,4	52,8
XIV. Średnia wilgotność względna (w %)													
Wałcz	86	84	79	75	70	72	76	80	83	86	90	90	81
XV. Średnie zachmurzenie													
Wałcz	7,9	7,5	6,0	6,4	5,8	6,0	6,6	6,3	5,6	6,7	8,2	8,3	6,8
XVI. Średnia liczba dni pogodnych													
Wałcz	1,9	2,1	6,9	4,1	3,4	3,3	2,7	2,3	4,7	3,4	1,0	1,5	37,3
XVII. Średnia liczba dni pochmurnych													
Wałcz	19,3	15,6	12,4	11,9	7,4	9,2	11,6	8,6	7,6	13,2	19,3	21,4	157,8
XVIII. Średnia liczba dni z mgłą													
Wałcz	1,9	2,9	1,7	1,0	0,2	0,2	0,4	1,2	1,3	3,1	5,5	4,4	23,5
XIX. Średnia miesięczna i roczna prędkość wiatru (w m/sek)													
Wałcz	2,8	2,4	2,7	2,4	2,5	2,1	2,1	2,0	2,1	2,1	2,1	2,6	2,3
XX. Średnia liczba dni z wiatrem													
Wałcz	0,4	0,2	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,7

Daty występowania przymrozków oraz długość okresu bezprzymrozkowego

Miejscowość	Średnia data przymrozku		Najwcześniejsza data przymrozku		Najpóźniejsza data przymrozku		Okres bezprzymrozkowy
	ostatniego	pierwszego	ostatniego	pierwszego	ostatniego	pierwszego	
Wałcz	5.V.	16.X	22.IV	30.IX.	29.V	8.XI.	163

Częstotliwość kierunków wiatrów i cisza w poszczególnych porach roku w % %

Wałcz 1951 – 60 rok

	Wałcz	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Cisza
Pora roku	zima	5,3	11,4	11,8	6,5	8,6	19,3	23,9	8,2	5,0
	wiosna	9,3	16,3	12,2	4,0	5,0	10,2	21,5	15,8	5,7
	lato	6,4	10,3	7,3	3,3	5,9	20,5	23,7	14,0	8,6
	jesień	3,6	12,8	11,8	5,7	8,5	16,6	21,7	6,7	12,6
	ROK	6,0	12,7	10,8	4,9	7,0	16,7	22,7	11,2	8,0
	Piła- ROK (1971-80)	6,0	9,5	10,5	8,	8,3	15,7	19,8	10,9	10,1

Zestawienie średnich miesięcznych sum opadu w latach 1961-1980

Posterunek opadowy IMGW (lata)	Sumy opadów w mm													
		XI	XI I	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	rok
Karsibór (1961-1981)	p	55	50	38	29	34	36	52	57	74	58	51	53	587
	w 1981	49	57	62	34	84	21	48	87	130	81	21	108	782
	s 1964	86	14	16	30	10	26	31	34	49	48	27	65	436
Wałcz (1961-1981)	p 1980	57	55	44	34	39	40	60	63	85	60	52	51	640
	w 1969	75	78	23	26	25	57	30	120	155	91	54	90	824
	s	60	12	37	31	22	89	57	48	22	81	14	22	495
Miroslawiec 1957-1980	p	57	59	47	36	36	44	55	66	83	72	56	55	666
	w 1980	91	87	29	25	26	60	30	184	113	115	72	88	920
	s 1959	15	49	46	6	10	27	14	36	94	58	5	28	388
1981 – 1986	p	54	61	71	27	48	41	52	86	59	58	43	46	646
Biały Zdrój 1957 – 1980	p	53	52	39	32	33	38	53	58	74	68	58	51	609
	w 1980	85	82	25	24	27	66	14	154	132	117	43	85	854
	s 1959	19	52	47	8	11	24	17	31	89	29	7	34	368

p – wartości średnie z lat 1961-80

w – wartości z roku wilgotnego

s – wartości z roku suchego

Na podstawie przedstawionych zestawień widać następujące prawidłowości klimatyczne.

Amplituda średnich miesięcznych temperatur w skali roku osiąga wartość 20,3 °C. Liczba dni mroźnych (34,6) i upalnych (28) jest dość duża. Przymrozki mogą tutaj występować najczęściej od trzeciej dekady września do drugiej dekady maja. Łączna ilość dni z przymrozkami wynosi około 115.

Liczba dni pochmurnych wzrasta z oddaleniem od morza, prawidłowość ta dotyczy zwłaszcza średnich wartości rocznych dla porównania np. Ustka 144 dni pochmurne, Wałcz 158 i dla pory letniej (odpowiednio 24 dni, 29,4 dni). Wilgotność względna powietrza jest znaczna i wynosi 81 %, najniższa w maju 70 %, a najwyższa w grudniu 90 %.

Średnia suma opadów wynosi na badanym obszarze około 600 mm.

Maksymalna ilość spada w lecie (lipiec-sierpień 140-150 mm), minimalna w zimie (luty-marzec 65-75 mm).

Na wysokość opadów wpływa położenie terenu w „cieniu” wzniesień Pojezierza Pomorskiego.

Na przykład na północ od wzniesień morenowych – okolice Słupska otrzymują około 787 mm opadów rocznie, a w Mirosławcu 666 mm.

Średnia liczba dni z opadem rocznie wynosi około 160 z tego 14 dni z opadem bardzo intensywnym (powyżej 10 mm).

Okres zalegania pokrywy śnieżnej nie jest ciągły i utrzymuje się on średnio przez ok. 45 dni w roku. Notowana jest ona od listopada do kwietnia, w rzadkich przypadkach do początków maja.

Istotna jest częstość występowania mgieł z uwagi na możliwą uciążliwość bioklimatyczną tego zjawiska. Z okresem zalegania mgieł wiąże się bowiem zmniejszone promieniowanie słoneczne, zmniejszone parowanie, gromadzenie się zanieczyszczeń. Mgły występują przez cały rok ze szczególnym nasileniem od października do marca. Bardzo uciążliwe są tzw. „mgły radiacyjne” – poranne – utrzymujące się w zagłębieniach terenu z płytkim zwierciadłem wód gruntowych lub wodą powierzchniową.

Ważnym czynnikiem, od którego zależą niektóre cechy klimatu, a zwłaszcza mikroklimatu są wiatry. W skali całego roku dominującymi kierunkami są zachodnie (Wałcz – kierunek W – 22,7 %). Wiosną wzrasta udział wiatrów płn.-wsch. (NE) – 16,3 %, które przyczyniają się do występowania wiosennych przymrozków. Latem, jesienią i zimą duży udział mają także wiatry płd.-zach. – (SW). Charakterystyczny jest tu także znikomy udział cisz – 8 %. *Gmina Mirosławiec posiada zatem korzystne warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej.*

Ze względu na ukształtowanie powierzchni, rodzaj pokrycia terenu oraz warunki wodne na terenie gminy występują różnice mikroklimatyczne.

Są to obszary:

- kompleksów leśnych, szczególnie w północno-zachodniej części gminy, gdzie występują mniejsze prędkości wiatrów, zmniejszona insolacja powierzchni gruntu, szczególnie w lecie, mniejsze amplitudy temperatur, wydłużony czas zalegania pokrywy śnieżnej i zwiększona wilgotność powietrza,

- dolin i obniżeń o płytko zalegającej wodzie gruntowej, powodującej zwiększoną wilgotność powietrza. Konfiguracja terenu wpływa na zmienną insolację oraz powstawanie zjawiska inwersji termicznej,
- terenów otwartych obejmujących użytki rolne, gdzie warunki klimatyczne są przeciętne, zbliżone do przedstawionych w zestawieniu,
- pagórków morenowych o zmiennej insolacji termicznej w zależności od ekspozycji zbocza i większej dynamice ruchu powietrza,
- terenów zabudowanych, gdzie zmodyfikowane są elementy obiegu wody i nasłonecznienia, a także odczuwalne są wpływy zanieczyszczenia powietrza

3.7. Warunki glebowe.

Zróżnicowanie pokrywy glebowej w gminie wyrażone jest dużą liczbą wydzielonych jednostek typologicznych. Pod względem genetycznym dominują gleby strefowe wykształcone na utworach wodnolodowcowych i lodowcowych brunatnoziemne i bielicoziemne.

Pierwszą grupę reprezentują gleby wykształcone na utworach gliniastych o różnym stopniu spiaszczenia. Na płaskich powierzchniach wysoczyzny morenowej występują gleby brunatne właściwe w otoczeniu gleb brunatnych kwaśnych, którym w naturalnych warunkach odpowiadają siedliska lasów liściastych i mieszanych. Niemal w całości użytkowane są rolniczo.

W zależności od warunków lokalnych klasyfikowane są do kompleksu pszenego dobrego, wadliwego lub pszenno żytniego, do III i IV klasy bonitacyjnej. Ich największe powierzchnie występują w rejonie miejscowości Próchnowo, Bronikowo i Jabłonowo.

Największą powierzchnię gruntów rolnych zajmują gleby płowe. Powstają one na stokach o dużym nachyleniu. Efektem oddziaływania wód gruntowych jest dwudzielność ich profilu przejawiająca się w uziarnieniu (spiaszczenie głównego poziomu) oraz płowej barwie.

Najczęściej zaliczane są do kompleksu żytniego dobrego i bardzo dobrego, do IV klasy bonitacyjnej. Występują w rejonie Piecnika oraz otaczają wcześniej wymienione gleby w rejonie Próchnowa i Bronikowa.. Wśród gleb bielicowatych największe znaczenie mają gleby rdzawe. Ich skałą macierzystą są piaski luźne, słabogliniaste oraz żwiry. Największe zwarte obszary tych gleb występują na równinie sandrowej na zachód od Jeziora Wielki Bytyń w rejonie Drzewoszewa oraz w rejonie Toporzyska. Gleby te tworzą również odizolowane powierzchnie na wysoczyźnie morenowej w obrębie ozów, kemów oraz w strefie moren czołowych, gdzie glina morenowa jest silnie spiaszczona – rejon wsi Orle. Większość z tych gleb porośnięta jest najczęściej monokulturą sosnową. Warunki lokalne różnicują przydatność rolniczą tych gleb. Najsłabsze z nich zbudowane z piasków luźnych o głębokim zaleganiu wody gruntowej zaliczone są do kompleksu zbożowo-pastewnego, co odpowiada VI klasy bonitacji.

Gleby wytworzone z piasków wzbogaconych w części spławialne o płytszym zwierciadle wody gruntowej zaliczone są do kompleksu żytniego najslabszego i słabego, do V klasy bonitacji.

Niewielkie powierzchnie w obrębie równiny sandrowej zajmują gleby bielicowe

wykształcone na eolicznych piaskach kwarcowych. Są one związane z najuboższymi siedliskami borów. Obecnie są bardzo silnie przekształcone.

Czynniki lokalne warunkują rozmieszczenie gleb śródstrefowych. Na mało przepuszczalnym podłożu bezodpływowych obniżzeń, gdzie okresowo stagnuje woda, występują czarne ziemie. Większość z nich tworzy małe powierzchnie i ich melioracja jest nieopłacalna. Ze względu na duże zwilgocenie zaliczane są do kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego i słabego. Traktowane są jako użytki zielone. Na terenach okresowo zalewowych oraz w strefie zarastania jezior kształtują się gleby torfowe i bagienne związane z siedliskami łągów i olsów. W rolnictwie wykorzystywane są jako użytki zielone. Większe powierzchnie tych gleb występują w rejonie Mirosławca i Jadwizyna.

W wyniku obniżenia się poziomu wód gruntowych gleby torfowe zmieniają swoją strukturę. Powstają nowe, typologiczne jednostki określane jako gleby murszowate i murszaste. Ze względu na ich silne zakwaszenie, murszową strukturę nie mają większego znaczenia dla rolnictwa. Zaliczone są do kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego i słabego lub użytków zielonych.

3.8. Szata roślinna.

Tereny trwale pokryte roślinnością zajmują w gminie Mirosławiec powierzchnię około 13200 ha, co stanowi około 67,5 % ogólnej powierzchni miasta i gminy (stan na 01.01.1999 r.). Wskaźnik ten w powiecie wałeckim wynosi około 60 %.

Na powierzchnię trwale pokrytą roślinnością składają się w gminie Mirosławiec pastwiska 482 ha, zieleń osiedlowa – 33 ha i część nieużytków, głównie bagien i mokradeł (częściowo uznanych na użytki ekologiczne) na powierzchni 251 ha.

3.8.1. Ekosystemy leśne.

Tereny leśne w gminie Mirosławiec zajmują prawie 58,5 % jej powierzchni (w powiecie wałeckim – 53,5 %). Zajmują one poza niewielkimi enklawami całą północno-zachodnią część gminy oraz północno-wschodnią część gminy, od Hanek i Próchnowa aż po północną granicę gminy. Mniejsze kompleksy występują: na zachód od Łowicza Wałeckiego, na zachód od Sadowa oraz w południowo-wschodniej części gminy łączące się z kompleksem leśnym gminy Wałcz.

Przynależność przyrodnicza lasów w gminie Mirosławiec jest następująca:

- kraina przyrodniczo- leśna: I – Bałtycka
- dzielnica przyrodniczo- leśna: 3 Pojezierze Wałecko-Myśliborskie
- mezoregion: Pojezierze Wałeckie.

W kompleksie północno-zachodnim przeważają lasy na siedlisku boru mieszanego świeżego, drugim pod względem areалу jest bór świeży, a trzecim las mieszany świeży. W kompleksie północno-wschodnim przeważa bór świeży, a drugim pod względem powierzchni siedliskiem jest bór mieszany świeży. W części południowo-wschodniej zdecydowana przewagę ma siedlisko boru świeżego z enklawami boru mieszanego świeżego i olsu.

3.8.2. Ekosystemy łąkowe.

Ten rodzaj roślinności obejmujący łąki i pastwiska zajmuje w gminie Mirosławiec powierzchnię około 1400 ha to jest 7,1 % jej powierzchni (w powiecie wałeckim 4,6 %).

Ekosystemy łąkowe występują głównie w dnach rozległych obniżeniach, w rejonie Mirosławca, Jadwizyna, Sadowa, na południowy-wschód od miejscowości Hanki i w dolinie rzeki Piławki.

Roślinność tego ekosystemu w sposób znaczący została przekształcona przez człowieka na skutek przeprowadzonej melioracji, koszenia oraz wysiewania bardziej przydatnych gatunków traw.

3.8.3. Ekosystemy bagienne.

Występują w lokalnych przegłębieniach między morenami czołowymi, na sandrze i morenie dennej, a także w dnach rynien jeziornych i dolin rzecznych. Występuje tam głównie roślinność bagienna i torfowiskowa. Do tej roślinności zaliczyć można szuwały nadjeziorne składające się z trzciny, pałki szerokolistnej, kosańca żółtego, kmieci błotnej oraz roślin pływających takich jak grzebienie i grązele. Są to najbardziej naturalne zbiorowiska roślinne w gminie Mirosławiec.

3.8.4. Zieleni urządzona.

W skład tej zieleni wchodzi parki podworskie, zieleni cmentarna, zieleni osiedlowa składająca się z zieleni wysokiej, średniej oraz trawników, a także zadrzewienia przydrożne, śródpolne i nad ciekami zawdzięczające swe istnienie człowiekowi.

Do tej zieleni zalicza się zieleni izolacyjną, a także na działkach letniskowych i na terenach wypoczynkowych. Zieleni ta towarzyszy często budownictwu jednorodzinne.

3.9. Stan, ochrona i zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

3.9.1. Krajobraz i obiekty przyrodnicze prawnie chronione.

Ochrona przyrody jest częścią ochrony środowiska przyrodniczego.

Składa się na nią:

- ochrona obszarów w formie: parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu *i obszaru Natura 2000*,
- ochrona gatunkowa roślin i zwierząt,
- ochrona indywidualna w postaci: pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego i zespołu przyrodniczo- krajobrazowego.

W gminie Mirosławiec walory środowiska przyrodniczego uzasadniły objęcie ochroną jej znacznych obszarów. Najwyższą formą ochrony przyrody w gminie Mirosławiec są rezerwaty.

Rezerwat „Rosiczki Mirosławieckie” – torfowiskowy objęty ochroną ścisłą, o powierzchni 20,83 ha, utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 8 grudnia 1989 r. (MP Nr 44 z 31.12.1989 r. poz. 357). Przedmiotem ochrony jest śródleśne oligotroficzne bagno trzęsawiskowe z doskonale

zachowaną roślinnością naturalną. Stwierdzono występowanie 148 gatunków roślin w tym 48 mszaków. Z roślin chronionych to przede wszystkim 3 gatunki rosiczek, co jest dużą osobliwością rezerwatu, a także grąźel żółty, bagno zwyczajne i kruszyna pospolita. Ponadto znaleziono 23 gatunki roślin zaliczone do rzadkich i ginących.

Rezerwat otoczony jest borem mieszanym i borem wilgotnym, położony jest w leśnictwie Nieradz na północ od drogi Mirosławiec – Wałcz.

Rezerwat Wielki Bytyń – krajobrazowy o powierzchni 1826,73 ha utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 maja 1989 r. (MP Nr 17 z 30.05.1989 r. poz. 120).

Przedmiotem ochrony jest jezioro i otaczające je tereny o bardzo urozmaiconej i atrakcyjnej rzeźbie.

Występująca liczna i ciekawa flora z gatunkami chronionymi i rzadkimi m.in. wełnianeczką alpejską, bagnem zwyczajnym i górskim gatunkiem mchu, a także bogate siedliskowo lasy i torfowiska dowodzą dużej różnorodności biologicznej w obrębie rezerwatu. Również świat zwierząt jest unikatowy. Stwierdzono występowanie żółwia błotnego, rzadkich gatunków pijawek, tracza nurogęsi, gągoła, orla bielika, puchacza, bobra i okresowo żubra.

W gminie Mirosławiec położona jest północna część rezerwatu.

Zagrożeniem dla rezerwatów, a szczególnie dla gatunków roślin i zwierząt w nich występujących mogą być zmiany w środowisku przyrodniczym powstające w sposób naturalny lub wywołane przez człowieka np. zmiana stosunków wodnych na terenach przyległych, nadmierna wycinka lasu, a także nadmierna penetracja turystyczna i nieprzestrzeganie zakazów ustalonych dla odwiedzających rezerwaty.

Obszary chronionego krajobrazu w gminie Mirosławiec zajmują powierzchnie 6970 ha, co stanowi około 35,6% ogólnej łącznej powierzchni miasta i gminy Mirosławiec. Jest to obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”.

Obszary chronionego krajobrazu utworzone zostały w województwie pilskim w 1989 r. na podstawie uchwały Nr IX/59/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile. Aktualnie statut obszarów chronionego krajobrazu na terenie gminy Mirosławiec reguluje ~~Rozporządzenie Nr 5/98 Wojewody Pilskiego z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim (Dziennik Urzędowy Woj. Pilskiego Nr 13 poz. 83 z 16 czerwca 1998 r.)~~ *uchwała nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 66, poz. 1804, ze zmianami).*

W związku z wprowadzeniem w kraju sieci obszarów Natura 2000, studium gminy Mirosławiec uzupełniono o ww. obszary.

OBSZARY NATURA 2000 NA TERENIE GMINY MIROSŁAWIEC:

1. *Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Lasy Puszczy nad Drawą”, PLB320016.*

Obszar ten zajmuje znaczną część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. Zostały one znacznie przekształcone w wyniku

prorowadzenia gospodarki leśnej na tym terenie przez kilkaset lat. Tylko fragmenty lasów zachowały swój naturalny charakter. Najcenniejszym przyrodniczo terenem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Są tu liczne jeziora (największym z nich jest jez. Ostrowieckie – 370 ha). W rzeźbie terenu odznaczają się meandry obu rzek, obramowane wysokimi skarpami.

Występuje tu co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Jest to jedna z najważniejszych ostoi puchacza oraz kilku gatunków ptaków drapieżnych w Polsce, ponadto jest to ważne zimowisko łabędzia krzykliwego (do 150 ptaków). Jedno z najważniejszych w Polsce lęgówisk żurawia. W okresie lęgowym obszar ten zasiedla powyżej 2 % populacji krajowej (C6) bielika (PCK) i puchacza (PCK), co najmniej 1 % populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy, bocian czarny, kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), orlik krzykliwy (PCK), lelek, muchotłówka mała, rybitwa czarna, rybołów (PCK), trzmielojad i gągoł; w stosunkowo wysokich zagęszczeniach (C7) występują: bąk (PCK), dzięcioł czarny, lerka, zimorodek i żuraw. Jesienią liczebność żurawi przekracza 1 % populacji szlaku wędrownego (C2); w wysokim zagęszczeniu zimą (C2) występuje łabędź krzykliwy (do 150 osobników).

Istnieje tu bogata fauna, m.in. silne populacje: bobra, wydry, żółwia błotnego. Bogata ichtiofauna, a szczególnie reofilna fauna wodna z takimi zagrożonymi gatunkami, jak: łosoś, minoga rzeczny, certy oraz stosunkowo liczne i trwałe populacje gatunków rzadkich w naszym kraju, jak: głowacz biało płetwy, strzebla potokowa, pstrąg potokowy i lipień.

Do najważniejszych zagrożeń należą: odkrywkowa eksploatacja surowców naturalnych, zmiana stosunków wodnych, zabudowa rekreacyjna miejsc atrakcyjnych krajobrazowo, wyręb starodrzewi i drzew dziuplastych, sadzenie monokultur drzew, zręby zupełne, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności i zalesianie obszarów porolnych oraz rekreacja pobytowa i kłusownictwo.

2. Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Puszcza nad Gwdą”, PLB300012.

Obszar ostoi to rozległy kompleks leśny (bory sosnowe, a na dniami i zboczach dolin – lasy liściaste i mieszane). Rzeźba terenu jest postglacjalna, silnie urozmaicona. Bogactwo jezior, głównie eutroficznych, ale również mezotroficznych i dystroficznych z cennymi gatunkami i zbiorowiskami roślinnymi, o powierzchni od kilku do kilkuset ha. W obniżeniach terenu i wzdłuż rzek torfowiska zasadowe, nakredowe, przejściowe i zdegradowane torfowiska wysokie oraz inne tereny podmokłe. Jest to również obszar źródliskowy kilku rzek. W obrębie ostoi znajdują się także połacie łąk kośnych; pola orne mają niewielki udział powierzchniowy. Na terenie ostoi zachowały się umocnienia Wału Pomorskiego z lat 1934-1945 (Nadarzyce, Szweja, Jastrowie – potencjalne zimowisko nietoperzy).

Występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, z tego 21 to gatunki lęgowe bądź prawdopodobnie lęgowe, co najmniej 10 to gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja lęgowa lelka, lerki i włochatki. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących

gatunków ptaków: gągoł, włośchatka, kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), lelek, lerka, puchacz (PCK) i rybołów (PCK).

3. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Mirostawiec”, PLH320045.

Ostoja Mirostawiec została utworzona w celu ochrony populacji zachodniopomorskich żubrów. Jest to jedno z pięciu stanowisk wolno żyjących stad w Polsce. W obszarze dominują lasy (43 %) zarządzane przez Lasy Państwowe (Nadleśnictwo Mirostawiec). Grunty orne stanowią ponad 39 % powierzchni ostoi, łąki i pastwiska – około 10 %, nieużytki ponad 2 %.

W obszarze tym występują jeziora, zwykle o charakterze polodowcowym, wilgotne łąki, moczary, bagna i torfowiska. Torfowiska przejściowe są miejscem występowania wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, m.in. rosiczki okrągłolistnej, przygielki białej, modrzewnicy pospolitej. W granicach ostoi na gruntach Nadleśnictwa Mirostawiec znajduje się florystyczny rezerwat przyrody „Rosiczki Mirostawskie”, o powierzchni 20,73 ha, chroniący torfowisko pojezierne o charakterze naturalnych trzęsawiskowych mszarów z rzadkimi gatunkami mszaków i roślin naczyniowych.

Żubry regularnie widywane są także w Nadleśnictwie Świerczyna, w kompleksach leśnych sąsiadujących z Leśnictwem Toporzyc w Nadleśnictwie Mirostawiec. Żubry najchętniej penetrują tereny łąk, pastwisk i nieużytków rolnych, przylegających do kompleksów leśnych. Rozległe pola oraz bliskość lasów powodują, że teren ten jest dla żubrów bardzo atrakcyjny. Wiosną, gdy rozpoczynają się prace polowe, żubry przenoszą się w bardziej spokojne miejsce (m.in. nieużytki rolne) w okolicach wsi Piecnik, Toporzyc, Laski Wałeckie.

Lasy tworzą głównie gatunki iglaste lub drzewostany mieszane na żyzniejszych siedliskach. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, ale występują także drzewostany bukowe i dębowe. Obszar obejmuje także silnie przekształcone, lecz wciąż cenne przyrodniczo, torfowiska niskie między Rzeczycą, Płociczem i Marcinkowicami, zajęte głównie przez użytki zielone – wśród których zachowały się unikatowe w regionie pozostałości łąk trzęślicowych i stanowiska rzadkich gatunków roślin. Na piaszczystych wyniesieniach wśród łąk występują niewielkie, lecz lokalnie cenne florystycznie murawy. Występują także niewielkie śródpolne oczka wodne oraz niewielkie jeziora śródleśne.

Podstawowym zagrożeniem dla zamieszkujących tu żubrów jest: kłusownictwo, wypadki drogowe oraz brak wyobraźni u ludzi.

Istniejącą tu formą ochrony przyrody jest rezerwat przyrody „Rosiczki Mirostawskie” i użytek ekologiczny – bagna na gruntach Nadleśnictwa Mirostawiec.

Ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych:

- a) zbiorowiska: starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki widne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, ciepłolubne śródlądowe murawy bliźniczkowe, górskie i niżowe murawy bliźniczkowe, zmienno wilgotne łąki trzęślicowe, kwaśne buczyny, grąd subatlantycki, pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy,
- b) zwierzęta: żubr.

4. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Jezioro Wielki Bytyń”, PLH320011.

Wody stanowią 42 % powierzchni całego obszaru. Centralną część obszaru zajmuje

jeziro Wielki Bytyń – duże jezioro mezotroficzne (gł. 41 m, pow. 877 ha), z łąkami ramienicowymi w litoralu, położone w głębokiej rynnie, o nieregularnej linii brzegowej, ze skarpami do 30 m, pociętej licznymi parowami i wąwozami porośniętymi lasami z udziałem starych buczyn, z sędziwymi okazami buka i dębu. W obszarze tym są także mniejsze jeziora mezotroficzne: Głębokie, Bobkowe i jez. Krępa, uważane niekiedy za zatokę Wielkiego Bytnia, a także eutroficzne jez. Mały Bytyń.

Obniżenia zajmują bagna i torfowiska oraz łągi i olsy. Znaczny areal zajmują kwaśne buczyny niżowe i acidofilne dąbrowy w odmianie zachodniopomorskiej. Około 45 % rezerwatu stanowią wody (jeziro Wielki Bytyń z zatokami: Mała Krępa, Nakielska Łęka i Zdobowska Łęka oraz jezioro Bytniec). Stopień synantropizacji szaty roślinnej obszaru jest bardzo niski. Osobliwością geobotaniczną są: rzeżucha gorzka, śledziennic skrętolistny i turzyca słodkokłosa. Występuje tu wiele cennych gatunków roślin i zwierząt. Ostoja Wielki Bytyń leży na szlaku migracyjnym wilka. Ponadto można tu spotkać żółwia błotnego i wydry.

Jeziro Wielki Bytyń jest akwenem wykorzystywanym do żeglarstwa. Przystanie żeglarskie funkcjonują w Nakielnie i Drzewoszewie, a sezonowo także w Próchnówku.

Zagrożeniem dla przyrody rezerwatu jest ewentualny rozwój osadnictwa oraz brak bezpośredniej strefy ochrony jeziora i złe zagospodarowanie terenu.

W jego granicach znajduje się rezerwat przyrody „Wielki Bytyń” oraz obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”.

W granicach opisywanego obszaru dyrektywą siedliskową chronione są następujące typy siedlisk przyrodniczych – zbiorowiska roślin: starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, suche wrzosowiska, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, kwaśne i żyzne buczyny, grąd subatlantycki, pomorski kwaśny las brzożowo-dębowy, bory i lasy bagienne oraz łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe.

Obszar Natura 2000 Jezioro Wielki Bytyń jest jednocześnie częścią Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Nad Gwdą” (przedmioty ochrony wg SDF obszaru to: kania czarna, kania ruda, bielik, lelek, rybołów, puchacz, dzięcioł czarny, lerka, gągoł, nurogęś; wg katalogu IBA 2010 przedmiotami ochrony powinny być także: łabędź niemy, bocian czarny, trzmielojad, błotniak stawowy, żuraw, siniak, zimorodek, muchołówka mała; wg danych Polskiego Towarzystwa Rybackiego Oddz. w Pile również kormoran czarny koczuje regularnie w obszarze w ilości > 1 % populacji krajowej co wymagałoby uznanie go za przedmiot ochrony OSO). Jezioro Wielki Bytyń jest istotnym siedliskiem żerowym rybołowa, ponadto w obszarze lub (częściej) blisko granic po 1 parze bielika, kani rudej, orlika krzykliwego, bociana czarnego i puchacza, 10-15 par gągoła, wg Kujawy i Mizery 8-12 nurogęsia, 5-6 żurawia. Tafla jeziora, a zwłaszcza część wolna od żeglarstwa, jest wykorzystywana przez ptaki wodne także w sezonie pozalęgowym; w tym okresie na jeziorze przebywa także regularnie kilkaset kormoranów.

W lądowej części obszaru regularnie pojawiają się żubry *Bison bonasus*, z wolnościowego stada zachodniopomorskiego. W rezerwacie Wielki Bytyń, w rej. Próchnowa, istniała

dawniej zagroda aklimatyzacyjna dla żubrów. Dla ochrony żubrów wyznaczono sąsiadujący obszar Natura 2000 „Mirostawiec”.

Wśród chronionych gatunków zwierząt znajdują się: wydra, bóbr europejski, ortolan, gąsiorek, muchołówka mała, jarzębatka, lerka, dzięcioł czarny, zimorodek, puchacz, rybitwa zwyczajna, żuraw, błotnika stawowy, kania ruda, kania czarna, trzmielojad, bielik, rybołów, orlik krzykliwy, bocian czarny, bąk, nur czarnoszyi, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, koza i różanka.

5. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Jezioro Lubie i Dolina Drawy”, PLH320023.

Na terenie gminy Mirostawiec znajduje się tylko fragment obszaru – w jej części północno-zachodniej części, rejon wsi Orla.

Obszar obejmuje jedno z największych jezior Pojezierza Drawskiego – Lubie (1439 ha, 46 m głębokości max., 170 mln m³ wody – dane IRS cyt. za Katalogiem Jezior Polski, Choiński 1991), przez które przepływa Drawa, oraz odcinek doliny Drawy i Starej Drawy poniżej jeziora, wraz z przyległymi łąkami i lasami, aż po jezioro Grażyna koło Drawna. W granicach obszaru znajdują się także: fragment doliny Studzienicy, z bardzo dobrze rozwiniętymi zjawiskami źródłkowymi oraz najlepiej w regionie wykształconymi płatami grądów, fragmenty Puszczy Drawskiej z rozproszonymi torfowiskami mszarnymi i jeziorkami dystroficznymi, a także płaty rozległych wrzosowisk na poligonie drawskim.

Jezioro Lubie to jezioro sielawowe, ramienicowe (3140), z reliktową fauną wodnych bezkręgowców. Odznacza się unikatową różnorodnością biologiczną związaną z tym siedliskiem: jest miejscem życia dwóch bardzo rzadkich gatunków skorupiaków, uważanych za relikty polodowcowe: *Mysis relicta* i *Pallasea quadrispinosa*. Dla pierwszego z nich jest to jedno z czterech stanowisk istniejących aktualnie w Polsce. Drugi występuje tu na jednym z około 30 stanowisk w kraju. Jezioro Lubie jest także cenną ostoją ptaków związanych z krajobrazem leśno-jeziornym, tak lęgowych jak i migrujących. Nad brzegiem rosną kwaśne buczyny i lasy olszowe o charakterze pośrednim między olsami i łąkami. We wschodniej części północnego brzegu liczne wysięki wód podziemnych. W lasach rozproszone torfowiska przejściowe i jeziorka dystroficzne z płem mszarnym (np. jez. Okoń – projektowany rezerwat).

Wśród lasów i wrzosowisk rozmieszczone są dobrze wykształcone torfowiska mszarne (7140) z rozległymi łanami turzycy bagiennej *Carex limosa*, przygielki białej *Rhynchospora alba*, bagnicy torfowej *Scheuchzeria palustris*, z licznie występującymi: rosiczką okrągłolistną *Drosera rotundifolia*, modrzewnicą zwyczajną *Andromeda polifolia*, bagnem *Ledum palustre*. W jeziorkach dystroficznym rośnie pływacz pośredni *Utricularia intermedia*. Wykształciły się także torfowiska alkaliczne (7230), niektóre z nich mają wręcz charakter torfowisk nakredowych (7210). W kilku miejscach na torfowiskach przejściowych i mechowiskach rośnie lipiennik loesela *Liparis loeseli*, dla którego jest to jeden z najważniejszych obszarów w województwie zachodniopomorskim.

Teren na poligonie od 2007 r. upodobało sobie liczące kilka osobników stado żubrów, wsiedlone pierwotnie na teren nadleśnictwa Łobez. Stale przebywa tu także wataha wilków licząca 5-6 osobników.

Zagrożeniem dla obszaru jest rekreacyjna działalność człowieka, czyli turystyka kajakowa

i rozwój infrastruktury turystycznej wokół jeziora.

Występują tu ważne dla Europy gatunki zwierząt: bąk, bocian czarny, łabędź krzykliwy, kania czarna, bielik, kania ruda, błotniak stawowy, rybołów, derkacz, żuraw, puchacz, włośchatka, lelek, zimorodek, dzięcioł czarny, lerka, bóbr europejski, wydra, żółw błotny, traszka grzebieniasta, minóg rzeczny, różanka, głowacz biało płetwy, czerwonończyk nieparek, muchołówka mała, żubr, kumak nizinny i stójka gruboskorupowa.

6. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Uroczyska Puszczy Drawskiej”, PLH320046.

Na terenie gminy Mirosławiec znajduje się tylko fragment obszaru – w jej południowej części, na zachód od wsi Sadowo. Ostoja obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego, położonego na równinie sandrowej, w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują drzewostany sosnowe, jednak duży jest udział buczyn i dąbrów; niektóre ich płaty mają charakter zbliżony do naturalnego. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Obie rzeki meandrują, a doliny obramowane są wysokimi skarpami. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Występują tu liczne jeziora. Na terenie ostoi rozproszone są liczne, małopowierzchniowe, ale bardzo cenne torfowiska przejściowe i kilka dobrze zachowanych torfowisk alkaicznych.

*Dobrze zachowane cenne siedliska przyrodnicze, w tym 23 z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W odniesieniu do żyznych i kwaśnych buczyn jest to jeden z ważniejszych obszarów w Polsce – uroczysko Radęcin w Drawieńskim Parku Narodowym i kwaśne buczyny na zboczach doliny Drawy są jednymi z nielicznych w Polsce fragmentami buczyn o zachowanej naturalnej dynamice! Bogate populacje wielu rzadkich i zagrożonych gatunków – 25 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG m.in. silne populacje: bobra *Castor fiber*, wydry *Lutra lutra*, żółwia błotnego *Emys orbicularis*. Bogata ichtiofauna, a szczególnie reofilna fauna wodna z takimi zagrożonymi gatunkami jak: łosoś *Salmo salar*, minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis*, certa *Vimba vimba*, oraz stosunkowo liczne i trwałe populacje gatunków rzadkich w naszym kraju, jak: głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, pstrąg potokowy *Salmo trutta m. fario* i lipień *Thymallus thymallus*. Obszar jest bardzo ważny dla zachowania zasobów torfowisk przejściowych (7140) i alkalicznych (7230) a także jezior różnych typów (3140, 3150, 3160). Jest to także obszar liczego występowania i bardzo dobrego zachowania rzek włosienicznikowych (3260).*

Ostoja ważna dla nocka dużego, obejmuje przynajmniej 2 duże kolonie lęgowe, prawdopodobnie stanowiące miejsca lęgów nietoperzy zimujących w pobliskim obszarze PLH320021 Strzalin k. Tuczna.

Zagrożeniem dla obszaru jest: presja związana z rozwojem turystyki, zmiana stosunków wodnych, pozyskiwanie piasku i żwiru, zamiary budowy zbiorników wodnych, wielkoprzemysłowe hodowle trzody chlewnej, zanieczyszczenia wód i kłusownictwo (zwłaszcza dotyczące ryb i dużych ssaków). Problemem może być spadek poziomu wód gruntowych, zagrażający ekosystemom hydrogenicznym.

Rozporządzeniami Wojewody Piłskiego, a wcześniej władz województwa

koszalińskiego, uznane zostały za pomniki przyrody podlegające ochronie indywidualnej następujące twory przyrody wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Pile.

1. Lipa drobnolistna (obw. 395 cm) Piecnik – park wiejski przy ogrodzeniu od strony drogi – nr rej. 11,
2. Dąb szypułkowy (obw. 625 cm) Piecnik – park wiejski 60 m od ruin. pałacu – nr rej. 12,
3. Dąb szypułkowy (obw. 495 cm) Piecnik – park wiejski – nr rej. 13,
4. Brzoza brodawkowata (obw. 335 cm) Ndl. Mirosławiec, obr. Nieradz. Leśnictwo Piecnik, oddz. 33f (aktualnie oddział 185d wg planu urządzenia z 1996 r.) 50 m na północ od drogi Nr 10 po zachodniej stronie drogi do Toporzyka – nr rej. 367,
5. Grupa drzew: dwa dęby szypułkowe (obw.: 337 cm i 513 cm) Jabłonkowo – obok stawu w południowej części parku przy Zakładzie Rolnym nr rej. 611,
6. Dąb szypułkowy (obw. 451 cm) Jabłonkowo, 100 m na północ od transformatora i zabudowań zakładu rolnego – nr rej. 612,
7. Grupa drzew – 4 jesiony wyniosłe (obw.: 382 cm, 328 cm, 348 cm i 343 cm) Sadowo, przy drodze biegnącej przez wieś – nr rej. 613,
8. Grupa drzew: buk pospolity (obw. 396 cm) i dąb czerwony (obw. 383 cm) Setnica, park w półn.-zach. części wsi – nr rej. 614,,
9. Buk zwyczajny (obw. 496 cm) Setnica po południowej stronie drogi prowadzącej z Setnicy do Hanek w odległości około 500 m na półn.-zach. od parku w Setnicy – nr rej. 615.

Na podstawie Uchwały Nr XII/58/95 Rady Gminy i Miasta Mirosławiec z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne terenów administrowanych przez Nadleśnictwo Mirosławiec za użytki ekologiczne uznane zostały tereny o powierzchni 223,97 ha w tym bagna o powierzchni 156 ha, nieużytki o powierzchni 26,67 ha i pastwiska o powierzchni 43,25 ha. Zestawienie tych użytków w wykazie.

Na podstawie Uchwały Nr VI/42/99 Rady Gminy i Miasta z dnia 27 kwietnia 1999 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne terenów administrowanych przez Nadleśnictwo Mirosławiec uznane zostały za użytki ekologiczne tereny pastwisk o łącznej powierzchni 2,93 ha.

Łączna powierzchnia nieużytków w gminie Mirosławiec wynosi więc 226,90 ha.

3.9.2. Wody podziemne i powierzchniowe.

Prawie cała gmina Mirosławiec, poza niewielkim fragmentem północno-zachodnim, położona jest w obrębie czwartorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP).

Jest to zbiornik międzymorenowy Wałcz-Piła oznaczony nr 125. W gminie Mirosławiec zbiornik ten objęty jest wysoką ochroną (OWO), a wody posiadają klasę jakości Ib i Ic. Średnia głębokość ujęć wody wynosi 65 m, a szacunkowe zasoby całego zbiornika wynoszą 169 tys. m³/dobę, przy module 1,14 l/sek z 1 km².

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych

źródeł i ujęć wody (Dz. U. Nr 116 poz. 504) decyzjami starosty o wydajności do 50 m³/godz. i wojewody o wydajności studni powyżej 50 m³/godz. wyznacza się wokół nich strefy ochronne, zgodnie z art. 21 ustawy o ochronie środowiska.

Monitoringiem regionalnym objęta jest studnia nr 4 na ujęciu miejskim w Mirosławcu.

Zarządzeniem Nr 9/86 Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej i Geologii Urzędu Wojewódzkiego w Pile z dnia 24 listopada 1986 r. w sprawie określenia klas czystości wód rzek i jezior województwa pilskiego ustalone zostały planowane klasy czystości wód powierzchniowych.

WYKAZ TERENÓW UZNANYCH ZA UŻYTKI EKOLOGICZNE

Obręb Mirosławiec		Obręb Nieradz		Obręb Mirosławiec		Obręb Nieradz	
Lokalizacja	Pow. w ha	Lokalizacja	Pow. w ha	Lokalizacja	Pow. ha	Lokalizacja	Pow. w ha
Bagna				Nie użytki			
43k	0,26	1b	0,39	6g	0,49	97c	0,70
74d	1,67	1h	0,28	22b	0,43	128a	1,85
75f	0,29	2e	0,35	22d	0,51	128b	0,99
75i	0,63	2i	0,99	94x	0,20	301c	0,26
85k	0,88	128g	0,38	95b	0,51	313k	0,77
2i	0,33	159b	0,28	Razem obręb 2,19		322n	0,14
101c	0,34	160a	13,22			332f	0,15
113g	0,34	209b	5,24			Razem obręb 4,86	
128c	0,62	314h	1,06				
128d	0,30	331d	0,53	Razem nieużytki 7,05			
131i	1,04	342i	1,23	Pastwiska			
134h	3,61	353j	1,27				
137b	0,16	354c	6,35	43j	4,14	354h	0,52
141k	0,50	354k	1,36	64c	0,74	362c	0,89
142m	0,66	377c	0,76	135i	0,88	381h	0,52
144h	1,55	378g	5,08	137c	1,55	381i	0,23
147b	4,87	379f	0,72	148c	0,46	382g	1,52
149d	1,82	381b	2,52	149c	1,16	382j	1,93
150d	5,42	381f	2,19	152c	0,81	383i	2,02
151a	0,40	382b	1,09	153b	1,83	408c	0,28
153a	3,75	382d	1,96	182j	0,34	409b	1,40
157m	0,28	382h	2,55	183h	1,61	410a	5,89
157o	0,32	383g	0,50	186h	2,21	418b	6,84
160b	0,86	383h	1,87	194b	0,79	456a	0,44
163g	1,11	407g	0,89	199f	0,19	Razem obręb 20,86	
172g	1,39	408h	0,50	200a	4,67		
174d	0,60	408l	1,38	200c	0,16		
178b	0,82	409d	0,62	Razem obręb 22,39			
187d	0,77	409f	0,92	Razem pastwiska 43,25			
188c	1,81	410f	1,20	Łąki			
189n	1,03	412d	3,57				
189o	0,38	418d	1,21	63h	2,47	3j	0,97
191b	0,40	419j	0,96	64f	5,37	389d	2,30
200i	0,32	420g	0,56	83h	0,24	389y	0,35
201a	1,65	439d	0,54	83k	0,28	449l	3,45
201n	0,36	439f	0,34	186j	0,45	452k	2,44
202b	0,64	440c	0,91	186l	0,14	W39c	1,78
204d	0,30	440f	0,42	210c	0,50	Razem obręb 11,86	
208c	1,96	441a	1,06	210d	0,18		
218d	3,32	441f	0,46	210f	0,18		

Razem obręb 47,73	442b	0,67	Razem obręb 15,81	
	443g	0,40	Razem łąki 27,67	
	443h	0,96		
	444c	0,90		
	444g	0,54		
	444i	0,32		
	445b	3,50		
	448j	2,02		
	448c	1,12		
	449b	1,90		
	451b	0,32		
	452g	1,78		
	453m	9,55		
	455a	5,18		
	455g	3,13		
	455j	0,72		
	457f	0,96		
	W48a	4,27		
	W23d	0,73		
	W39b	0,78		
	Razem obręb 108,27			
Razem bagna 156,00				

W gminie Mirosławiec planowane klasy czystości wód są następujące:

Rzeki i jeziora	Klasy czystości	
	planowana	aktualna – rok badania
Rzeki		
Korytnica	I	III – 1991, później brak badań
Płociczna	I	II – 1993
Piławka	I	III – 1996, II – 1998
Jeziora		
Bytyń Wielki	I	II – 1995
Drzewoszewo	I	III – 1993, II – 1998
Łowicz	II	brak badań
Kosiakowo	II	brak badań
Wuknik	I	brak badań
Piecznik	I	brak badań
Sadowskie	I	brak badań
Orle Wielkie	I	brak badań
Nieradź	I	brak badań
Hanki	II	brak badań
Głębokie (Mazanowo Duże)	I	brak badań
Bobkowo (Mazanowo Małe)	I	brak badań
Wielkie Pogorzelskie	I	brak badań

Na stan czystości wód powierzchniowych wpływają wyłącznie zanieczyszczenia z terenu gminy Mirosławiec, ponieważ w gminie znajdują się źródła rzek i ich górne odcinki.

Z terenu gminy Mirosławiec do wód powierzchniowych zrzucane są ścieki w różnym stopniu oczyszczone, a także w różnym stopniu oczyszczone z terenów

zurbanizowanych tj. z Mirosławca, poszczególnych wsi oraz z terenów rekreacyjno-wypoczynkowych. Nieprawidłowościami w utylizacji ścieków są nieszczelne szamba, wylewanie nieczystości płynnych, w miejscach niedozwolonych, odcieki z wysypisk dzikich i z hałd obornika.

Na jakość wód powierzchniowych i podziemnych w gminie Mirosławiec mają również wpływ zanieczyszczenia spływające z rolniczej przestrzeni produkcyjnej ponieważ użytki rolne zajmują około 31 % ogólnej powierzchni gminy.

Pogarszanie się czystości wód jezior wynika niekiedy z ich wysokiej podatności na degradację. Dotyczy to szczególnie jezior płytkich silnie zarastających.

3.9.3. Powietrze atmosferyczne.

Gmina Mirosławiec położona jest w regionie o niskim zainwestowaniu przemysłowym. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na czystość powietrza atmosferycznego w gminie Mirosławiec jest wysoka lesistość gminy.

Emisja zanieczyszczeń do atmosfery związana jest głównie z mieszkalnictwem i rolnictwem, a szczególnie z hodowlą. Najwięcej emisji zanieczyszczeń do atmosfery pochodzi z gospodarstw domowych, szczególnie w okresie grzewczym. Jest to tzw. emisja niska związana z budownictwem jednorodzinym, zagrodowym, lokalnie letniskowym oraz ze starą substancją mieszkaniową wielorodzinną w Mirosławcu. Zanieczyszczenia do atmosfery emitowane są przez lokalne kotłownie ogrzewające nowe budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne w Mirosławcu na osiedlu wojskowym oraz wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe po-pegeerowskie, a także nieliczne w gminie zakłady przemysłowe.

Wokół istniejącego wysypiska komunalnego w rejonie położonym na północ od Mirosławca oraz oczyszczalni ścieków i ferm hodowlanych, występują okresowo, szczególnie w czasie trwania wysokich temperatur, uciążliwe zanieczyszczenia powietrza głównie substancjami złowonnymi.

W gminie Mirosławiec nie prowadzi się monitoringu powietrza. Stwierdzić jednak można na podstawie prowadzonego monitoringu powietrza w Pile, Chodzieży, Wałczu i Wągrowcu, gdzie nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm stężeń zanieczyszczeń w powietrzu i opadu pyłu, że w gminie Mirosławiec również nie są przekraczane dopuszczalne normy zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

Zanieczyszczenia komunikacyjne powietrza w gminie Mirosławiec poza drogą nr 10 nie mają dużego wpływu na czystość powietrza, gdyż nasilenie ruchu pojazdów na istniejących drogach nie jest duże. Zanieczyszczenia związane z ruchem pojazdów na drodze nr 10, a także wywołany ruchem pojazdów hałas komunikacyjny są znaczne, tym bardziej, że droga ta jest w złym stanie technicznym i przebiega przez Mirosławiec i niektóre wsie.

3.9.4. Gleby i powierzchnia ziemi.

Grunty z glebami klasy I i II w gminie Mirosławiec nie występują. Grunty z glebami klasy III zajmują mniej niż 5 % użytków rolnych w gminie Mirosławiec, więc powinny być objęte szczególną ochroną. Składa się na to około 200 ha gruntów ornych

i około 100 ha trwałych użytków zielonych.

Grunty z glebami IV klasy bonitacyjnej zaliczane do gleb o dobrych walorach do produkcji rolnej zajmują w gminie Mirosławiec powierzchnię około 3050 ha (w tym około 900 ha łąk i pastwisk) co stanowi około 50 % użytków rolnych w gminie.

Gleby te ze względu na to, że stanowią łącznie z glebami III klasy jedynie około 5 % powierzchni użytków rolnych powinny być ze względu na dużą lesistość gminy szczególnie chronione, tym bardziej, że na cele nierolnicze można przeznaczyć grunty z glebami niższych klas, których w gminie Mirosławiec jest jeszcze bardzo dużo.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych zakłada ponadto ochronę gruntów z glebami organicznymi, które są regulatorami stosunków wodnych również na obszarach wykraczających poza ich występowanie. Grunty z glebami organicznymi w klasach V i VI zajmują w gminie Mirosławiec powierzchnię około 500 ha to jest około 8 % powierzchni użytków rolnych.

Łącznie około 63 % (w tym około 24 % z glebami organicznymi) powierzchni użytków rolnych w gminie Mirosławiec podlega większym lub mniejszym rygorom ochronnym.

Ochrona powierzchni ziemi obejmuje rekultywację terenów zdegradowanych głównie przez powierzchniową eksploatację surowców mineralnych. Tereny wymagające rekultywacji występują m.in. na północ od Mirosławca, w Piecniku, Jadwiżynie i Próchnowie. Istnieje obowiązek racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych, co nie zawsze dotychczas miało miejsce.

Obszar gminy Mirosławiec, w tym obszar zmiany Studium w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica nie należy do obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych oraz obszarów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

3.9.5. Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego.

Prowadzona gospodarka leśna zgodnie z zatwierdzonymi planami urzędzenia lasów dla Nadleśnictw: Mirosławiec i Wałcz oraz uproszczonymi planami urzędzenia lasów niepaństwowych ma na celu zapewnienie prawidłowego stanu drzewostanów leśnych.

Szczególne zasady gospodarowania są ustalone dla lasów ochronnych, których powierzchnia wg Zarządzeń Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa zatwierdzających plany urzędzenia lasów dla wymienionych nadleśnictw wynosi 632,47 ha, w tym lasów glebochronnych – 86,11 ha, lasów wodochronnych – 271,39 ha, lasów nasiennych 19,68 ha i lasów stanowiących ostoje zwierząt 255,49 ha.

Ochronie podlegają również rzadkie i reliktove gatunki roślin, głównie rosnące na terenach bagiennych m.in. 3 gatunki rosiczek w tym bardzo rzadkie rosiczka pośrednia, bagno zwyczajne, grzybień biały, grąźel żółty, kruszyna pospolita oraz wiele gatunków mszaków w tym mchy torfowce.

Bogaty jest także świat zwierząt z ssaków spotykane są introduktowane żubry i bobry. Występują liczne gatunki rzadkich ptaków m.in. orzeł bielik, orlik krzykliwy, rybołów, żuraw, czapla, bocian czarny, bocian biały, tracz nurogęś, gągoł, perkozy, niektóre rzadkie gatunki gęsi i kaczek, sowy w tym puchacz oraz inne gatunki ptaków. Z pozostałych zwierząt występują chronione gady, w tym zaskroniec zwyczajny, żmija

zygzakowata, chronione gatunki płazów, ryb i owadów w tym trzmiele, biegacze. Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego wymagana jest zapisami w ustawie o ochronie środowiska i ustawie o ochronie przyrody oraz rozporządzeniami Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dotyczących gatunkowej ochrony roślin i zwierząt.

Ochroną i racjonalną gospodarką powinny być objęte zadrzewienia w gminie, w tym zieleń parkowa w miejscowościach: Orle – pow. ok. 3,04 ha, Drzewoszewo – pow. ok. 2,0 ha i Setnica – o pow. ok. 2,0 ha, zieleń cmentarna m.in. w: Hankach, Orlu i Mirosławcu. Zieleń szpalerowa przy drogach m.in.: Mirosławiec – Wałcz – odcinek od Mirosławca do drogi do Czaplina, odcinek drogi do Jabłonkowa, odcinek drogi Sadowo – Hanki, odcinek drogi Próchnowo – Bronikowo, zieleń szpalerowa nad ciekami, zieleń śródpolna, a także zieleń izolacyjna spełniająca zadania ochronne dla terenów przylegających m.in. do wysypiska, oczyszczalni ścieków itp.

3.10. Użytkowanie gruntów.

Użytkowanie gruntów w gminie Mirosławiec (dane geodezyjne na 01.01.1998 r.) przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Mirosławiec				Powiat
	Gmina	Miasto	Razem		wałeccki
	ha	ha	ha	%	%
Powierzchnia ogólna	19374	213	19587	100,00	100,00
Użytki rolne	6043	90	6133	31,31	36,71
w tym: grunty orne	4669	51	4720	24,10	31,98
sady	17	0	17	0,09	0,12
łąki trwałe	879	35	914	4,66	2,49
pastwiska	478	4	482	2,46	2,12
Lasy i grunty leśne	11454	1	11455	58,48	53,20
Grunty zadrzewione. i zakrzewione	72	3	75	0,38	0,49
Grunty pod wodami	723	6	729	3,72	3,67
w tym: wody stojące	258	3	261	1,33	0,77
wody płynące	407	2	409	2,09	2,66
rowy	58	1	59	0,30	0,24
Użytki kopalne	6	0	6	0,03	0,05
Tereny komunikacyjne	554	34	588	3,00	2,29
w tym: drogi	535	25	560	2,86	2,07
kolejowe i inne ter. komunikac.	19	9	28	0,14	0,22
Tereny zabudowane	159	79	238	1,22	1,43
w tym: mieszkaniowe	103	32	134	0,69	0,91
przemysłowe	13	20	33	0,17	0,11
inne zabudowania	11	9	20	0,10	0,20
wypoczynkowe	26	8	34	0,18	0,16
niezabudowane	6	10	16	0,08	0,05
Użytki ekologiczne	35	0	35	0,18	0,03
Tereny różne	66	0	66	0,34	0,37
Nieuzutki	272	0	272	1,39	1,80
Powierzchnia wyrównawcza	- 10	0	- 10	- 0,05	- 0,04

Gminę Mirosławiec cechuje duży udział lasów i gruntów leśnych około 58,5 %, to

jest blisko 5,3 % więcej od średniej dla powiatu i aż około 30 % powyżej średniej krajowej. Udział użytków rolnych jest o ponad 5 % niższy od wskaźnika dla powiatu wałeckiego, w tym gruntów ornych o blisko 8 %.

Ukształtowanie terenu sprawia, że w gminie Mirosławiec wskaźnik procentowy łąk jest blisko dwukrotnie wyższy od średniego dla powiatu. Powierzchnia trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk) w gminie Mirosławiec zajmuje 7,12 % jej ogólnej powierzchni, w powiecie wałeckim 4,61 %, a w kraju 13 %. Bardzo małą powierzchnię w gminie Mirosławiec zajmują sady. Jest to wynikiem występowania gorszych warunków klimatycznych i braku tradycji.

Udział gruntów pod wodami w gminie Mirosławiec jest zbliżony do wskaźnika powiatowego, ale ponad półtorakrotnie wyższy od wskaźnika dla byłego województwa pilskiego. Wskaźnik terenów zainwestowanych (tereny osiedlowe i komunikacyjne) w gminie Mirosławiec wynosi 4,22 %, a w powiecie wałeckim 3,72 %.

Zmiany w sposobie użytkowania gruntów w gminie Mirosławiec w okresie 1977 – 1999

Wyszczególnienie	1977 r.*		1990 r.		1999 r.	
	ha	%	ha	%	ha	%
Użytki rolne	6734	34,37	6329	32,31	6133	31,31
w tym: grunty orne			4718	24,09	4720	24,10
sady			29	0,15	17	0,09
łąki			958	4,89	914	4,66
pastwiska			624	3,18	482	2,46
Lasy i grunty leśne	11040	56,34	11274	57,56	11455	58,48
Wody	733	3,74	730	3,73	729	3,72
Pozostałe	1087	5,55	1254	6,40	1270	6,49
w tym: komunikacyjne			618	3,16	588	3,00
osiedlowe			239	1,22	238	1,22
nieużytki			298	1,52	272	1,39
Razem	19594	100,00	19587	100,00	19587	100,00

*z planu województwa pilskiego

Z zestawienia widać, że w użytkowaniu gruntów nastąpiły wyraźne zmiany. Nastąpiło zmniejszenie powierzchni użytków rolnych o 601 ha, co stanowi 3,06 % powierzchni gminy. Natomiast powierzchnia lasów wzrosła o 405 ha co stanowi 2,14 % powierzchni gminy. Dynamika ubytku użytków rolnych większa była w okresie 1977-1990, kiedy średniorocznie ubywało ich 31,15 ha, a w okresie 1990-1999 – 27,77 ha.

Dynamika przyrostu powierzchni leśnej w okresie 1977-1990 wynosiła średnio 18 ha/rok, a w okresie 1990-1999 średnio 20,1 ha/rok.

Zmniejszanie się powierzchni terenów komunikacyjnych jest wynikiem przekazywania terenów będących we władaniu PKP i innym użytkownikom.

Stosunkowo duże zmniejszanie powierzchni łąk i pastwisk i nieużytków w okresie 1990-1999 wynika częściowo z przekwalifikowania ich na użytki ekologiczne, wprowadzone do zestawienia geodezyjnego od 1999 r.

Dynamika ubytków użytków rolnych w okresie 1977-1999 w gminie Mirosławiec była większa o 46 % od dynamiki ubytku użytków rolnych w b. województwie pilskim. Natomiast dynamika zwiększania powierzchni leśnej w tym samym okresie w gminie Mirosławiec była większa o 16 % od dynamiki zwiększania się powierzchni lasów w byłym województwie pilskim.

4. Uwarunkowania kulturowe.

4.1. Rys historyczny.

Gmina Mirosławiec jest i była częścią historycznego powiatu wałeckiego, który przez kilka stuleci stanowił najbardziej na pn.-zach. wysuniętą część państwa polskiego.

Pierwszy człowiek zjawił się na terenach położonych na pn. od Noteci po wycofaniu się lodowca skandynawskiego ok. 10000 lat p.n.e. i od tego czasu rozpoczęło się zasiedlanie tych ziem, o czym świadczą zabytki archeologiczne: szczątki osad, cmentarzyska, przedmioty codziennego użytku. W okresie wczesnego średniowiecza ziemia wałecka była terenem pogranicznym, leżącym między terytorium tworzącego się na południe państwa polskiego, a ziemiami Pomorzan na północy. Ze względu na brak wzmianek w źródłach do początku XII w., jej dzieje odtwarzamy ogólnie czerpiąc wiadomości z historii Polski i Pomorza. Przypuszcza się, że tereny te były przyłączone do Polski w latach 967-72 za Mieszka I.

Później w 1034 roku Pomorze Zachodnie usamodzielniało się i zerwało związki z Polską, aż do początków XII w. kiedy ponownie przyłączono je do Polski. W XII wieku i 1 poł. XIII w. ziemia wałecka była słabo zaludniona, i brak jest wzmianek o poszczególnych miejscowościach. Około 1300 r. tereny między Drawą i Gwdą oraz rzeką Notecią na pd. (tj. obszar ziemi wałeckiej) zostały opanowane przez margrabiów brandenburskich, którzy rozpoczęli kolonizację tych terenów posługując się elementem niemieckim. Wyróżniał się w niej ród Wedlów, który otrzymał nadania w okolicy Tuczna i Mirosławca. W 1368 r. tereny te ponownie przyłączono do Polski, a król Kazimierz Wielki przekazał testamentem ziemię wałecką księciu zachodniopomorskiemu Kazikowi, co było przyczyną długotrwałych zamieszek na tych terenach.

Dopiero w 1391 r. ziemia wałecka została wykupiona przez Jagiełłę i przyłączona na stałe do Polski. Nadal trwały spory o tereny przygraniczne między Polakami a Krzyżakami, którzy w 1402 roku nabyli pobliską Nową Marchię i rościli pretensje do ziemi wałeckiej.

Po pokoju toruńskim w 1466 r. tereny te przestały pełnić rolę wąskiego korytarza oddzielającego ziemie zakonne od Rzeszy Niemieckiej oraz zostały w pełni poddane wpływowi polskiemu. Od tego czasu aż do rozbiorów, z wyjątkiem wojen szwedzkich, ziemia wałecka pozostawała we względnym spokoju. Dzięki temu mogły rozwijać się miasta, handel i rzemiosło, zwiększyła się liczba ludności. Wyraźny rozwój można zaobserwować w 2 poł. XVI w., kiedy Wałcz został grodem starością i stolicą znacznego powiatu.

Powiat wałecki wraz z terenami wokół Mirosławca, przynależący administracyjnie do województwa poznańskiego, był terenem przygranicznym najdalej na północ wysuniętą częścią Wielkopolski i na pn.-zach. graniczył z Nową Marchią. Jego granice były od tej strony granicami państwowymi.

Starosta Andrzej (II) Górka otrzymał w 1554 r. od króla Zygmunta Augusta przywilej, podnoszący starostwo wałeckie do rangi starostwa grodzkiego., co pozwalało na załatwianie spraw administracyjnych i sądowych w Wałczu zamiast w odległym Poznaniu.

Utworzenie starostwa grodzkiego znacznie ożywiło życie gospodarcze. Na terenie powiatu wałeckiego od XV w. do 1816 r. znajdowały się dwie enklawy administracyjne Nowej Marchii obejmujące Piecnik i Próchnowo oraz tereny wokół nich.

Ród Wedłów – właściciele Tuczna i Mirosławca, wywodzący się z niemieckiej rodziny, spolszczył się całkowicie przyjmując nazwisko Tuczyńskich. Odgrywał on znaczną rolę w życiu politycznym Wielkopolski.

W 1508 roku linia mirosławiecka Tuczyńskich oddzieliła się od tuczyńskiej i nazwała Frydlandzkimi (od Frydlandu – Mirosławca). Kiedy zaczęła się szerzyć reformacja wprowadzili oni w Mirosławcu i w ich dobrach protestantyzm w 1543 roku i pozostali przy nim w przeciwieństwie do właścicieli Tuczna.

W 1581 r. w wyniku małżeństwa Mirosławiec wraz z kluczem dóbr przeszedł w ręce Henryka Blankemburga, rodzina ta posiadała dobra mirosławieckie do 1836 r.

Mirosławiec, podobnie jak Tuczo i Człopa, należał do miast prywatnych, gdzie samorząd ograniczała władza właścicieli. W mieście było trzech radnych, z których jeden pełnił rolę burmistrza.

Obok niego było czterech dziesiętników (tenematores), których zadaniem było ściąganie podatków. Początkowo władzę sądową sprawował wójt z czterema ławnikami, lecz właściciele miasta mocno ingerowali w sprawowanie wyroków, a później przywłaszczyli sobie funkcje sędziowskie. Urzędy radnych i sędziów były w pewnym stopniu dziedziczne, gdyż mieszczanie wybierali na następców ich krewnych, a właściciele majątku ostatecznie ich zatwierdzali. Dopiero po 1772 r. Prusacy ustanowili sądy powiatowe, miejskie i ziemskie.

Przygraniczne położenie Mirosławca stwarzało korzystne warunki dla handlu, który zaczął rozwijać się w XVI wieku. W końcu XVI wieku licznie napływają tu Żydzi, Niemcy i Szkoci, którzy zajmowali się handlem. Właściciele miasta zezwalali na osiedlanie się Żydów pod warunkiem płacenia odpowiednich podatków. Początkowo zamieszkiwali oni przedmieścia, później liczba ludności żydowskiej wynosiła blisko połowę ogółu mieszkańców. Gmina żydowska miała w Mirosławcu własną synagogę, cmentarz, szkołę czteroklasową a około 1800 r. istniała tu szkoła rabinacka. Tutejsi kupcy handlowali wełną, zbożem, skórą, wyrobami powroźnymi, sukniem i miodem.

Duże znaczenie w życiu gospodarczym odgrywało rolnictwo, piwowarstwo, sukiennictwo. Mirosławiec był największym w tej części Europy punktem skupu gęsi piór tzw. skrzydlaków oraz ich obróbki na pióra do pisania i dalszej ich rozsprzedaży. Ważną gałęzią produkcji było też bednarstwo. Beczki mirosławieckie zakupował Szczecin, Berlin, Magdeburg. W końcu XVIII w. istniały tu 2 młyny należące do właścicieli miasta, folkusz, tartak, pracowało 90 rzemieślników.

Mirosławiec wielokrotnie dotykały klęski pożarów przed 1395 r., w 1554 r. w XVIII wieku trzykrotnie w 1719 r., 1758 r., 1796 r.

Po pierwszym rozbiórze Mirosławiec wraz z ziemią wałecką przeszedł pod panowanie pruskie i utracił swoje korzystne położenie nadgraniczne, sprzyjające szerokim kontaktom handlowym. Powiat wałecki został zreorganizowany i początkowo wszedł do

okręgu nadnoteckiego, a w 1816 r. został przyłączony do prowincji Prus Zachodnich i stanowił najbardziej wysunięty na zachód cypel rejencji kwidzyńskiej. Na czele powiatu stanął landrat, któremu podlegali urzędnicy powiatowi i magistraty miast. Organizacją powiatową był sejmik powiatowy. Zaprowadzono sądownictwo w języku niemieckim.

W 1783 r. mieszkało w Mirosławcu 1305 osób, w 1826 r. – 2182 osoby, w tym 1000 Żydów, w 1859 r. liczba Żydów zmniejszyła się o połowę, na skutek zarządzeń władz pruskich. W 1868 r. było tu 3100 mieszkańców, w 1900 r. 2233. W mieście urzędowała komisja sądowa, urząd celny, poczta, apteka. W 1900 r. miasto otrzymało połączenie kolejowe z Drawskiem i Kaliszem Pomorskim i pośrednio z koleją wschodnią z Berlina do Królewca.

W latach 30-tych XX wieku Mirosławiec był miastem rolniczym, w którym odbywało się 16 jarmarków, m.in. na bydło i konie. Istniał tu także drobny przemysł drzewny. Miasto zaspokajało potrzeby okolicznych wsi. Na krótką przed II wojną światową Mirosławiec został włączony w system umocnień Wału Pomorskiego i został zdobyty 10 lutego 1945 r. przez Wojsko Polskie.

Zniszczeniu uległo część budynków w zabytkowym śródmieściu, tartak, betoniarnia, mleczarnia, rzeźnia, gorzelnia.

4.2. Charakterystyka zabudowy.

4.2.1. Obszar miasta.

O najdawniejszej zabudowie miasta wiemy niewiele. Dla Mirosławca zachowało się niewiele zapisów dotyczących charakteru i sposobu jego zabudowy. Przez całe stulecia na terenie gminy Mirosławiec, podobnie jak w wielu mniejszych miasteczkach na terenie Polski, drewno było tanim i najłatwiej dostępnym materiałem budowlanym używanym do budowy domów mieszkalnych i czasem budynków użyteczności publicznej.

Od XVII wieku pojawia się na terenach zachodnich i północno-zachodnich Polski konstrukcja ryglowa zwana też szkieletową z różnym wypełnieniem: gliną i słomą, beleczkami okręconymi słomą i obrzuconymi gliną oraz cegłą. Były to na tym terenie aż do XIX wieku najpopularniejsze materiały budowlane.

Z okresem średniowiecza wiąże się jeden z najważniejszych zabytków Mirosławca. Jest nim średniowieczny plan miasta zbliżony do prostokąta z regularną siatką ulic przecinających się pod kątem prostym z rynkiem w części północnej usytuowanym poprzecznie w stosunku do głównej osi miasta wyznaczonej w kierunku północno-południowym. Kościół zlokalizowany został na południe od rynku. Równocześnie wraz z powstaniem miasta Jan i Henryk Wedlowie wzniesli prawdopodobnie na południowo-zachodnim obrzeżu miasta zamek, który spalił się w 1719 r.

W XVII i XVIII w. tylko budowle monumentalne jak kościół, plebania – szkoła, pałac pański były wymurowane z cegły i kamienia. Obecny kościół będący dominantą architektoniczną miasta wzniesiony został wg starszej literatury w 1543 r. i odbudowany w 1721 r. po spaleniu i przekształcony z użyciem elementów barokowych, na przełomie XIX i XX wieku uzupełniony neoromańską wieżą. W bezpośrednim sąsiedztwie kościoła, przy ul. Kościelnej 6, znajduje się plebania pełniąca też funkcję szkoły parafialnej. Jej część parterową wzniesiono pomiędzy 1543 i 1641 rokiem i nadbudowano w 2 poł.

XVIII lub pocz. XIX wieku.

W latach 1731-38 i 1743-45 wzniesiono we wschodniej części miasta nowe barokowe założenie pałacowe dla ówczesnego właściciela miasta Dionizego Blankenburga. Pałac o układzie symetrycznym znajdował się na kwadratowej wyspie otoczonej fosą i został powiązany kompozycyjnie ze średniowiecznym miastem za pomocą wytyczonej osi ustalającej nowy kierunek zabudowy – obecna ul. Zamkowa. Pałac w 1890 r. został zniszczony przez pożar.

Do najstarszych zachowanych budynków mieszkalnych należą domy wybudowane w konstrukcji szkieletowej wypełnionej gliną lub cegłą. Są to budynki parterowe lub piętrowe (w rejonie rynku), kalenicowe, niektóre w zabudowie zwartej, nakryte dwuspadowymi ceramicznymi dachami, czasem sieniami przejazdowymi np. domy przy ul. Wolności 4,6, ul. Wałęckiej 22, 26, 28, 32, ul. Kościuszki 30, ul. Parkowej 1.

Większość tych budynków pochodzi z 1 połowy lub połowy XIX wieku. W 2 poł. XIX wieku i w pierwszych dziesięcioleciach XX wieku część zdekapitalizowanych budynków została wymieniona na nowe, często powtarzające tradycyjny układ z użyciem materiałów trwalszych, często ze skromnym detalem architektonicznym.

Do ciekawszych należy neogotycki sąd obecnie siedziba władz miasta i gminy przy ul. Wolności 37, budynek domu kultury przy ul. Parkowej 2 powiększony w latach 80-tych XX wieku o izbę pamięci. Około 1900 roku zbudowano dworzec PKP. W latach 20-tych i 30-tych obecnego stulecia miasto rozbudowuje się w kierunku zachodnim wzdłuż ul. Wolności i Zamkowej w formie wolnostojących, kilkurodzinnych domów. W wyniku działań wojennych oraz braku konserwacji i późniejszego ruchu budowlanego, zabudowa została zniszczona i przekształcona w rejonie rynku – pl. Wolności oraz przylegających ulic.

4.2.2. Obszary wiejskie.

Wsie należące do gminy Mirosławiec należały do obszernych dóbr Tuczyńskich, a następnie Blankenburgów, a ich głównym ośrodkiem było miasto Mirosławiec. Wsie mają najczęściej układ ulicówki: Bronikowo, Orle, Hanki lub owalnicy Jabłonowo. Bronikowo, Piecnik, Jabłonowo, Próchnowo, Orle, Łowicz Wałęcki mają w różnym stopniu zachowane historyczne układy urbanistyczne. Przeważa w nich zabudowa jednokondygnacyjna, usytuowana kalenicą do drogi, nakryta wysokim dachem dwuspadowym. Domy w konstrukcji ryglowej lub częściej murowanej, ceglane i otynkowane ze skromnym detalem architektonicznym. Za budynkami mieszkalnymi zabudowa gospodarcza często ustawiona w czworobok.

Najstarszymi obiektami architektonicznymi we wsiach są wznoszone w tradycyjnych technikach kościoły ryglowe w Bronikowie z 1775 roku, Piecniku z XVIII wieku i drewniana XVIII wieczna kaplica w Toporzyku. W XIX wieku wzniesiono niewielkie murowane kościoły z użyciem form neoromańskich i neogotyckich w 1837 r. w Łowiczu Wałęckim, w 1874 roku Jabłonowie, w Próchnowie z 2 poł. XIX wieku.

Ważnymi elementami krajobrazu wsi są zespoły pałacowo-parkowe z folwarkami powstałe w przeciągu XIX wieku. Do najlepiej zachowanych należą rozległy położony nad jeziorem Bytyń zespół w Próchnowie oraz w Orlu.

W Piecniku, Jabłonowie, Sadowie czytelne są założenia parkowe z częściowo zachowanymi folwarkami. Uzupełnieniem zabudowy wsi są zabytkowe cmentarze.

4.3. Charakterystyka ważniejszych miejscowości i ich zabytków prawnie chronionych.

Mimo że zmieniane Studium przestrzennie obejmuje tylko rejon miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica, to tekst został zaktualizowany o wykaz obiektów chronionych.

MIROŚLAWIEC.

Miasto założone poprzez nadania margrabiów brandenburskich rycerzom Henrykowi i Janowi Wedlom, którzy w dniu 2.02.1314 r. wystawili przywilej przyznający mu prawa miejskie magdeburские. Przypuszcza się, że Mirosławiec występujący wcześniej w dokumentach jako Nowy Frydland, lokowany był już w 1303 r. Miasto średniowieczne wytyczono w kształcie prostokąta z regularną siatką ulic. Prostokątny rynek położony był asymetrycznie w części północnej założenia, poprzecznie do jego dłuższej osi. Ciągi uliczne poprowadzono równoległe do dłuższej osi założenia i połączono uliczkami gospodarczymi.

Miasto otoczone systemem strumieni odwadniających, które pełniły rolę fos obronnych. Nie wiadomo, czy istniały tu mury obronne, czy tylko wały ziemne. Wjazd do miasta prowadził przez trzy bramy: od pn.-wsch. Grobelną, od zachodu Łowiecką, od południa Młyńską. Prawdopodobnie wraz z powstaniem miasta, Wedlowie wzniesli na wschód od niego zamek obronny, który spalił się w 1719 r. W 1731 r., kolejny właściciel miasta Dionizy von Blankenburg, rozpoczął budowę nowej rezydencji w południowo-wschodniej części miasta. Wzniesiono pałac (spalony w 1890 r.) otoczony fosą i powiązany kompozycyjnie ze średniowiecznym miastem za pomocą osi ustalającej nowy kierunek zabudowy (obecna ul. Zamkowa).

Obiekty w rejestrze zabytków.

- 1) Średniowieczny układ urbanistyczny śródmieścia miasta – pocz. XIV w granicach starej zabudowy, nr rej. A-72 (27) z 4.09.1956 r.
Granica ochrony biegnie od pn. zapleciami działek przy ul. Wileńskiej w kierunku wsch. aż do ul. Wałęckiej, następnie skręca na wsch. po tyłach działek przy ul. Wałęckiej łącznie z wyspą zamkową w otulinie ok. 50 m od zewnętrznego brzegu kanału, później biegnie na pd. do ul. Młyńskiej (zapleciami działek) i dalej skręca na zachód po tyłach działek przy ul. Kościuszki obejmując strumień biegnący w kierunku północno-południowym i dalej na zach. prawie do zbiegu ul. Wolności i Parkowej, a później ku północy gdzie łączy się z tyłami parcel przy ul. Wieleńskiej. W części północnej układu znajduje się rynek a na południe od niego kościół parafialny, przy którym znajduje się plebania – szkoła. Układ dobrze zachowany.
- 2) Kościół paraf. p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, A-28(51).
Zbudowany prawdopodobnie jako protestancki w 1543 roku, odbudowany w 1721 roku z elementami baroku po pożarze miasta, z przybudowaną neoromańską wieżą z przełomu XIX i XX wieku. Świątynia zbudowana z cegły, nawa na rzucie prostokąta (część zach. starsza), od zachodu wieża, od północy i południa dobudowane kaplice, od wschodu zakrystia. Nawa nakryta dachem trójspadowym, wieża wysmukła z dachem

iglicowym. Elewacje ze skromną deko-racją: lizeny, gzymsy. Nawa nakryta pozornym sklepieniem kolebkowym.

- 3) Plebania – szkoła (?) ul. Kościelna 6, A-29 (50).
Przyziemie dawnej plebani zbudowane pomiędzy 1543 roku – 1641 roku, gdyż jej istnienie odnotowuje wizytacja z 1641 roku. Górną kondygnację nadbudowano w 2 poł. XVIII lub na pocz. XIX wieku. Budynek na rzucie prostokąta, murowany z cegły z użyciem kamienia, nakryty dachem naczółkowym, jednotraktowym, z sienią pośrodku, za którą dawna „czarna kuchnia” przekryta sklepieniem kolebkowym. Budynek jest rzadkim przykładem tego typu budownictwa na terenie okolicznych ziem.
- 4) Cmentarz żydowski o powierzchni 1,6 ha, A-497
Pochodzi z początku XVIII wieku, ma dobrze zachowany układ i większość nagrobków. Najstarsze macewy pochodzą z pocz. XVIII wieku., najmłodsze z lat 20-tych XX wieku.
- 5) Cmentarz rodowy ewangelicki o pow. 0,04 ha A-636
Założenie przestrzenne grobowca rodzinnego z 1 poł. XIX w.(?) położone na Górze Piaskowej, krypta grobowa zniszczona. Powiązane osią widokową z wyspą, na której znajdował się barokowy pałac Blankenburgów.
- 6) *Majdan zamkowy, nr rej. 175 z 2004 r.*
Budowany w latach 1731-1738. Ze względu na podmokły grunt budowlę posadowiono na palach. W latach 1743-1745 dobudowano jeszcze dwa skrzydła. Nie miał charakteru obronnego, lecz był wielkopańską rezydencją. Zamek był budowlą ceglano-kamienną, o wymiarach 20x40 m, dwukondygnacyjną, otoczoną sztuczną fosą o szerokości 5 m, wzniesiony w stylu holenderskim. Na zapleczu zamku znajdowały się rozległe tereny parkowe, na końcu których na wzgórzu znajdował się stary rodzinny grobowiec rodu Blankenburgów. Zamek został zniszczony w wyniku pożaru w 1890 roku.
- 7) *Dom, ul. Walecka 24, nr rej. 237 z 2005 r.*
Budynek o konstrukcji szkieletowej z ceglany wypełnieniem, parterowy z użytkowym poddaszem i dwuspadowym dachem. Zachowana pierwotna bryła, częściowo również stolarka okienna i drzwiowa oraz snycerka klatki schodowej, a także piece, komin i stiukowa dekoracja sufitu w głównym pokoju.
- 8) *Spichlerz, ul. Wolności 32, nr rej. 260 z 2006 r.*
Powstał w latach 1913/14 według projektu W. Gropiusa, stylistyką nawiązuje do dzieł Petera Behrensa. Jest to budynek 3-kondygnacyjny, murowany z cegły, z parą bocznych ryzalitów w elewacji frontowej i centralnym pseudoryzalitem w elewacji tylnej. Partia centralna zaakcentowana trójkątnym naczółkiem.

BRONIKOWO

Wieś wzmiankowana w XV wieku. Liczyła 64 łany w tym 4 łany przeznaczone były na wyposażenie parafii. W XVI w. własność Wedlów następnie w końcu XVI wieku rodziny Anklam, która spolonizowawszy się przyjęła nazwisko Bronikowskich. W 1610 r. zniszczona przez pożar. Po likwidacji dóbr tuczyńskich Bronikowo należało do klucza marcinkowickiego.

Wieś położona na pn.-wsch. od Mirosławca, przy drodze Tuczo-Mirosławiec. Bezpośrednio do wsi przylegają podmokłe łąki. Wieś ma układ dwustronnie obudowanej

ulicówki, z drogą boczną odchodzącą na wschód.

Obiekty w rejestrze zabytków.

- 1) Kościół filialny p.w. św. Jakuba, A-4 (52)
Usytuowany w centrum wsi na łagodnym stoku terenu, wznoszącym się ku północnemu-zachodowi, zbudowany w 1775 roku, o konstrukcji szachulcowej, wypełnionej murem. Świątynia salowa z trójbocznym zamknięciem od wschodu i kwadratową wieżą od zachodu, w jej przyziemiu wejście główne, od południa kruchta. Dach dwuspadowy, na zamknięciu nawy trójspadowy, wieża nakryta dachem namiotowym. Wewnątrz strop płaski, od zachodu chór muzyczny wsparty na dwóch słupach.
- 2) Cmentarz przykościelny o pow. 0,13 ha A-676
Założony około 1775 roku wraz z powstaniem kościoła jako katolicki. Od frontu mur z bramą. Zachowany drzewostan: jesiony i klony. Brak nagrobków.
- 3) Cmentarz katolicki o pow. 0,32 ha A-677
Przylega od wschodu do cmentarza przykościelnego, założony w poł. XIX wieku, na planie prostokąta. Ma czytelne granice oraz zachowane ślady rzędów mogił. Najstarszy nagrobek pochodzi z 1936 r. Na terenie cmentarza znajduje się ceglana kapliczka. Drzewostan złożony z jesionów.

HANKI

Wieś istniała w XIV wieku i wzmiankowana była w przywileju dla miasta Mirosławca w 1314 roku, a następnie w 1337 i 1349 roku. Miała wtedy 64 łany. Wieś należała do dóbr zamkowych w Mirosławcu. W 1789 roku liczyła 29 dymów.

Układ wsi – główna droga prowadząca przez wieś przyjęła na siebie rolę osi założenia, od której odchodzą boczne ulice. Zabudowa zlokalizowana przy głównym trakcie.

Obiekty w rejestrze zabytków.

- 1) Cmentarz ewangelicki obecnie katolicki przykościelny o pow. 0,33 ha, A-695
Założony w poł. XIX wieku. Znajduje się na niewielkim wzniesieniu w centrum wsi, otoczony rzędem lip. Na jego terenie znajduje się nagrobek poświęcony żołnierzom poległym w I wojnie światowej, aktualnie z nową inskrypcją upamiętniającą żołnierzy polskich poległych w walkach o Hanki.
Na terenie cmentarza wybudowano w latach 80-tych XX w. nowy kościół.

JABŁONOWO

Wieś przy drodze między Wałczem i Mirosławcem wzmiankowana po raz pierwszy w 1586 roku. Jej dawna nazwa brzmiała Obelin. Układ wsi w formie owalnicy z zabudową kalenicową, bardzo mocno przekształconą. We wsi neogotycki kościół pw. św. Jadwigi, dawniej ewangelicki z 1874 roku.

W pobliskiej osadzie rolniczej Jabłonkowo, w odległości 0,6 km od drogi Wałcz – Mirosławiec park krajobrazowy założony na początku XIX wieku 9 dwór zniszczony, rozebrany w 1945 roku.

ŁOWICZ WAŁECKI.

Wieś istniała już w 1337 roku, liczyła wówczas 64 łany, w tym 4 łany kościelne. Była tu też karczma i młyn. W XIV wieku Łowicz należał do rodziny Gunsterberg z Kalisza, która osadziła w nim 3 rycerzy wasali na prawie lennym.

W 1550 roku należała do rodziny Wedłów z Mirosławca. Łowicz leżał w bezpośredniej bliskości granicy polsko- brandenburskiej i często tu dochodziło do licznych konfliktów granicznych. Układ wsi – być może genezą rozplanowania wsi mógł stanowić plac targowy nanizany na układ dróg. Zabudowa powstała w miejscu placu jest znacznie późniejsza – z XIX wieku, jednokondygnacyjna z wysokimi dachami kalenicowymi. W centrum wsi kościół z 1837 roku otoczony cmentarzem wpisanym do rejestru zabytków.

Obiekty w rejestrze zabytków.

- 1) Cmentarz ewangelicki, przykościelny o pow. 0,15 ha, nr rejestru zabytków, A 674. Założony w 2 ćw. XIX wieku, znajduje się w centrum wsi przy kościele filialnym, na niewielkim wzniesieniu, otoczony murem kamiennym.

ORLE.

Wieś Orle zwana dawniej Orel, Worel, Wordel wzmiankowana była już w 1349 roku. W tym czasie wieś miała 60 włók, w tym 30 było niezasiedlonych. Od XIV wieku ziemie te należały do rodziny Wedłów z Mirosławca, którzy później przybrali nazwisko Tuczyńskich a następnie do Goltzów. W 1772 tereny te przeszły pod panowanie pruskie.

Układ wsi – w formie dwustronnie zabudowanej ulicówki ze szkołą i kościołem z 1631 roku (rozebrany w 1968 roku) zlokalizowanym po zachodniej stronie drogi. Wiele zabudowań wsi rozebrano po 1945 roku i wieś nabrała charakteru osady leśnej. We wsi znajduje się założenie z parkiem krajobrazowym założonym w początku XIX wieku na pofałdowanym terenie z ciekawym drzewostanem i pałacem z 1907 roku.

PIECNIK.

Wieś wzmiankowana w 1337 roku. Wraz z niedalekim Próchnowem była enklawą brandenburską i do powiatu wałeckiego przyłączona została w 1816 roku. W 1663 roku Piecnik i Próchnowo należały do rodzin Anklam i Benkendorf.

Wieś znajduje się przy drodze o znaczeniu ponadregionalnym, łączącą Pomorze z Wielkopolską. Leży na terenie o bogatej rzeźbie: niskich obszarach jezior i wzniesień wykorzystywanych jako pola uprawne.

Układ wsi: wieś położona przy drodze przeprowadzonej prostopadle do traktu komunikacyjnego. Współczesne poprowadzenie obwodnicy omijającej zabudowę od strony południowej zmieniło pierwotne rozplanowanie wsi, powodując degradację drogi wiejskiej będącej fragmentem dawnego traktu.

We wsi zachowana zabudowa jednokondygnacyjna z wysokimi dwuspadowymi dachami równoległymi do drogi.

Układ dość dobrze zachowany.

Obiekty w rejestrze zabytków.

- 1) Kościół filialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego A-36 (360). Wzniesiony jako protestancki w końcu XVIII wieku, o konstrukcji szachulcowej,

otynkowanej. Świątynia na rzucie prostokąta, salowa, nakryta dachem naczółkowym, obecnie z eternitu. Wewnątrz strop belkowy, podparty rzędami drewnianych słupów.

- 2) Park krajobrazowy o pow. 3,3 ha A-409

Założony w 1 poł. XIX wieku w oparciu o istniejące warunki naturalne. Znajduje się nad północno-zachodnią częścią Jeziora Piecnik. Pałac i zabudowa gospodarcza zniszczone w wyniku działań wojennych. W parku rośnie około 400-500 drzew liściastych i iglastych mających około 150 lat, w tym niektóre dęby, buki, lipy, jesiony są znacznie starsze.

PRÓCHNOWO.

Wieś wzmiankowana w 1337 roku w nowomarchijskim „Landbuchu” jako opustoszała, licząca 64 łany. Podobnie jak Piecnik była enklawą brandenburską i do powiatu waleckiego została włączona w 1816 roku. Od poł. XVI wieku do poł. XVII wieku należała do rodziny Borków, którzy wprowadzili tu luteranizm.

W okresie późniejszym Próchnowo należało do rodzin Anklam, Beckendorf, Brocke, Schmiedeberg i innych.

Układ oparty na skrzyżowaniu 4 dróg, jedna z nich stanowi drogę wiejską kończącą się przy jeziorze. Zabudowa wsi jednokondygnacyjna z wysokimi dachami kalenicowymi równoległymi do drogi

Obiekty w rejestrze zabytków.

- 1) Zespół pałacowo-parkowy, pałac, dziedziniec, park, sad i otoczenie kościoła – pocz. XX wieku, A-548.

Pałac zbudowany z użyciem form neoklasycystycznych na rzucie prostokąta, dwukondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym, od północnego-zachodu parterowa weranda z tarasem. Budynek posiada skromną dekorację architektoniczną: boniowania, gzymsy.

Park krajobrazowy o cechach naturalistycznych, schodzący aż do pobliskiego brzegu Jeziora Bytyń Wielki. Jego układ przestrzenny złożony jest z dziedzińca otoczonego ceglano-kamienną zabudową folwarczną i owalnego gazonu przed pałacem, terenu dawnego sadu i warzywnika, zadrzewionych skarp i parowów nad brzegiem jeziora. Drzewostan rodzimego pochodzenia: wyróżniają się 2 dęby o cechach pomników przyrody o obwodzie pni 450 i 600 cm.

- 2) Kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa zbudowany w 2 poł. XIX w., A-792

Kościół o charakterystycznej dla tego terenu eklektycznej architekturze inspirowanej neoromanizmem i neogotykiem. Zbudowany z cegły z dodatkiem granitu łamanego, jednonawowy z węższym prezbiterium i dwoma bocznymi kaplicami. Elewacja frontowa z centralnie usytuowaną wieżą nakrytą wysokim ostro-słupowym hełmem. Elewacje ze skromną dekoracją architektoniczną, otwory zamknięte półkoliście, prezbiterium i kaplice nakryte sklepieniami murowanymi, nad nawą strop. Kościół stanowi dominantę architektoniczną wsi i terenów przyległych do niej.

4.4. Zagadnienia archeologiczne.

Z terenu gminy Mirosławiec znanych jest dotychczas 130 stanowisk archeologicznych. Uchwycony podczas badań obraz osadnictwa sugeruje, że w przeszłości był to teren pokryty w dużej mierze zwartym kompleksem leśnym, penetrowany sporadycznie w epoce kamienia, natomiast osadnictwo o charakterze stacjonarnym pojawiło się w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza.

Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z środkowej epoki kamienia – mezolitu (8000-4500 l p.n.e.). Z okresu tego znamy około 30 stanowisk archeologicznych. Bujniejszy rozwój osadnictwa następuje w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza, w czasach tak zwanej kultury łużyckiej (1300-400 l p.n.e.), a następnie w czasach kultury pomorskiej (600-300 l p.n.e.). W tym okresie pod osadnictwo zajęte zostają wszystkie atrakcyjne ekumeny, przede wszystkim doliny rzek Płociczny, Korytnicy i innych mniejszych cieków, a także strefy brzegowe jezior Łowicz, Bytyń Kosiakowo oraz rejon obniżenia Mirosławca. Poza śladami i punktami osadniczymi kultury łużyckiej i pomorskiej znane jest cmentarzysko kultury pomorskiej odkryte w Łowiczu Wałęckim. Słabiej reprezentowane jest osadnictwo w okresie wpływów rzymskich (pierwsze wieki naszej ery). Z tego okresu pochodzi osada kultury wielbarskiej, położona w dolinie rzeki Płociczny, w rejonie Jadwiżyna oraz osada kultury oksywskiej położona w rejonie Mirosławca.

Najliczniej reprezentowane jest osadnictwo z okresu średniowiecza. Zajmowane są wtedy nie tylko rejony dolin rzecznych, ale i tereny wysoczyzny. W tym czasie kształtuje się obecny układ miejscowości, stąd koncentracja osadnictwa średniowiecznego w rejonie większości miejscowości jak: Mirosławiec, Jabłonowo, Hanki, Bronikowo, Jadwiżyn, Sadowo. Z tego okresu pochodzi grodzisko wczesnośredniowieczne w Jabłonowie.

Wszystkie stanowiska zlokalizowane na terenie gminy podlegają ochronie konserwatorskiej w myśl przepisów o ochronie dóbr kultury.

Na 136 znanych dotychczas stanowisk zarejestrowano 175 faktów osadniczych, w tym jedno grodzisko st.1 Jabłonowo (AZP 33-21/1) oznaczone na planszy studium nr 121, 19 osad, 1 cmentarzysko, 38 punktów osadniczych oraz 116 śladów osadniczych z różnych okresów pradziejowych.

Wśród wszystkich stanowisk z gminy Mirosławiec, znanych głównie z badań powierzchniowych, a więc rozpoznanych tylko wstępnie, część uznano za stanowiska o dużej wartości poznawczej. Jednakże dopiero pełne rozpoznanie stanowiska poprzez prace wykopaliskowe pozwoli dokładnie sprecyzować jego wartość poznawczą. Także zasięg stanowiska wyznaczony na podstawie badań powierzchniowych nie zawsze dokładnie odpowiada występowaniu pozostałości pradziejowego osadnictwa pod ziemią. Tak więc wyznaczony zasięg stanowiska należy traktować orientacyjnie, może bowiem się okazać, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowych zasięgu stanowiska.

Zalecane jest więc operowanie pojęciem strefy intensywnego występowania stanowisk archeologicznych w przypadku koncentracji stanowisk na danym obszarze. Sytuacja taka występuje w dolinach cieków wodnych, szczególnie w rejonach rzeki Płociczny i Korytnicy oraz nad mniejszymi ciekami wodnymi, jak również w dolinie –

wzdłuż drogi Hanki-Bronikowo. Strefa intensywnego występowania stanowisk archeologicznych istnieje wokół miejscowości: Mirosławiec, Jabłonowo, Hanki, Bronikowo, Jadwiżyn, Sadowo i Setnica.

Grodzisko w Jabłonowie – stanowisko o własnej formie krajobrazowej, wpisane do rejestru zabytków, objęte jest ścisłą ochroną konserwatorską.

Zestawienie stanowisk archeologicznych wraz z numerami odzwierciedlającymi lokalizację na planszy, miejscowością i numerem AZP przedstawiono w załączonym wykazie.

Wykaz stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych na terenie gminy Mirosławiec

Nr	Funkcja	Chronologia	Miejscowość	AZP
1	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Łowicz Wałecki st.18	(AZP 31-19/8)
2	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Łowicz Wałecki st.6	(AZP 32-19/8)
3	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze	Łowicz Wałecki st.8	(AZP 32-19/10)
4	cmentarzysko	kultura pomorska	Łowicz Wałecki st.1	(AZP 32-19/3)
5	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Łowicz Wałecki st.7	(AZP 32-19/9)
6	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Łowicz Wałecki st.2	(AZP 32-19/4)
7	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Łowicz Wałecki st.3	(AZP 32-19/5)
8	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze	Łowicz Wałecki st.4	(AZP 32-19/6)
9	śląd osadnictwa	pradzieje	Łowicz Wałecki st.5	(AZP 32-19/7)
10	śląd osadnictwa	średniowiecze	Łowicz Wałecki st.13	(AZP 32-19/11)
11	śląd osadnictwa	średniowiecze		(AZP 32-20/9)
12	śląd osadnictwa osada osada	kultura pomorska okres wpływów rzymskich średniowiecze	Mirosławiec st.9	(AZP 32-20/10)
13	osada śląd osadnictwa osada	kultura pomorska wczesne średn. średniowiecze	Mirosławiec st.10	(AZP 32-20/11)
14	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia kultura pomorska	Mirosławiec st.11	(AZP 32-20/8)
15	śląd osadnictwa punkt osadniczy punkt osadniczy	epoka kamienia kultura pomorska średniowiecze	Mirosławiec st.8	(AZP 32-20/7)
16	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje średniowiecze	Mirosławiec st.7	(AZP 32-20/6)
17	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Mirosławiec st.6	(AZP 32-20/12)
18	zamek	XIV - XVI w.	Mirosławiec st.12	(AZP 32-20/1)
19	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Mirosławiec st.1	(AZP 32-20/2)
20	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze	Mirosławiec st.3	(AZP 32-20/3)
21	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze	Mirosławiec st.4	(AZP 32-20/4)
22	śląd osadnictwa	średniowiecze	Mirosławiec st.5	(AZP 32-20/5)
23	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Piecznik st.2	(AZP 32-21/2)

24	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Piecznik st.1	(AZP 32-21/1)
25	śląd osadnictwa	średniowiecze	Piecznik st.2	(AZP 32-21/3)
26	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze	Piecznik st.1	(AZP 32-21/4)
27	śląd osadnictwa	średniowiecze	Łowicz Wałecki st.9	(AZP 33-19/30)
28	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia kultura pomorska	Łowicz Wałecki st.10	(AZP 33-19/31)
29	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze	Łowicz Wałecki st.11	(AZP 33-19/23)
30	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia kultura pomorska	Łowicz Wałecki st.12	(AZP 33-19/24)
31	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Łowicz Wałecki st.13	(AZP 33-19/25)
32	śląd osadnictwa	średniowiecze	Łowicz Wałecki st.14	(AZP 33-19/26)
33	śląd osadnictwa punkt osadniczy śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia kultura pomorska wczesne średn. średniowiecze	Łowicz Wałecki st.15	(AZP 33-19/27)
34	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Łowicz Wałecki st.16	(AZP 33-19/28)
35	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze	Łowicz Wałecki st.17	(AZP 33-19/29)
36	śląd osadnictwa	pradzieje	Sadowo st.2	(AZP 33-20/47)
37	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Sadowo st.1	(AZP 33-20/46)
38	śląd osadnictwa punkt osadnictwa	pradzieje późne średn. / okres nowożytny	Sadowo st.3	(AZP 33-20/48)
39	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Sadowo st.4	(AZP 33-20/49)
40	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Sadowo st.5	(AZP 33-20/50)
41	śląd osadnictwa punkt osadnictwa	kultura łużycka / pomorska późne średn. / okres nowożytny	Sadowo st.6	(AZP 33-20/51)
42	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Sadowo st.7	(AZP 33-20/52)
43	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Sadowo st.8	(AZP 33-20/53)
44	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Sadowo st.9	(AZP 33-20/54)
45	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Setnica st.1	(AZP 33-20/59)
46	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Setnica st.2	(AZP 33-20/60)
47	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Setnica st.3	(AZP 33-20/61)
48	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje okres nowożytny	Setnica st.4	(AZP 33-20/62)
49	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje późne średn. / okres nowożytny	Setnica st.5	(AZP 33-20/63)
50	śląd osadnictwa	kultura wielbarska	Setnica st.6	(AZP 33-20/64)
51	śląd osadnictwa	wczesne średn.	Setnica st.7	(AZP 33-20/65)
52	punkt osadnictwa	kultura łużycka /	Setnica st.8	(AZP 33-20/66)

		pomorska		
53	śląd osadnictwa	wczesne średn.	Sadowo st.11	(AZP 33-20/56)
54	śląd osadnictwa	kultura łużycka	Sadowo st.10	(AZP 33-20/55)
55	śląd osadnictwa	pradzieje	Sadowo st.12	(AZP 33-20/57)
56	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Sadowo st.13	(AZP 33-20/58)
57	punkt osadnictwa śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny kultura łużycka / pomorska	Płociczno st.55	(AZP 33-20/73)
58	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze	Płociczno st.56	(AZP 33-20/74)
59	śląd osadnictwa	nieokreślone	Jadwizyn st.8	(AZP 33-20/67)
60	punkt osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Jadwizyn st.9	(AZP 33-20/68)
61	punkt osadnictwa osada śląd osadniczy	kultura łużycka / pomorska kultura wielbarska późne średniowiecze	Jadwizyn st.10	(AZP 33-20/69)
62	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Jadwizyn st.11	(AZP 33-20/70)
63	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Jadwizyn st.12	(AZP 33-20/71)
64	osada	kultura łużycka / pomorska	Hanki st.42	(AZP 33-20/43)
65	punkt osadnictwa	kultura pomorska	Hanki st.41	(AZP 33-20/42)
66	punkt osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Hanki st.36	(AZP 33-20/37)
67	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.35	(AZP 33-20/36)
68	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Hanki st.34	(AZP 33-20/35)
69	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Hanki st.33	(AZP 33-20/34)
70	śląd osadnictwa	pradzieje	Hanki st.32	(AZP 33-20/33)
71	punkt osadnictwa	kultura pomorska	Hanki st.31	(AZP 33-20/32)
72	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.8	(AZP 33-20/9)
73	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.1	(AZP 33-20/2)
74	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.9	(AZP 33-20/10)
75	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.2	(AZP 33-20/3)
76	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.7	(AZP 33-20/8)
77	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.6	(AZP 33-20/7)
78	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.5	(AZP 33-20/6)
79	osada	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.4	(AZP 33-20/5)
80	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.3	(AZP 33-20/4)

81	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.10	(AZP 33-20/11)
82	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.11	(AZP 33-20/12)
83	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.12	(AZP 33-20/13)
84	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.14	(AZP 33-20/15)
85	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.13	(AZP 14)33-20/
86	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.15	(AZP 33-16)20/
87	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.16	(AZP 33-20/17)
88	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pradzieje okres nowożytny	Hanki st.17	(AZP 33-20/18)
89	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.18	(AZP 33-20/19)
90	osada	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.19	(AZP 33-20/20)
91	śląd osadnictwa osada	pradzieje okres nowożytny	Hanki st.20	(AZP 33-20/21)
92	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Bronikowo st.1	(AZP 33-20/44)
93	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.21	(AZP 33-20/22)
94	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.22	(AZP 33-20/23)
95	osada	kultura łużycka / pomorska	Hanki st.23	(AZP 33-20/24)
96	śląd osadnictwa punkt osadnictwa	kultura łużycka / pomorska późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.24	(AZP 33-20/25)
97	śląd osadnictwa	kultura łużycka	Hanki st.25	(AZP 33-20/26)
98	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.26	(AZP 33-20/27)
99	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.27	(AZP 33-20/28)
100	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.29	(AZP 33-20/30)
101	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.30	(AZP 33-20/31)
102	punkt osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Hanki st.37	(AZP 33-20/38)
103	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Hanki st.38	(AZP 33-20/39)
104	punkt osadnictwa	kultura pomorska	Hanki st.39	(AZP 33-20/40)
105	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Hanki st.40	(AZP 33-20/41)
106	punkt osadnictwa	kultura łużycka	Marcinkowice st.21	(AZP 33-20/75)
107	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Bronikowo st.2	(AZP 33-20/45)
108	śląd osadnictwa	późne średn. / okres	Hanki st.28	(AZP 33-20/29)

		nowożytny		
109	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Mirosławiec st.14	(AZP 33-20/1)
	śląd osadnictwa	późne średn.		
110	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Bronikowo st.11	(AZP 33-21/12)
	śląd osadnictwa	okres nowożytny		
111	śląd osadnictwa	wczesne średn.	Bronikowo st.6	(AZP 33-21/7)
112	śląd osadnictwa	kultura wielbarska	Bronikowo st.7	(AZP 33-21/8)
113	śląd osadnictwa	późne średn.	Bronikowo st.5	(AZP 33-21/6)
114	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Bronikowo st.4	(AZP 33-21/5)
115	śląd osadnictwa	późne średn. / okres nowożytny	Bronikowo st.3	(AZP 33-21/4)
116	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Bronikowo st.8	(AZP 33-21/9)
117	śląd osadnictwa	późne średn.	Bronikowo st.9	(AZP 33-21/10)
118	śląd osadnictwa	późne średn.	Bronikowo st.10	(AZP 33-21/11)
119	śląd osadnictwa	pradzieje	Jabłonowo st.4	(AZP 33-21/2)
120	śląd osadnictwa	epoka kamienia	Jabłonowo st.5	(AZP 33-21/3)
121	grodzisko	VIII – IX wiek	Jabłonowo st.1	(AZP 33-21/1)
122	osada	okres nowożytny	Jabłonowo st.6	(AZP 33-22/17)
123	osada	okres nowożytny	Jabłonowo st.7	(AZP 33-22/18)
124	śląd osadnictwa	późne średn.	Jabłonowo st.8	(AZP 33-22/19)
125	punkt osadnictwa	okres nowożytny	Jabłonowo st.9	(AZP 33-22/20)
126	osada	okres nowożytny	Jabłonowo st.10	(AZP 33-22/21)
127	punkt osadnictwa	okres nowożytny	Jabłonowo st.11	(AZP 33-22/22)
128	śląd osadnictwa	późne średn.	Jabłonowo st.12	(AZP 33-22/23)
129	osada	okres nowożytny	Jabłonowo st.13	(AZP 33-22/24)
130	śląd osadniczy	wczesne średn.	Jabłonowo st.14	(AZP 33-22/25)
131	śląd osadnictwa	kultura łużycka / pomorska	Jadwiżyn st.2	(AZP 34-20/18)
	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		
132	osada	wczesne średn.	Jadwiżyn st.3	(AZP 34-20/19)
133	śląd osadniczy	kultura łużycka / pomorska	Jadwiżyn st.4	(AZP 34-20/20)
134	śląd osadniczy	kultura łużycka / pomorska	Jadwiżyn st.5	(AZP 34-20/41)
135	śląd osadniczy	kultura łużycka / pomorska	Jadwiżyn st.6	(AZP 34-20/42)
136	śląd osadniczy	kultura łużycka / pomorska	Jadwiżyn st.7	(AZP 34-20/43)

4.5. Ocena wartości kulturowych i wnioski do ochrony konserwatorskiej.

Teren miasta i gminy Mirosławiec posiada dużą ilość **obiektów i zespołów wpisanych do rejestru zabytków** świadczącymi o historii regionu. Do najważniejszych należą: średniowieczne rozplanowanie miasta Mirosławca z kościołem parafialnym i dawną plebanią oraz cmentarzem żydowskim na obrzeżach miasta. Na terenie gminy do cennych obiektów i coraz rzadziej zachowanych w dobrym stanie należą drewniane kaplice w Toporzyku oraz ryglowy kościół w Bronikowie. Interesujące są także zespoły pałacowo-parkowe w Próchnowie (z parkiem) i Orlu.

Na terenie miasta Mirosławca należy zachować średniowieczny układ urbanistyczny, tj. istniejące rozplanowanie ulic z zachowaniem szerokości z historycznymi liniami zabudowy. Należy dążyć do zachowania historycznego podziału działek w centrum miasta.

Należy zachować wyspę zamkową z fosą i zadrzewieniem oraz osiami widokowymi w kierunku Góry Piaskowej i ul. Zamkowej.

Wszelka nowa zabudowa na terenie wpisanym do rejestru zabytków oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie winna być dostosowana do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali (1-2 kondygnacji z dachem dwuspadowym krytym dachówką), bryły, linii zabudowy historycznej, podziałów architektonicznych oraz proporcji otworów.

Wydaje się celowe zaktualizowanie Studium historyczno-urbanistycznego Mirosławca z 1964 roku i przygotowanie szczegółowych wytycznych konserwatorskich.

Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na terenie średniowiecznego miasta i wyspy zamkowej wraz z pracami ziemnymi, prace remontowe, rozbiórkowe przy obiektach architektury, oraz prace na terenie zabytkowych parków i cmentarzy (np. wycinka drzew, gradzenie, nowe nasadzenia, budowa nowych obiektów) wymagają odpowiedniej zgody właściwego Konserwatora Zabytków.

Na terenach wiejskich należy dążyć do zachowania układu urbanistycznego wsi: Bronikowo, Piecnik, Łowicz Wałecki, Próchnowo, Orle.

Przed opracowaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miejscowości i obszarów wymienionych w tym rozdziale należy uzyskać od właściwych służb ochrony zabytków zbiór informacji zawartych w ewentualnych opracowaniach studium historyczno-urbanistycznego, studium konserwatorsko-urbanistycznego lub wytyczne i postulaty konserwatorskie, które powinny być uwzględnione i zawarowane w postaci przepisu gminnego w tych planach.

Na ich terenie ścisłej ochronie konserwatorskiej podlegają obiekty wpisane do rejestru zabytków, dla których należy uzyskać odpowiednią zgodę właściwego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac remontowych, porządkowych, pielęgnacyjnych itp. Nowa zabudowa winna być gabarytowo dostosowana do istniejącej historycznej zabudowy i krajobrazu, najczęściej 1 kondygnacyjna z wysokimi dachami pokrytymi dachówką.

Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na obszarze **stanowiska archeologicznego** wpisanego do rejestru zabytków wymagają również odpowiedniej zgody właściwego Konserwatora Zabytków.

Każda inwestycja przewidywana w strefie intensywnego występowania stanowisk archeologicznych powinna uzyskać wytyczne konserwatorskie, a na obszarze stanowisk archeologicznych luźno rozrzuconych na terenie gminy – opinii właściwego Konserwatora Zabytków.

Należy uwzględnić formę ochrony zabytków (stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych metodą AZP) poprzez ustalenie obowiązku wyznaczenia stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych i ochronę w postaci ustaleń planu miejscowego.

Wytyczne i zalecenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa

zachodniopomorskiego (2010) dotyczące ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz ładu przestrzennego wskazują na obowiązek sporządzenia studium krajobrazu kulturowego / wpływu inwestycji wieloprzestrzennych na krajobraz. Celem wskazanego opracowania jest wykluczenie z lokalizacji dominant wysokościowych zakłócających ekspozycję otwarcie widokowych i wartościowych krajobrazów kulturowych i przyrodniczych.

W celu ochrony krajobrazu kulturowego i ładu przestrzennego wyklucza się z lokalizacji współczesnych dominant wysokościowych, w tym elektrowni wiatrowych, obszary ekspozycji sylwetek jednostek osadniczych oraz dominanty krajobrazowe. Ogólne wytyczne w zakresie lokalizacji elektrowni wiatrowych zostały przedstawione w rozdziale III.5.5. pt. Energetyka wiatrowa. Szczegółowe zasady lokalizacji elektrowni wiatrowych, a także ich forma i parametry zostaną określone w planie miejscowym.

4.6. Spis obiektów chronionych.

4.6.1. Spis obiektów prawnie chronionych / wpisanych do rejestru zabytków.

BRONIKOWO

1. Kościół filialny p.w. św. Jakuba Apostoła, mur./szach., 1775 r. – A-4 z 1954 r.,
2. Cmentarz przykościelny z 1775 r., nr rej. A-676 z 1990 r.,
3. Cmentarz katolicki, poł. XIX w. nr rej. A-677 z 1990 r.

HANKI

1. Cmentarz przykościelny ewangelicki poł. XIX w. nr rej. A-675 z 1990 r.

JABŁONKOWO

1. Park pałacowy 1 poł. XIX w. nr rej. A-416 z 1982 r.

ŁOWICZ WAŁECKI

1. Cmentarz przykościelny, ewangelicki, ok. 1837 r., nr rej. A-764 z 1990 r.

MIROSŁAWIEC

1. Założenie urbanistyczne śródmieścia miasta, średniowiecze nr rej. A-72 z 1956 r.,
2. Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, mur., nr rej. A-28 z 1954 r.,
3. Plebania, ul. Kościelna 6, mur., XVII w. nr rej. A-29 z 1954 r.,
4. Cmentarz rodowy, ewangelicki na Górze Piaskowej, poł. XIX w., nr rej. A-636 z 1989 r.,
5. Cmentarz żydowski XVII w. nr rej. A-497 z 1983 r.,
6. *Majdan zamkowy, nr rej. 175 z 2004 r.,*
7. *Dom, ul. Walecka 24, nr rej. 237 z 2005 r.*
8. *Spichlerz, ul. Wolności 32, nr rej. 260 z 2006 r.,*

NIERADZ

1. Cmentarz ewangelicki, poł. XIX w., nr rej. A-690 z 1990 r.

PIECNIK

1. Kościół filialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. mur./szach., XVIII w. nr rej. A-36 z 1961 r.,
2. Park krajobrazowy 1 poł. XIX w., nr rej. A-409 z 1982 r.

PRÓCHNOWO

1. Zespół pałacowo-parkowy: pałac, dziedziniec, park, sad i otoczenie kościoła XIX w., nr rej. A-548 z 28.09.1987 r.,
  - a) pałac, mur., ok. 1894 r., przebud. 1980 likwidacja hełmu wieży i jej obniżenia,
  - b) park krajobrazowy pocz. XIX w.,
2. Kościół filialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa, mur., k. XIX w., nr rej. A-792 z 1997 r.

TOPORZYK

1. Kościół fil. p.w. św. Jana Chrzciciela, drewn., 1 poł. XVIII w., nr rej. A-351 z 1989 r.,
2. Cmentarz ewangelicki przykościelny 1 poł. XVIII w. nr rej. A-610 z 1989 r.

4.6.2. Spis obiektów objętych ochroną konserwatorską.

BRONIKOWO

1. Kapliczka, mur., 2 poł. XIX w.,
2. Kapliczka, mur., 2 poł. XIX w., .obok domu nr 52,
3. Dom nr 4, mur., pocz. XX w.,
4. Dom nr 10, mur., pocz. XX w.,
5. Dom nr 13, mur., kam., pocz. XX w.,
6. Dom nr 18, mur., 1910-20 r.,
7. Zagroda nr 20:
  - a) dom, mur., 1.20-t. XX w.,
  - b) obora, mur., 1928 r.,
8. Dom nr 22, mur., pocz. XX w.,
9. Zagroda nr 24:
  - a) dom, szach., 1858 r.,
  - b) obora, mur., kam., 1908 r.,
10. Dom nr 26, szach., 2 poł. XIX w.,
11. Zagroda nr 28:
  - a) dom, mur., k. XIX w.,
  - b) stodoła, drewn., k. XIX w.,
12. Dom nr 33, mur., kam., XIX/XX w.,

13. Dom nr 39, mur., k. XIX w.,
14. Zagroda nr 41:
  - a) dom, mur., pocz. XX w.,
  - b) stodoła, mur., 1901 r.,
15. Dom nr 45, mur., pocz. XX w.,
16. Dom nr 46, mur., 1910-20 r.,
17. Dom nr 47-49, mur., pocz. XX w.,
18. Dom nr 49, mur., 2 poł. XIX w.,
19. Dom nr 54, mur., ok. 1930 r.

HANKI

1. Szkoła, mur., l. 20-30-te XX w.,
2. Dom nr 2, mur., 1920 r.,
3. Dom nr 6/7, mur., l. 20- 30-te XX w.,
4. Dom nr 7, mur., ok.1930 r.,
5. Dom d. plebania nr 20, mur., szach., 1 poł. XIX w., obecnie zrujnowany,
6. Dom nr 22, mur., szach., XIX/XX w.,
7. Dom nr 24, mur., pocz. XX w.,
8. Dom nr 31, mur., 1 ćw. XX w.,
9. Dom nr 36, mur., 1 poł. XIX w.,
10. Zagroda nr 42:
  - a) dom, mur., 4 ćw. XIX w.,
  - b) obora, mur., 1927 r.,
11. Dom nr 45, mur., k. XIX w.,
12. Dom nr 46, mur., k. XIX w.,
13. Dom nr 52, mur., pocz. XX w.,
14. Zagroda nr 59:
  - a) dom, mur., l. 20-te XX w.,
  - b) obora, mur., 1 ćw. XX w.,
15. Dom nr 66, mur., k. XIX w.,
16. Dom nr 67, mur., pocz. XX w.,
17. Budynek sklepu GS, l. 30-te XX w.,
18. Gorzelnia, 1 ćw. XX w.

JABŁONOWO

1. Kościół filialny p.w. św. Jadwigi, mur., 1874 r.,
2. Zespół folwarczny 2 poł. XIX w.:
  - a) dwór, mur. 2 poł. XIX w.,
3. Dom nr 7, mur./szach., 3 ćw. XIX w.,
4. Dom nr 10, mur., k. XIX w.,
5. Dom nr 17, mur., pocz. XX w.,
6. Dom nr 22, mur., pocz. XX w.,
7. Dom nr 27, mur., drew., 4 ćw. XX w.,
8. Cmentarz komunalny, poł. XIX w.

JADIWIZYN

1. Dom nr 1, mur., 1. 30-te XX w.,
2. Dom nr 7, mur., 1. 30-te XX w.,
3. Dom nr 14, mur., 4 ćw. XIX w., przebud.,
4. Dom mieszkalno-gospodarczy nr 15, mur., 1867 r.,
5. Cmentarz przykościelny.

ŁOWICZ WAŁECKI

1. Kościół filialny p. w. Zesłania Ducha św., mur., kam., 1837 r.,
2. Cmentarz ewangelicki poł. XIX w.,
3. Dom nr 3, mur., k. XIX w.,
4. Dom nr 4, mur., 1923 r.,
5. Dom nr 5, mur., k. XIX w.,
6. Dom nr 7, mur., 1. 20-te XX w.,
7. Dom nr 10., mur., szach., pocz. XX w.,
8. Dom nr 16, mur., 2 poł. XIX w.,
9. Dom nr 17, mur., pocz. XX w.,
10. Dom nr 18, mur., 2 poł. XIX w.,
11. Dom nr 19, mur., 4 ćw. XIX w.,
12. Dom nr 22, mur., pocz. XX w.,
13. Dom nr 24, mur., pocz. XX w.,
14. Dom nr 25, mur., 1. 20-te XX w.,
15. Dom nr 26, mur./szach., 2 poł. XIX w.,
16. Dom nr 27, mur., k. XIX w.,
17. Dom nr 28, mur., pocz. XX w.,
18. Dom nr 31, mur., pocz. XX w.,
19. Dom nr 32, mur., 1918 r.,
20. Dom nr 32, mur., szach., poł. XIX w.,
21. Dom nr 38, mur., pocz. XX w., przebud.,
22. Dom nr 46, mur., pocz. XX w.

MIROSŁAWIEC

1. Sąd ob. Urząd Gminy i Miasta, mur., pocz. XX w. ,
2. Szkoła podstawowa, ul. Wolności 21, mur., pocz. XX w.,
3. Dworzec PKP, mur., XIX/XX w.,
4. Park przypałacowy, 1 poł. XVIII w.,
5. Cmentarz komunalny k. XIX w.,
6. Cmentarz ewangelicki ob. park poł. XIX w. (ul. Parkowa),

ul. Dworcowa

7. Dom nr 3, mur., pocz. XX w.,
8. Dom nr 4, mur., 1. 30-te XX w.,

ul. Kościuszki

9. Dom nr 1, mur., k. XIX w.,

10. Dom nr 3, mur., pocz. XX w.,
11. Dom nr 4, mur., pocz. XX w.,
12. Dom nr 7, mur., 2 poł. XIX w.,
13. Dom nr 8, mur., 1.20-te XX w.,
14. Dom nr 10, mur., pocz. XX w.,
15. Dom nr 15, mur., k. XIX w.,
16. Dom nr 20, mur., k. XIX w.,
17. Dom nr 30, szach., poł. XIX w.,
18. Dom nr 36, mur., pocz. XX w.,
19. Dom nr 38, mur., pocz. XX w.,
20. Dom nr 40, mur./szach., poł. XIX w., przebud.,
21. Dom nr 44, mur., k. XIX w.,
22. Dom nr 49, mur., k. XIX w.,

ul. Kościelna

23. Dom nr 1, mur., k. XIX w.,
24. Dom nr 5, mur., k. XIX w.,

ul. Młyńska

25. Dom nr 3, mur., 1.30-te XX w.,

ul. Nowa

26. Dom nr 33, mur., 1. 30-te XX w.,

ul. Orła

27. Dom nr 1 (narożnik z ul. Spokojną), mur., pocz. XX w.,

ul. Parkowa

28. Dom nr 1, mur., 1 poł. XIX w.,
29. Dom nr 2, mur., 2 poł. XIX w.,

ul. Poznańska

30. Dom nr 1, mur., 2 pał. XIX w.,
31. Dom nr 3, mur., 2 poł. XIX w.,
32. Dom nr 5, mur., 2 poł. XIX w.,
33. Dom nr 7, mur., 4 ćw . XIX w.,

ul. Szkolna

34. Dom nr 4, mur., 1. 20-te XX w.,
35. Dom nr 6, mur., 1. 20-te XX w.,

ul. Sprzymierzonych

36. Dom nr 24, mur., 2 poł. XIX w.,
37. Dom nr 28, mur., 4 ćw. XIX w.,
38. Dom nr 31, mur., 4 ćw. XIX w.,
39. Dom nr 35, mur., 4 ćw. XIX w.,
40. Dom nr 39, mur., k. XIX w.,
41. Dom nr 44, mur., pocz. XX w.,
42. Dom nr 47, mur., pocz. XX w.,
43. Dom nr 49, mur. , pocz. XX w.,
44. Dom nr 48/50, mur., 2 poł. XIX w.,
45. Dom nr 52, mur., 3 ćw. XIX w.,

46. Dom nr 53, mur., 1 ćw. XX w.,
47. Dom nr 56, mur., poł. XIX w.(?),

ul. Wałęcka

48. Dom nr 6, mur., 2 poł. XIX w.,
49. Dom nr 9, mur., k. XIX w.,
50. Dom nr 11, mur., 4.ćw. XIX w.,
51. Dom nr 12, mur., 4 ćw. XIX w.,
52. Dom nr 13, mur., k. XIX w.,
53. Dom nr 14, mur., szach., 2 poł. XIX w., przebudowany,
54. Dom nr 16, mur., k. XIX w.,
55. Dom nr 22, mur., 1 poł. XIX w.,
56. Dom nr 26, mur., poł. XIX w.,
57. Dom nr 32, mur., 1 poł. XIX w.,
58. Dom nr 38, mur., poł. XIX w.,

ul. Wileńska

59. Dom nr 10, mur., k. XIX w.,
60. Dom nr 12, mur., 2 poł. XIX w.,
61. Dom nr 16, mur., 2 poł. XIX w.,

ul. Wolności

62. Dom nr 4, mur./szach., poł. XIX w.,
63. Dom nr 5, mur., l. 30-te XX w.,
64. Dom nr 6, mur./szach., poł. XIX w.,
65. Dom nr 14, mur., pocz. XX w.,
66. Dom nr 18, mur., l. 30-te XX w.,
67. Dom nr 24, mur., l. 20-te XX w.,
68. Dom nr 28, mur., l. 30-te XX w.,
69. Dom nr 33, mur., l. 30-te XX w.,
70. Dom nr 34, mur., pocz. XX w.,
71. Dom nr 35, mur., l. 30-te XX w.,
72. Dom nr 36, mur., pocz. XX w.,

ul. Zamkowa

73. Dom nr 2, mur., pocz. XX w.,
74. Dom nr 3, mur., pocz. XX w.,
75. Dom nr 4, mur., pocz. XX w. ,
76. Dom nr 8, mur., 2 poł. XIX w.,
77. Dom nr 10, mur., 2 poł. XIX w.,
78. Dom nr 12, mur. 1910-20 r.,
79. Dom nr 13, mur., pocz. XX w.,
80. Dom nr 14, mur., l. 30-te XX w.,
81. Dom nr 16, mur., l. 30-te XX w.,
82. Dom nr 20, mur., pocz. XX w.
83. Dom nr 41, mur., l. 30-te XX w.,

NIERADŹ

1. Dom nr 1, mur., k. 2 poł. XIX w.,
2. Dom nr 2, mur., poł. XIX w.(?), przebudowany.

ORLE

1. Zespół folwarczny 2 poł. XIX w.:
  - a) pałac, mur., 1907 r.,
  - b) park,
2. Dom nr 5, mur., l. 30-te XX w.,
3. Budynek gospodarczy nr 6, kam., 2 poł. XIX w.,
4. Cmentarz przykościelny.

PIECNIK

1. Szkoła, mur., l. 30-te XX w.,
2. Młyn, mur., pocz. XX w.,
3. Remiza nr 38, mur., l. 30-te XX w.,
4. Oficyna przy kościele, mur./szach., XIX/XX w.,
5. Dom nr 16, mur., pocz. XX w.,
6. Dom nr 31, mur., pocz. XX w.,
7. Dom nr 40, poł. XIX w. szach.,
8. Dom nr 41, mur., l. 30-te XX w.,
9. Dom nr 43, mur., l. 20-te XX w.,

PILÓW

1. Cmentarz ewangelicki 2 poł. XIX w.,

POLNE

1. Dwór nr 2, mur., ok. 1910 r.,
2. Stodoła, mur., ok. 1910 r.,
3. Młyn, mur., 1907 r.,

PRÓCHNOWO

1. Zespół obiektów folwarku poprzedzającego pałac – 2 poł. XIX w.:
  - a) chlewnia, mur., k. XIX w.,
  - b) stodoła, mur., kam., XIX/XX w.,
  - c) obora, mur., kam., XIX/XX w.,
  - d) magazyn techniczny (dawna stajnia), mur., ok. 1880 r. ,
  - e) spichlerz (wozownia, kuźnia, magazyn, stolarnia), mur., kam., k. XIX w.,
  - f) obora, mur., ok. 1880 r.,
2. Dom nr 13, mur., 1900-10 r.,
3. Dom nr 17, mur., 1909 r.,

TOPORZYK

1. Dom nr 1, mur., 1911 r.,

SADOWO

1. Park dworski 1 poł. XIX w.,
2. Cmentarz ewangelicki poł. XIX w.,

SETNICA

1. Cmentarz połowa XIX w.,
2. Założenie parkowo-dworskie.

5. Ocena uwarunkowań rozwoju funkcji gospodarczych.

5.1. Uwarunkowania do produkcji rolnej.

5.1.1. Gleby.

Klasyfikacja użytków rolnych wg klas bonitacyjnych w gm. Mirosławiec (%)

Klasa	Grunty orne i sady (1)	Łąki i pastwiska trwałe (2)
I	0,0	0,0
II	0,0	0,0
III	4,1	6,3
IV	45,1	58,5
V	36,7	26,0
VI	12,5	7,1
VI RZ	1,6	2,1
RAZEM	100,0	100,0

└ 1) – procent w stosunku do powierzchni GO

└ 2) – procent w stosunku do powierzchni UZ

Źródło: IUNG Puławy 1990 r.

W strukturze gruntów ornych na terenie gminy Mirosławiec dominują gleby średnie i słabe, co w znacznym stopniu ogranicza dobór roślin uprawnych i ich plony. To samo dotyczy trwałych użytków zielonych, które położone są w siedliskach charakteryzujących się wadliwymi stosunkami wodnymi.

Klasyfikacja użytków rolnych wg kompleksów glebowo-rolniczych (%).

KOMPLEKS	GRUNTY ORNE
1	0,0
2	18,1
3	0,2
4	14,5
5	16,2
6	34,6
7	15,3

8	0,8
9	0,2
14	0,1

TRWAŁE UŻYTKI ZIELONE

1z	0,0
2z	67,0
3z	33,0

UŻYTKI ROLNE – ROLNICZO NIEPRZYDATNE

% pow. ogólnej	0,9
----------------	-----

Źródło: IUNG Puławy 1990 r.

Około 33 % gleb na terenie gm. Mirosławiec to gleby kompleksów pszennych i pszenno-żytnich. Na glebach tych możliwa jest uprawa pszenicy, jęczmienia, buraków cukrowych, koniczyny czerwonej i innych. Są to kompleksy uniwersalne pod rośliny uprawne. Pozostałe 67 % to gleby kompleksów żytnio-ziemniaczanych i zbożowo-pastewnych. Występują tu już pewne ograniczenia w doborze gatunków roślin uprawnych.

Dobrze udają się: żyto, ziemniaki, buraki pastewne, owies, słonecznik, mieszanki zbożowo-motylkowe, peluszkę, wyka, łubin.

W zasadzie już od kompleksu 7 grunty powinny być przeznaczone pod zalesienie, gdyż uprawa polowa nie zapewnia efektów ekonomicznych (około 16,3 % GO). Użytki zielone w gminie zalicza się do średnich, słabych i bardzo słabych, dających niewielkie plony siana, niskiej jakości.

Planując lokalizacje elektrowni wiatrowych oraz związanej z nimi infrastruktury technicznej i komunikacyjnej należy dążyć do minimalizacji zajmowania gruntów wysokich klas bonitacyjnych w celu zapewnienia ochrony obszarów zajmowanych przez gleby wartościowe dla produkcji rolnej.

5.1.2. Właściwości agrochemiczne gleb.

Zestawienie gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych, potrzeb wapnowania koniecznych i potrzebnych oraz zawartości bardzo niskiej i niskiej P, K i Mg.

w % UR

Gmina	Gleby bardzo kwaśne i kwaśne	Potrzeby wapnowania konieczne i potrzebne	Zawartość bardzo niska i niska		
			P	K	Mg
Wieś					
gm. Mirosławiec	69	46	30	53	23
Bronikowo	85	50	90	40	40
Jabłonowo	83	59	65	6	15
Jadwiżyn	43	22	11	75	12

Łowicz Wałecki	29	14	43	29	57
Hanki	85	61	26	49	27
m. Mirosławiec	24	17	35	70	18
Piecznik	67	67	33	100	-

W poszczególnych wsiach gminy Mirosławiec obserwuje się duże zróżnicowanie co do udziału gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych (od 24 % w Mirosławcu, do 85 % we wsiach Hanki, Bronikowo).

Gleby bardzo kwaśne (pH < 4,5) wymagają natychmiastowego wapnowania. W przeciwnym razie można się spodziewać znacznej obniżki plonów, w porównaniu z plonami uzyskanymi na glebach o odczynie wyższym. Dawki CaO w t/ha wynosić będą odpowiednio 1,42 do 2,99. Znaczne zróżnicowanie występuje również w zawartości przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu. Znaczne niedobory tych pierwiastków mogą wynikać ze zbyt niskiego lub jednostronnego nawożenia, które prowadzi do ubożenia gleb i nie zaspokaja potrzeb pokarmowych roślin uprawnych. Użytki rolne posiadające ponad 50 % gleb o zawartości bardzo niskiej i niskiej magnezu, powinny być wapnowane co drugą rotację wapnem magnezowym.

5.1.3. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Jednostka administracyjna	Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni prod.
	jakości gleb	agroklimatu	rzeźby terenu	warunków wodnych	
gm. Mirosławiec	42,5	10,2	4,0	2,5	59,2
Polska	49,5	9,9	3,9	3,3	66,6

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gm. Mirosławiec jest o 7,4 pkt. niższy od ogólnego wskaźnika dla Polski.

Najbardziej zbliżone są wskaźniki agroklimatu i rzeźby terenu. Różnice występują natomiast w przypadku warunków wodnych i jakości gleb na niekorzyść gminy.

Istniejący potencjał środowiska przyrodniczego obszaru położonego w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica – znaczna ilość płaskich terenów otwartych, średnia jakość gleb, naturalna wietrzność terenu – sprawia, że teren ten jest w pełni predysponowany do rozwoju energetyki odnawialnej, w tym zwłaszcza opartej na elektrowniach wiatrowych. Wprowadzenie na analizowany obszar przedmiotowej inwestycji nie wyklucza dalszego rolniczego wykorzystania terenu – możliwe jest dwufunkcyjne wykorzystanie terenu.

Elektrownie wiatrowe nie ograniczają innych możliwości rozwojowych gminy – przeciwnie – stanowią szansę rozwoju gminy, opartego o przedsięwzięcia wykorzystujące odnawialne źródła energii.

5.1.4. Użytkowanie gruntów na terenie miasta i gminy Mirosławiec.

Wyszczególnienie	Miasto	Gmina	Razem	
			ha	%
Powierzchnia ogółem	213	19374	19587	100
grunty orne	51	4666	4717	24,08
sady	-	17	17	0,09
łąki trwałe	35	879	914	4,67
pastwiska trwałe	4	478	482	2,46
lasy i grunty leśne	1	11447	11448	58,45
grunty zadrzewione, zakrzaczone	3	72	75	0,38
pozostałe	119	1815	1934	9,87

Źródło: GUGiK stan na 01.01.1999 r.

Gminę Mirosławiec charakteryzuje duża lesistość (około 58,5 %). Są to zwarte kompleksy leśne, wśród których występują stosunkowo niewielkie enklawy gruntów ornych oraz trwałych użytków zielonych, położonych w naturalnych zagłębieniach terenu, wysycionych płytką warstwą torfu.

Grunty pod sadami zajmują 0,09 % powierzchni. Są to nasadzenia przydomowe, na potrzeby własne.

5.1.5. Struktura władania ziemią.

Właściciel	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Razem UR	
					ha	%
Zasoby AWRSP	1619	-	246	79	1944	31,71
Grunty PGL	288	-	111	116	515	8,40
Inne państwowe, społeczne, komunalne	389	5	134	36	564	9,20
Indywidualne gosp. rolne	1431	10	412	242	2095	34,18
Inne grunty indywidualne	38	2	2	2	44	0,72
Pozostałe grunty (osób prawnych)	952	-	9	7	968	15,79
RAZEM	4717	17	914	482	6130	100,00

Stan na 01.01.1999 r.

Na terenie gminy Mirosławiec użytki rolne są we władaniu dwóch sektorów: publicznego i prywatnego. Sektor publiczny stanowią jednostki państwowe: AWRSP z siedzibą w Pile oraz Nadleśnictwo Mirosławiec. AWRSP przejęła grunty i majątek po byłych PGR w Mirosławcu, Próchnowie i Jabłonkowie. Obecnie znaczna część gruntów jest dzierżawiona: przez spółki, Zakład Rolno-Przemysłowy „EKO-MŁYN”, rolników indywidualnych. Nadal istnieją duże możliwości zakupu ziemi na terenie gminy.

W odłogowaniu pozostaje 1 102 ha gruntów, w tym około 200 ha po byłym PGR Jabłonkowo. Nadleśnictwo Mirosławiec ma w posiadaniu grunty PGL (8,4 % UR), a sektor indywidualny stanowią indywidualne gospodarstwa rolne (ok. 35 % UR).

Struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych

Wieś	Liczba gospodarstw w przedziałach obszarowych (ha)					Ogółem
	do 5	5 – 10	10 – 15	15 – 30	> 30	
Bronikowo	7	1	-	7	3	18
Hanki	15	3	2	8	6	34

Jabłonowo	7	1	4	5	2	19
Jadwizyn, Sadowo, Setnica	5	3	6	3	5	22
Łowicz Wałecki	11	-	1	3	2	17
Mirosławiec	24	7	4	3	4	42
Piecznik	7	1	2	2	1	13
Próchnowo	-	-	1	-	-	1
Toporzyk	-	-	-	2	-	2
RAZEM	76	16	20	33	23	168

Dane ODR Bonin 1999 r.

Liczba gospodarstw indywidualnych zwiększyła się ze 139 w 1996 r. (powszechny Spis Rolny) do 168 w chwili obecnej.

Procentowy udział poszczególnych grup obszarowych gospodarstw indywidualnych w gm. Mirosławiec przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Grupa obszarowa w ha					Ogółem
	do 5	5 – 10	10 – 15	15 – 30	> 30	
GMINA	45,24	9,52	11,90	19,64	13,70	100,00

Ponad 45 % gospodarstw to gospodarstwa małe do 8 ha. W grupie tej dominują te najmniejsze 1-2 hektarowe. Jednocześnie identyczną liczbę stanowią gospodarstwa powyżej 10 ha powierzchni, a wśród nich najbardziej liczna jest grupa w przedziale 15-30 ha.

Zważywszy, że średnia wielkość gospodarstw wynosi w gminie 22,70 ha, można stwierdzić, iż charakteryzuje je korzystna struktura agrarna.

W pozostałych gminach powiatu wałeckiego średnia wielkość gospodarstw wynosi:

- gm. Wałcz – 17, 18 ha,
- gm. Tuczno – 18,86 ha,
- gm. Człopa – 18,06 ha.

5.1.6. Obecne kierunki upraw i hodowli zwierząt.

Produkcja roślinna jest głównym kierunkiem gospodarki rolnej w gminie Mirosławiec. Powierzchnia zasiewów poszczególnych upraw w gospodarstwach indywidualnych w ha i % przedstawia się następująco:

3	ha	%
Powierzchnia zasiewów ogółem	2089	100,0
w tym zboża	1589	76,1
pszenica ozima	190	9,1
pszenica jara	98	4,7
żyto	760	36,4
jęczmień ozimy	29	1,4
jęczmień jary	148	7,1
owies	86	4,1
pszenżyto ozime	82	3,9
pszenżyto jare	42	2,0
mieszanki zbożwe	154	7,4

kukurydza na zielonkę	3	0,1
ziemniaki	146	7,0
rzepak	213	10,2
pozostałe (peluszką, inne pastewne)	138	6,6

Źródło: dane US z 1998 r.

Ziemniaki przemysłowe odmian: Harpun, Lawina, Ekra, Frezja odstawiane są do Ziempilu w Pile.

Plony podstawowych roślin uprawnych w gospodarstwach indywidualnych.

Roślina	Plon w q/ha
pszenica ozima	40,2
pszenica jara	34,8
żyto	25,1
jęczmień ozimy	40,2
jęczmień jary	31,4
owies	32,3
pszenżyto ozime	37,1
pszenżyto jare	34,1
meszanki zbożowe	33,6
kukurydza na zielonkę	204,0
ziemniaki	20,3
rzepak	

Dane US za 1998 r.

W strukturze zasiewów dominują zboża – 76,1 %. Na lepszych kompleksach uprawia się pszenicę, pszenżyto i jęczmień – razem 28,2 %. Na gorszych uprawiane jest żyto, owies, mieszanki zbożowe – razem 47,9 %. Znaczny udział gleb lekkich stwarza korzystne warunki do produkcji ziemniaków jadalnych i skrobiowych. W strukturze zasiewów stanowią one 7,0 %. W produkcji ziemniaków jadalnych specjalizują się gospodarstwa w sołectwach: Jadwiżyn i Hanki. Uprawiane są głównie odmiany Bryza i Aster. Sprzedawane są one na wolnym rynku.

Zważywszy na średnio korzystne warunki glebowe w gminie plony zbóż są dość wysokie. Niezadowolający jest natomiast plon ziemniaków, odbiegający nieco od plonów osiągniętych w regionie.

Drugim ważnym kierunkiem produkcji rolnej w gminie jest chów i hodowla zwierząt gospodarskich, głównie trzody chlewnej.

Pogłowie ważniejszych zwierząt hodowlanych w sztukach wg Powszechnego Spisu Rolnego w 1996 r. przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Bydło	Trzoda chlewna	Owce	Konie	Kozy	Króliki
Ogółem	1118	3448	81	22	9	135
w tym w gospodarstwach indywidualnych	632	1306	81	22	9	135

Stan hodowli dobrze obrazuje obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych.

Obsada bydła i trzody chlewnej w sztukach fizycznych na 100 ha UR przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Bydło		Trzoda chlewna	
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy
Gmina Mirosławiec	18,4	7,4	56,8	5,2
Ogółem	18,4	7,4	56,8	5,2
w tym w gospodarstwach indywidualnych	19,4	7,6	40,0	4,4

Jak wynika z tabeli obsada/100 ha UR zarówno, bydła jak trzody chlewnej jest niewielka. Jest to specyfika całego powiatu wałeckiego powyższe wskaźniki są jeszcze mniejsze.

Wydaje się, że przy racjonalnej gospodarce paszowej na trwałych użytkach zielonych jak i gruntach ornych, możliwe jest znaczne poprawienie stanu hodowli. Oprócz korzyści ekonomicznych wynikających z produkcji mleka oraz żywca wołowego i wieprzowego ważny jest również aspekt pozyskiwania obornika, który jest najcenniejszym nawozem zarówno na użytkach zielonych, jak i lekkich glebach ornych.

Pogłowie drobiu wg gatunków w sztukach (Powszechny Spis Rolny 1996 r.)

Gmina Mirosławiec	Drób ogółem	z tego					
		kury		gęsi	kaczki	indyki	pozostałe
		razem	w tym nioski				
Ogółem	3654	3132	2731	28	485	5	4
w tym gospodarstwa indywidualne	3654	3132	2731	28	485	5	4

Jak wynika z powyższego zestawienia chów drobiu ogranicza się do tzw. przydomowego chowu w gospodarstwach indywidualnych. Nie ma na terenie gminy ferm drobiarskich ani w zakresie produkcji mięsa drobiowego ani w zakresie produkcji jaj .

5.1.7. Obsługa rolnictwa.

Gmina Mirosławiec jest niezwykle uboga w podmioty gospodarcze świadczące usługi na rzecz rolnictwa. Nie istnieje obecnie żaden SKR ani POM, który wykonywałby naprawy sprzętu rolniczego lub inne usługi maszynowe. Wszelkie naprawy i konserwacje urządzeń rolniczych dokonywane są w gospodarstwach lub korzysta się z pomocy sąsiadów.

Brak punktów skupu płodów rolnych, głównie zbóż i ziemniaków a także punktów skupu żywca. Żywiec wieprzowy odstawia się poza gminę do prywatnych ubojni w Wałczu i Kaliszu Pomorskim. Mleko odbierane jest bezpośrednio z gospodarstw przez OSM w Wałczu. W nawozy zaopatrzyć się można w GS Mirosławiec, a pasze i dodatki paszowe firmy Central Soya są dostępne w prywatnym punkcie w Piecniku. Większy asortyment nawozów, pasz, środków ochrony roślin i środków do produkcji rolnej oferują firmy w sąsiedniej gminie Wałcz (Biochem-Wałcz, NAW-ROL, Centrala Nasienna i inne).

Runo leśne skupują prywatne punkty w miejscowościach Hanki i Piecnik. W Hankach znajduje się także punkt skupu dziczyzny.

Największą firmą z otoczenia rolnictwa na terenie gminy jest Zakład Mechaniczny „METALTECH” s.c. w Mirosławcu – producent zbieraczy pokosów, rozrzutników obornika oraz rozsiewaczy nawozów granulowanych.

5.2. Stan gospodarki leśnej.

Struktura własności lasów w gminie Mirosławiec (stan na 01.01.1999 r.)

Własność	Powierzchnia w ha	Wskaźnik procentowy
Administracja Lasów Państwowych	10801	94,29
Inne lasy państwowe	599	5,23
Państwowy Fundusz Ziemi (Agencja Wł. Rolnej Skarbu Państwa)	28	0,24
Lasy komunalne i gminne	11	0,10
Lasy prywatne osób fizycznych	11	0,10
Lasy osób prawnych	5	0,04
Razem	11455	100,00

Lasy prywatne i komunalne zajmują w gminie bardzo małe powierzchnie.

Powierzchnia lasów w gminie Mirosławiec administrowana przez poszczególne Nadleśnictwa wg planów urządzania gospodarstw leśnych z lat 1995 i 1996

Nadleśnictwo	Powierzchnia lasów w hektarach				% powierzchni ogólnej lasów ALP
	rezerwatowe	ochronne	gospod.	razem	
Mirosławiec	148,97	410,70	9968,71	10528,38	94,80
Wałcz	-	221,97	355,38	577,35	5,20
Razem lasy ALP	148,97	632,67	10324,09	11105,73	100,00

Różnica w przedstawionych wyżej zestawieniach powierzchni lasów administrowanych przez Nadleśnictwa wynika z przekazania części lasów do działu „inne lasy państwowe (pozostałe grunty Skarbu Państwa)”.

Zróżnicowanie siedliskowe lasów przedstawia się następująco (wg planów urządzenia lasów)

Siedlisko	% pow. leśnej	Udział procentowy najważniejszych gatunków drzew								Inne gatunki liściaste
		SO	Md	Św	Bk	Db	Is	Brz	Ol	
Bśw	18,50	98,5	0,2	0,3				1,0		
Bw	0,01							100,0		
Bm św	73,52	92,7	0,4	1,3	0,2	0,9		4,4		0,1
BMw	0,41	11,2		7,8				34,9	44,2	1,9
BMb	0,01	100,0								
LM św	4,78	15,8	2,5	1,9	18,6	45,8		13,0	0,1	2,3
LMw	0,08								100,0	
LMb	0,33							34,5	52,5	13,0
Lśw	0,82	2,0			74,5	18,1		4,9		0,5
Lw	0,03						92,5			7,5
OL	1,50			0,3			20,9		78,6	
OLJ	0,01						18,7		81,3	
Ogółem	100,00	87,2	0,5	1,1	1,6	3,0	0,0	4,7	1,6	0,3

Siedliska borowe w gminie Mirosławiec zajmują 92,5 % ogólnej powierzchni lasów. Jest to wskaźnik o blisko 3 % niższy niż w obrębie Pojezierzy Południowo-pomorskich.

Drzewostan sosnowy stanowi 87,2 % składu drzewostanu, co jest o około 4 % mniej niż na Pojezierzach Południowo-pomorskich.

Wyraźną przewagę ma siedlisko boru mieszanego świeżego, ponad 70 % ogólnej powierzchni lasów, następnie boru świeżego, blisko 20 % powierzchni lasów, a następnie lasu mieszanego świeżego – około 5 % powierzchni lasów.

Istniejące warunki przyrodnicze są korzystne dla leśnictwa.

Struktura wiekowa drzewostanów wg zajmowanej powierzchni w klasach wieku jest następująca

Klasa wieku (lata)				% zajmowanej powierzchni
1	-	10		6,81
11	-	20		8,74
21	-	30		9,84
31	-	40		18,23
41	-	50		14,62
51	-	60		5,40
61	-	70		9,87
71	-	80		7,84
81	-	90		10,27
91	-	100		4,45
101	-	120		2,99
121	-	140		0,60

ponad 140			0,03
klasa odnowienia	-	KO	0,29
klasa do odnowienia	-	KDO	0,02

Drzewostany w wieku ponad 100 lat zajmują niecałe 4 % powierzchni leśnej.

Z zestawienia widać znacznie większy wskaźnik zalesień w dziesięcioleciach 1945-55 i 1955-65. Wynika to z nadmiernego wyrębu lasów – przekroczenie planowanego wyrębu o ponad 60 %, a także z zalesienia gruntów porolnych.

W celu zwiększenia odporności lasów na gradacje szkodników planowana jest przebudowa składu drzewostanów. Wg planów urządzenia lasów będzie on zbliżony do przedstawionego poniżej:

Siedliskowy lasu	typ	Gospodarczy drzewostanu	typ	Orientacyjny skład gatunkowy upraw w %	
				Gatunki główne	Gatunki domieszkowe
Bśw		SO		SO 80	Brz, Dbc i inne 20
Bw		So		So 60-70	Św 10-2- Brz i inne 20
BM św		So, Bk		So 60-70, Bk 20-30	Db i inne 10
BMw		Św, So		So 50, Św 30	Db i inne 20
BMb		So		So 80	Brz, Św i inne 20
LM św		Bk, So		Bk 50, So 30	Db i inne 20
LMw		Db, So		Db 50, So 30	Św i inne 20
LMb		Ol		Ol 70	Brz i inne 30
Lśw		Bk, Db		Bk 50, Db 30	Md i inne 30
Lw		Db		Db 70	Is i inne 30
OIJ		Js, Ol		Js 60, Ol 30	Brz i inne 10
OI		OL		OI 90	Js i inne 10

W zakresie hodowli lasu pierwszy działaniem są prace odnowieniowe, czyli nasadzenia lasu. Nasadzenia lasu odbywają się na powierzchniach zrębowych oraz na gruntach rolnych nieprzydatnych dla rolnictwa. Następnie prowadzi się pielęgnowanie upraw i młodników a efektem końcowym jest pozyskiwanie drewna.

Każde nadleśnictwo prowadzi prace związane z pozyskiwaniem nasion. W tym celu wyodrębnia się drzewostany nasienne, które dzielą się na drzewostany nasienne wyłączane, zaliczane do lasów ochronnych (łączna ich powierzchnia w gminie Mirosławiec wynosi 19,68 ha) i lasy nasienne gospodarcze wyznaczone na powierzchni blisko 600 ha. Celom tym służą również drzewa doborowe: sosna (nr drzewa doborowego 6447) – obręb Mirosławiec, oddział 48c, dąglezja (6448) – obręb Mirosławiec, oddział 112;c, sosna (6449) – obręb Nieradz, oddział 48;h.

Na potrzeby odnowienia lasu na terenie gminy Mirosławiec jest szkółka o powierzchni 8,52 ha w oddziale 85;b obrębu Nieradz.

Rozmiar przyjętych prac odnowieniowych i pielęgnacyjnych zbliżony jest do przedstawionych niżej wielkości:

Lp.	Rodzaj prac	w 10-leciu (ha)	średnio w roku (ha)
	Zalesienia i odnowienia	1250	125
	w tym: - halizny i płazowizny	130	13
	- zręby bieżące I 10-lecia	820	82
	- grunty nieleśne	300	30
	Odnowienia pod osłoną	690	69
	w tym: - przy zrębniach częściowych	40	4
	- podsadzenia produkcyjne	640	64
	- dolesienia luk	10	1
	Poprawki i uzupełnienia	600	60
	w tym: - w uprawach i młodnikach	160	16
	- na gruntach projektowanych do odnowienia i zalesienia	440	44
	Pielęgnowanie	5900	590
	w tym: - gleby	2160	216
	- upraw (CW)	2430	243
	- młodników (CP)	1310	131
	Melioracje agrotechniczne	1140	114

W planowanych odnowieniach i zalesieniach powierzchni otwartych w planie urządzania lasu ustalono, że w pierwszej kolejności odnowione zostaną halizny, przypadłe uprawy oraz zręby zaległe. Zręby bieżące odnawiane będą sukcesywnie w miarę ich powstawania. Zalesienia gruntów porolnych w tym przejętych z AWRSP powinno nastąpić po wykonaniu ekspertyz glebowo siedliskowych pozwalających na ustalenie zgodnego z siedliskiem składu gatunkowego upraw opartego na dużym udziale gatunków liściastych. Zalesienia muszą być poprzedzone badaniami zapędraczenia gleby.

W okresie ostatnich 10 lat powierzchnia lasów w gminie Mirosławiec zwiększyła się o 200 ha, a od roku 1976 o 450 ha. Przyjęty w planie urządzania lasu program zwiększenia w ciągu 10 lat powierzchni lasów o około 300 ha jest zamierzeniem realnym, ale wymagającym intensywniejszych działań w tym zakresie niż dotychczas.

Biorąc pod uwagę jakość gleb realne jest zwiększenie powierzchni lasów do 12500 ha, co zwiększy wskaźnik lesistości gminy do około 63 %. Szczególnie ważne dla ochrony Jeziora Wielki Bytyń jest zwiększenie szerokości leśnego pasa ochronnego wokół tego jeziora.

Według planów urządzenia lasów obowiązujący wiek rębności drzewostanów jest następujący:

Db, Js	140 lat
Bk	120 lat
So, Md	100 lat
Św, Brz, Ol, Gb	80 lat
Os	60 lat
Tp, Olsz	40 lat

Stan zasobów drzewnych w lasach państwowych w gminie Mirosławiec jest następujący:

przeciętna zasobność	117 m ³ /ha
przeciętny wiek	50 lat
przeciętny przyrost	3,56 m ³ /ha

Przyjęte przez nadleśnictwa wielkości pozyskiwania grubizny drewna netto w gminie Mirosławiec w przeliczeniu na 1 rok są następujące:

użytki główne:	
użytki rębne	21100 m ³ brutto
użytki przedrębne	16950 m ³
użytki przygodne:	
użytki rębne	1050 m ³
użytki przedrębne	2540 m ³

Pozyskiwanie drobnicy drewna zaplanowano w wielkości średnio rocznie 9220 m³, w tym w użytkach rębnych 3100 m³, w użytkach przedrębnych 6120 m³.

W użytkach rębnych ok. 90 % pozyskiwanego drewna stanowi drewno iglaste, a 10 % drewno liściaste.

W użytkach przedrębnych drewno iglaste stanowi ok. 87 %, a liściaste około 13 %.

5.3. Uwarunkowania dla turystyki i stan turystycznego zagospodarowania gminy.

Gmina Mirosławiec położona jest w regionie o dużej atrakcyjności turystycznej. Plan przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 r. opracowany w 1975 r. przez Instytut Turystyki i Komisję Planowania przy Radzie Ministrów określa rejon Wałcza jako obszar o bardzo dużym znaczeniu turystycznym (jest to ranga niższa od wybitnej) i wyznaczono mu umiarkowaną intensywność zagospodarowania turystycznego w wielkości 40 – 50 miejsc we wszystkich formach zainwestowania turystycznego średnio na 1 km² powierzchni.

Na atrakcyjność turystyczną gminy Mirosławiec składa się:

- ciekawa i urozmaicona rzeźba młodoglacjalna, reprezentowana przez ciągi moren czołowych o wysokościach względnych 20-35 m oraz dużą ilość głęboko wciętych rynien polodowcowych i dolin rzecznych,
- duża powierzchnia lasów w ponad 80 % przydatnych do celów turystycznych, rosnących głównie na siedlisku boru świeżego i boru mieszanego świeżego,
- duża powierzchnia wód obejmująca 22 jeziora o powierzchni powyżej 1 hektara (w tym 13 powyżej 10 ha) i górne odcinki rzek Korytnicy, Płocicznej i Piławki w części wykorzystywane są jako turystyczne szlaki wodne,
- obiekty kultury materialnej, m.in. kościoły, zespoły pałacowo-parkowe, zabytkowe budynki i obiekty rzemieślnicze, grodziska itp.,
- obiekty przyrodnicze objęte ochroną, m.in. rezerваты przyrody, pomniki przyrody, stanowiska bobrów, przemieszczające się stado żubrów itp.,
- pamiątki związane z przełamaniem umocnień Wału Pomorskiego,

- Muzeum w Mirosławcu.

Uzupełnieniem leśnej infrastruktury turystycznej są parkingi leśne, których na terenie gminy Mirosławiec jest kilka: przy drodze nr 10, w rejonie Jez. Nieradz i na połud.-zachód od Łowicza Wałeckiego (oddz. nr 80), przy drodze do miejscowości Orle w oddz. 123, 127 i 109, w rejonie J. Gniewosz (oddz. 85), przy drodze Mirosławiec – Tuczno, na zachód od miejscowości Hanki (oddz. 274).

5.3.1. Istniejące zagospodarowanie turystyczne.

5.3.1.1. Baza noclegowa.

Miejscowość	Rodzaj obiektu	Liczba miejsc noclegowych		liczba miejsc gastronom	
		stałych	sezonowych		
			budynki		namioty
Łowicz Wałecki	Motel Park	60H		20	80R
Drzewoszewo	Ośrodek Żeglarski „Philips”		72D	60	32B
Drzewoszewo	Ośrodek Żegl. W.P.Strunobeton.		60D		
Drzewoszewo	D.W. Huty Szkła Ujście		50	40	72S
Drzewoszewo	O. Ż. TWKF „Kliwer” Piła		16D	44	
Drzewoszewo	Stacja WOPR		16D		
Drzewoszewo	D.W. „Polgaz” Bydgoszcz		15D		
Drzewoszewo	Przystań TKŻ „Bryza” Ujście		10		
Hanki	Schronisko PTSM		22	16	
Piecnik	Stacja Harcerska			240	240S
Kosiakowo	Pole biwakowe			100	
Nadl. Mirosławiec	Pola biwakowe			120*	
Łowicz Wałecki	Gospodarstwo agroturystyczne A i M Woźniak	6			
Orle	Pensjonat	12			
Mirosławiec os.XXX lecia LWP	Hotel administracji wojskowej	16 hotel do 40 wieloos.			

H - zakwaterowanie typu hotelowego

D – zakwaterowanie w domkach

R – restauracja

B – bar

S – stołówka

*pola biwakowe zlokalizowane są nad Jez. Nieradz (oddz. 207), nad Jez. Pogorzelskim Wielkim (oddz. 47), nad Jez. Orłowo (oddz. 4), nad Jez. Gniewosz (oddz. 85), nad Jez. Sadowskim (oddz. 216).

Poza wymienioną bazą noclegową usługi w tym zakresie prowadzą mieszkańcy miejscowości położonych na terenach atrakcyjnych turystycznie m.in. w Próchnowie.

5.3.1.2. Baza żywieniowa.

Poza wymienionymi poprzednio miejscami gastronomicznymi związanymi z bazą noclegową na terenie gminy Mirosławiec jest kilka stałych i sezonowych barów, głównie w Mirosławcu przy drodze nr 10 nad jeziorem Nieradź i w miejscowościach związanych z turystyką i wypoczynkiem, m.in. w Drzewoszewie.

5.3.1.3. Szlaki turystyczne.

W gminie Mirosławiec jest kilka szlaków turystycznych pieszych i wodnych. Niektóre z nich mają zasięg regionalny m.in. szlaki piesze związane ze zdobyciem Wału Pomorskiego.

Piesze szlaki turystyczne:

- szlak czarny im. Jednostek Pancernych W.P. biegnący od Nakielna do Wierzchowa, (łączna długość 29 km). W gminie Mirosławiec biegnie po zachodniej stronie Jeziora Wielki Bytyń, przez Próchnowo, Piecnik, Toporzyc i dalej na północ do granicy gminy,
- szlak zielony o łącznej długości 40 km okrążający jezioro Wielki Bytyń, w gminie Mirosławiec biegnie w rejonie Próchnowa i Drzewoszewa.

W gminie Mirosławiec jest fragment szlaku wodnego z jez. Raduń przez Jez. Smolno Wielkie do Jez. Wielki Bytyń, a następnie Piławkę do Dobrzyicy (szlak aktualnie w części jest niedrożny).

5.3.1.4. Tereny wypoczynku indywidualnego.

Gmina Mirosławiec ma atrakcyjne tereny dla lokalizacji indywidualnego wypoczynku, gdzie realizowane mogą być zespoły budownictwa letniskowego. Istniejące tereny budownictwa letniskowego są dotychczas w Drzewoszewie.

5.4. Uwarunkowania działalności produkcyjnej.

Proces transformacji gospodarki narodowej gminy przebiega nieco wolniej aniżeli w województwie i innych regionach. Ogólna liczba podmiotów gospodarczych w systemie REGON wzrosła w stosunku do 1993 roku o 30,0 % osiągając na koniec 1997 roku wartość 330 podmiotów. Na ten przyrost wpłynął rozwój prywatnych zakładów, których liczba wzrosła w stosunku do 1993 roku o 35,7 %. Liczba jednostek sektora publicznego zmalała, wzrosła natomiast liczba prywatnych zakładów:

1993 rok – 250 podmiotów gospodarczych, w tym 235 prywatnych,
1994 rok – 244 podmiotów gospodarczych, w tym 232 prywatnych,
1995 rok – 228 podmiotów gospodarczych, w tym 218 prywatnych,
1996 rok – 325 podmiotów gospodarczych, w tym 315 prywatnych,
1997 rok – 330 podmiotów gospodarczych, w tym 319 prywatnych.

Struktura w liczbach bezwzględnych:

- Rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo	44 podmioty,
- Przemysł	40 podmiotów,
- Budownictwo	23 podmioty,
- Handel i naprawy	139 podmiotów,
- Transport i łączność	24 podmioty,
- Pośrednictwo finansowe i obsługa firm i nieruchomości	26 podmiotów,
- Pozostała działalność usługowa	34 podmioty,
<u>OGÓŁEM</u>	<u>330 podmiotów.</u>

W strukturze ogółu podmiotów według działów gospodarki narodowej przeważają jednostki: handlowe – 42,1 %, związane z produkcją i obsługą rolnictwa – 13,3 %, przemysł – 12,1 % oraz pozostała działalność usługowa – 10,3 %.

Ważniejsze firmy działające na terenie gminy Mirosławiec

1. Bank Spółdzielczy - Mirosławiec, Plac Wolności 21,
2. Bomi s.c. Produkcja Palet - Mirosławiec, ul. Orła 30
3. Drut-Plast sp. z o.o. - Mirosławiec, ul. Parkowa 21,
4. Energetyka Poznańska S.A. Zakład Usługowy - Mirosławiec, ul. Zacisze 3,
5. Żywiec Zdrój - Mirosławiec,
6. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury - Mirosławiec, ul. Parkowa 1,
7. Nadleśnictwo Mirosławiec - Mirosławiec, ul. Wolności 30,
8. Nadzór Telekomunikacyjny - Mirosławiec, ul. Sprzymierzonych 26,
9. Piekarnia - Mirosławiec, ul. Sprzymierzonych 26,
10. Poczta Polska - Mirosławiec, ul. Sprzymierzonych 26
11. Telekomunikacja Polska S.A.
Zakład Radiokomunikacji i Teletransmisji - Mirosławiec, ul. Wolności,
12. Przedsiębiorstwo Gospodarki
Komunalnej i Mieszkaniowej - Mirosławiec, ul. Parkowa 6,
13. Zakład Energetyki Ciepłej ,
Wodociągów i Kanalizacji - Mirosławiec, ul. Ogrodowa 2,
14. Zakład Mechaniczny „Metaltech” s.c. - Mirosławiec, ul. Orła 6,
15. Zakład Produkcyjno-Handlowy „Rolmech” s.c. - Mirosławiec, ul. Orła 6,
16. Zakłady Odzieżowe w Mirosławcu - Mirosławiec,
17. Zakład Rolny „Jarysz” s.c. w Mirosławcu - Mirosławiec,
18. Wielkopolski Okręgowy Zakład Gazownictwa
Rozdzielnia Gazu Mirosławiec - Mirosławiec, ul. Parkowa 22,
19. Leśnictwo „Piecnik” w Piecniku - Piecnik,
20. Leśnictwo „Hanki” w Hankach - Hanki,

6. Uwarunkowania rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

6.1. Zaopatrzenie w wodę.

Na terenie gminy funkcjonują następujące systemy wodociągowe eksploatowane przez Zakład Energetyki Ciepłej, Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Mirosławcu:

- Wodociąg miejski w Mirosławcu z ujęciem wody przy ul. Ogrodowej. Znajdują się tam 4 studnie głębinowe (17,5 – 19,0 m) z możliwością poboru wody z poziomu czwartorzędowego. Studnia Nr 1 jest wyłączona z eksploatacji. Zasoby wód podziemnych zatwierdzono w kat. „B” na 90,0 m³/h. Dla ujęcia wody zabezpieczono strefy ochrony sanitarnej bezpośredniej oraz pośredniej.

Woda pobierana ze studni nie wymaga uzdatniania fizyko-chemicznego i w związku z tym w stacji wodociągowej zamontowano jedynie chlorator w celu doraźnej dezynfekcji wody. Ciśnienie wody w sieci wodociągowej utrzymywane jest za pomocą 3 zbiorników hydroforowych o pojemności $V=4,0$ m³ każdy. Zapas wody gromadzony jest w zbiornikach wyrównawczych $V=50,0$ m³. Woda tłoczona jest do sieci wodociągowej rurociągiem o średnicy $D_n = 200$ mm. Zużycie wody waha się w granicach $Q_{d_{min.}} = 842$ m³/d do $Q_{d_{max.}} = 1614$ m³/d.

Stan techniczny urządzeń jest dobry.

- W Bronikowie – ujęcie wody z 1 studni o głębokości 34 m. Zasoby zatwierdzone w kat. „B” wynoszą 48,0 m³/h. Woda nie wymaga uzdatniania, w stacji wodociągowej zamontowano 3 hydrofory o $V = 4,0$ m³ każdy.
- W Hankach – woda pobierana z 1 studni o głębokości 49 m. Zasoby ujęcia w kat. „B” ustalono na 28,0 m³/h. Ciśnienie w sieci wodociągowej utrzymują 2 hydrofory o pojemności $V = 2,0$ m³ każdy. Woda nie wymaga uzdatniania.
- W Łowiczu Waleckim – woda ujmowana z 1 studni o głębokości 50 m. Zasoby w kat. „B” zatwierdzono na 46,3 m³/h. W stacji uzdatniania zainstalowano odmagneziacz, który nie jest wykorzystywany ze względu na dobrą jakość wody. Stabilizację ciśnienia w sieci zapewniają dwa zbiorniki hydroforowe o $V = 3,5$ m³ każdy.

Z wodociągu zasilana jest również Kolonia Łowicz Walecki i Motel „Park”.

- W Piecniku – czynne są 3 ujęcia wody:
  - dla wsi – 1 studnia o głębokości 55,5 m, $Q_h = 16,2$ m³/h,
  - dla Kolonii 1 studnia o głębokości 39,0 m, $Q_h = 4,2$ m³/h,
  - oraz indywidualne dla szkoły.
- W Toporzycy – ujęcie wody ze studni o głębokości 70 m zaopatruje 13 odbiorców.

Poza w/w systemami wodociągowymi czynne są lokalne ujęcia wody w Próchnowie, Jabłonkowie, Drzewoszewie i Orle.

W pozostałym miejscowościach: Jadwizyn, Sadowo, Setnica, Kierpnik, Jabłonowo mieszkańcy korzystają ze studni indywidualnych.

6.2. Odprowadzenie ścieków.

- System kanalizacji sanitarnej funkcjonuje w Mirosławcu. Miasto jest skanalizowane w około 80 %. Ścieki bytowo-gospodarcze dopływają z miasta do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni kolektorem Dn 0,50 m. Oczyszczalnia przyjmuje również ścieki w ilości około 10 m³/d z zakładu utylizacyjnego w Łowiczu Waleckim.
Ścieki oczyszczone na bioblokach 2 x Mu 400 wpływają do stawu biologicznego, skąd poprzez trzcinowisko odprowadzane są do rowu z wylotem do rzeki Korytnicy.
Aktualne obciążenie oczyszczalni wynosi około 365 m³/d.
Stan techniczny urządzeń technologicznych jest dobry a stopień oczyszczalnia ścieków jest wystarczający. Oczyszczalnia posiada rezerwę na przyjęcie około 435 m³/d ścieków. Strefę ochrony sanitarnej ustalono na 150 m.
- Lokalna oczyszczalnia ścieków dla potrzeb szkoły czynna jest w Piecniku. Oczyszczalnia typu TURBOJET EP-4 składa się z następujących urządzeń:
  - dwukomorowego osadnika wstępnego o Vcz = 1,9 m³
  - zbiornika retencyjnego o Vcz = 1,9 m³
  - komory napowietrzania o Vcz = 3,0 m³
  - pionowego osadnika wtórnego o średnicy 1,5 m
  - drenażu rozsączającego o L = 120,0 m.

Średniodobowa ilość oczyszczonych ścieków wynosić będzie 4,9 m³/d.
- Zakładowa oczyszczalnia ścieków funkcjonuje dla potrzeb terenów specjalnych w północnej części gminy / Osiedle XXX-lecia LWP.

6.3. Zaopatrzenie w gaz.

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy Dn 250 mm przesyłający gaz ziemny zaazotowany podgrupy GZ-35 ze złóż w rejonie Ostrowa Wlkp. do Szczecina oraz odgałęzienie Dn 150 mm w kierunku Złocieńca.

Aktualnie jedynie mieszkańcy Mirosławca i Osiedla XXX-lecia LWP korzystają z zasilania gazem przewodowym.

System gazociągowy obejmuje:

- stację redukcyjno-pomiarową I stopnia – Q = 600 m³/h zasilaną z odboczki wysokiego ciśnienia Dn 80 mm,
- stację red.-pom. II° o Q = 300 m³/h oraz punkt red.-pom. o Q = 250 m³/h dla kotłowni na Osiedlu XXX-lecia L.W.P.
- stację red.-pom. II° o Q = 300 m³/h przy stadionie,
- stację red.-pom. II° o Q = 1600 m³/h przy ul. Polnej,
- punkt red.-pom. o Q = 160 m³/h dla szkoły.

Stacja redukcyjna I^o połączona jest ze stacjami II° gazociągami o Dn 80 mm. Do odbiorców gaz doprowadzany jest rurociągami rozdzielczymi o średnicach od Dn 250 do Dn 80 mm.

6.4. Zasilanie elektroenergetyczne.

Miasto i gmina Mirosławiec zasilane są w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania położonego przy drodze do Tuczna. Do GPZ doprowadzona jest linia wysokiego napięcia WN 110 kV z kierunku Wałcza.

Odbiorcy na terenie gminy korzystają z energii elektrycznej poprzez system linii średniego napięcia SN 15 kV oraz linii niskiego napięcia NN po transformacji w stacjach transformatorowych.

„Strategia województwa zachodniopomorskiego do roku 2020” zakłada rozwój energetycznego systemu przesyłowego pod względem dostosowania sieci do potrzeb krajowego i europejskiego rynku energii elektrycznej, w tym dostosowania istniejących obiektów sieciowych w zakresie rozbudowy sieci 110 kV celem odbioru energii z powstających farm elektrowni wiatrowych.

6.5. Zaopatrzenie w ciepło.

W gminie nie ma systemów ciepłowniczych. Mieszkańcy korzystają z ogrzewań lokalnych. Jedynie w Mirosławcu funkcjonują kotłownie osiedlowe eksploatowane przez ZWCWiK Sp. z o.o. zasilane gazem ziemnym.

Największą moc posiadają ciepłownie:

- przy ul. Parkowej – 600 kW,
- przy ul. Wolności – 152 kW,
- przy ul. Akacjowej – 120 kW.

6.6. Odprowadzenie wód deszczowych.

Jedynie w Mirosławcu wybudowano kanalizację deszczową zbierającą ścieki deszczowe z odcinków ulic. Wody opadowe są odprowadzane do cieków powierzchniowych przepływających przez miasto. Tylko z jednej zlewni ścieki przed wylotem do odbiornika są podczyszczane w osadniku piasku i błota.

6.7. Gospodarka odpadami stałymi.

Gminne składowisko odpadów stałych funkcjonuje na północ od miasta przy szosie do jednostki wojskowej.

6.8. Telekomunikacja.

Aktualnie na terenie gminy funkcjonują 3 centrale telefoniczne automatyczne:

- w Mirosławcu – typu LCRV-ALCATEL S12J o pojemności 1000 NN z zajętością 870 numerów,
- w Jabłonowie – typu AG-50 o zajętości 45 numerów,
- w Hankach – typu JRSU – ALCATEL o pojemności 160 NN, zajętość wynosi 98 numerów.

Do Mirosławca przez Hanki doprowadzona jest linia światłowodowa 16-włóknowa z kierunku Człopa – Tuczno – Marcinkowice oraz z kierunku Kalisza Pomorskiego przez

Łowicz Wałecki, Mirosławiec, Piecnik do Jabłonowa.

Rozwinięta jest sieć telefonii komórkowej CENTERTEL, ERA GSM I PLUS GSM.

7. Ocena uwarunkowań komunikacyjnych gminy.

7.1. Stan istniejący.

7.1.1. Komunikacja drogowa.

7.1.1.1. Ogólna charakterystyka sieci drogowej.

Reforma ustrojowa państwa spowodowała zmianę kategorii dróg publicznych. Od 1 stycznia 1999 roku drogi publiczne dzielimy na:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Ulice leżące w ciągu dróg wymienionych powyżej należą do tej samej kategorii co te drogi.

Drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa.

Drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy.

Sieć drogową gminy Mirosławiec buduje układ podstawowy i układ uzupełniający. Układ podstawowy tworzy droga krajowa nr 10 i droga wojewódzka nr 177. Układ uzupełniający tworzą drogi powiatowe i gminne.

Na obszarze gminy jest osiem dróg powiatowych o łącznej długości 31,5 km, spośród których 11 km posiada nawierzchnię gruntową. Dość słabo jest rozwinięta sieć dróg gminnych – głównie leśnych, których długość wynosi tylko 16 km, z czego połowa przypada na obszar miasta Mirosławca.

Siedziba gminy położona jest na przecięciu drogi krajowej nr 10 i drogi wojewódzkiej nr 177. Dostęp do Mirosławca z obszaru gminy nie stanowi utrudnienia. Odległość dzieląca Mirosławiec od siedziby powiatu w Wałczu wynosi 28 km

7.1.1.2. Powiązania zewnętrzne gminy.

Międzyregionalne znaczenie dla gminy ma droga krajowa nr 10, łącząca Mirosławiec z portami morskimi Szczecin – Świnoujście i przejściem granicznym w Kołbaskowie oraz miastami centralnej Polski – Bydgoszczą, Warszawą.

Natężenie ruchu na drodze nr 10, zmierzone w 1995 roku w ramach Generalnych Badań Ruchu wynosi 4500 pojazdów na dobę w przekroju poprzecznym od strony Wałcza do Mirosławca i 3800 pojazdów na dobę w przekroju poprzecznym od strony Kalisza Pomorskiego do Mirosławca.

Połączenia w skali regionalnej umożliwia droga wojewódzka nr 177 z Wielunia

przez Mirosławiec do Czaplina o stosunkowo niedużym natężeniu ruchu, wynoszącym od 800 do 850 pojazdów na dobę.

W porównywalnym dziesięcioleciu 1985-1995 nastąpiło na drodze nr 10 potrojenie ruchu, co stanowi wystarczający argument konieczności budowy obwodnicy drogowej w Mirosławcu i Jabłonowie. Szczególną uciążliwość ruchu stanowi w tych miejscowościach duża ilość tranzytowych, wielkogabarytowych pojazdów ciężarowych.

Droga nr 10 wpisana jest w kierunkowy układ dróg ekspresowych, stanowiący uzupełnienie sieci autostrad.

7.1.1.3. Powiązania wewnętrzne gminy.

Opisane wyżej drogi nr 10 i 177 stanowią podstawowy układ komunikacyjny w powiązaniach wewnętrznych gminy i w połączeniu jednostek osadniczych z siedzibą gminy w Mirosławcu. Wszystkie drogi powiatowe spełniają na terenie gminy podrzędną rolę w obsłudze ruchu, jako powiązanie na krótkich odcinkach miejscowości gminnych do układu podstawowego.

Jedna trzecia dróg powiatowych jest o nawierzchni gruntowej. Relacje kierunkowe dróg powiatowych są następujące:

- droga nr 101: Orla – Mirosławiec,
- droga nr 102: (Korytnica w woj. zach.-pomorskim) – Łowicz Wałecki,
- droga nr 103: Hanki – Jadwiżyn,
- droga nr 108: Toporzyk – droga krajowa nr 10,
- droga nr 111 i 114: Piecnik – Próchnowo – Próchnówko,
- droga nr 113: Próchnowo – Bronikowo.

7.1.2. Komunikacja kolejowa.

Przez północno-zachodni obszar gminy przebiega tor podrzędnej linii kolejowej z Choszczna do Złocieńca. Obecnie ruch pociągów na tej linii jest zawieszony.

7.1.3. Komunikacja autobusowa.

Obsługę pasażerską gminy Mirosławiec realizuje aż 7 przedsiębiorstwa komunikacji samochodowej (Wałcz, Szczecin, Bydgoszcz, Toruń, Płock oraz Szczecinek i Kołobrzeg).

Wynika to z usytuowania gminy przy ważnej drodze krajowej międzyregionalnej nr 10 oraz położenia na skraju województwa zachodniopomorskiego.

Bezpośredniej obsługi autobusowej nie posiada miejscowość Toporzyk oraz Sadowo i Setnica.

7.2. Uwarunkowania rozwoju komunikacji.

Na komunikacyjne uwarunkowania rozwoju gminy Mirosławiec wpływają czynniki zewnętrzne i wewnętrzne. Główna rola przypada czynnikom zewnętrznym. Najważniejszy z nich to przebieg drogi krajowej i drogi wojewódzkiej średnicującej obszar gminy.

- O przebiegu wschód-zachód jest międzyregionalna droga nr 10, która zakwalifikowana

została do rozbudowy do parametrów drogi ekspresowej. Po modernizacji, niezależnie od korzyści techniczno-eksploatacyjnych, droga tego typu przyczyni się do rozwoju gospodarczego i turystycznego obszarów przez które przebiega.

- O przebiegu północ-południe jest regionalna droga nr 177. W skrajny pas tej drogi wpisano przebieg regionalnej trasy rowerowej R-4 o nazwie „Szlak parków narodowych i krajobrazowych”, który wiąże Drawieński Park Narodowy z Drawskim Parkiem Krajobrazowym. Wyznaczenie przebiegu trasy rowerowej przez teren gminy promuje ją turystycznie i tworzy załączek alternatywnego rodzaju komunikacji, posługującego się rowerem.

Trasa rowerowa R-4 wyznaczona została w ramach opracowania „Studium tras rowerowych województwa pilskiego” wykonanego przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyki i Architektury w Pile w 1998 roku.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY.

1. Cele strategiczne i kierunki rozwoju.

Celem ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy winna być dbałość o taką jego realizację, aby wykorzystując predyspozycje poszczególnych obszarów, prowadzić działalność w przestrzeni w sposób zapewniający zrównoważony rozwój gminy.

Przez zrównoważony rozwój należy rozumieć takie relacje pomiędzy elementami przestrzeni, które wykorzystują i wzbogacają wszystkie walory tej przestrzeni z ukierunkowaniem na podnoszenie poziomu życia ludności.

Z uwagi na walory przyrodnicze gminy kierunki jej rozwoju winny być z nimi ściśle powiązane i tak:

- A. Kierunek rozwoju turystyki winien wykorzystywać predyspozycje terenu z zachowaniem umiaru w ingerencji i przekształcaniu istniejących zasobów przyrodniczych, poza przekształceniami służącymi wzbogacaniu walorów przestrzeni przyrodniczej lub podnoszenia jej rangi ochrony.
- B. Kierunek rozwoju gospodarki rolnej winien uwzględniać działalność proekologiczną, a stwarzane preferencje winny zachęcać do prowadzenia gospodarstw ekologicznych.
- C. *Uzupełnieniem podstawowej, rolniczej funkcji wykorzystania terenów rolnych, winny być inwestycje w energetykę odnawialną. Na obszarze zmiany Studium, w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica, wskazuje się na lokalizację elektrowni wiatrowych, które umożliwiają dwufunkcyjne wykorzystanie terenu.*
- D. Kierunki rozwoju każdej innej działalności gospodarczej sfery produkcyjnej winny uwzględniać i preferować wykorzystanie i rozwijanie istniejącego potencjału gospodarczego w oparciu o zasoby gminy i walory jego środowiska.
- E. Rozwój obszarów wiejskich winien mieć charakter wielofunkcyjny, wiążący działalność turystyczno-rekreacyjną, rolniczą i produkcji proekologicznej z szeroko pojętymi usługami na rzecz tych działalności.

2. Struktura przestrzenna gminy.

Struktura przestrzenna gminy została ukształtowana przede wszystkim poprzez utrwalone elementy przyrodnicze.

Północna i środkowa część gminy, to obszary lasów, z ukształtowanym na terenach nie zalesionych pasem osadniczym od Łowicza Wałeckiego poprzez miasto Mirosławiec do rozproszonej zabudowy kolonii Kalinówka. Część ta, w swojej wschodniej stronie zawiera znaczne obszary lasów będących częścią obszarów chronionego krajobrazu.

Południowa część gminy to obszary rolne o predyspozycjach lokalnej strefy żywicielskiej, *na których w rejonie wsi Hanki, Jadwiżyn i Setnica wyznacza uzupełniający kierunek rozwoju gminy, oparty na wykorzystaniu źródeł energii odnawialnej.* We wschodnich rejonach tej części wyodrębniają się obszary jeziora Bytyń Wielki i Drzewoszewskiego z rezerwatem i obszarami o predyspozycjach turystyczno-

rekreacyjnych.

Miasto Mirosławiec jest wielofunkcyjnym ośrodkiem lokalnym miejskim, pełniącym funkcje administracyjne i usługowe tak na rzecz mieszkańców miasta jak i obszarów wiejskich.

Ranga i funkcje jednostek osadniczych

Nazwa jednostki osadniczej	Ranga hierarchii sieci osadniczej	Funkcje wiodące	Funkcje uzupełniające
Mirosławiec	ośrodek lokalny miejski	obsługa ludności obsługa turystyki	turystyka
Bronikowo	jednostka elementarna	rolnictwo	rolnictwo
Hanki	jednostka elementarna	rolnictwo	rolnictwo
Jabłonowo	jednostka elementarna	rolnictwo	rolnictwo
Jabłonkowo	jednostka elementarna	rolnictwo	turystyka
Jadwiżyn	jednostka elementarna	rolnictwo	rolnictwo
Łowicz Walecki	jednostka elementarna	turystyka	rolnictwo
Orle	jednostka elementarna	turystyka	leśna
Piecznik	jednostka elementarna	turystyka	rolnictwo
Próchnowo	jednostka elementarna	rolnictwo	turystyka
Sadowo	jednostka elementarna	turystyka	rolnictwo
Setnica	jednostka elementarna	turystyka	rolnictwo
Toporzyc	jednostka elementarna	turystyka	rolnictwo
Drzewoszewo	jednostka elementarna	turystyka	turystyka
Mirosławiec Osiedle XXX-lecia	osiedle	mieszkalna	mieszkalna

3. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.

Gmina Mirosławiec ma na znacznej powierzchni mało przekształcone środowisko przyrodnicze. Najbardziej naturalną formę zachowała rzeźba terenu. Najistotniejsze przekształcenia środowiska przyrodniczego to:

- wylesienie niektórych terenów pod uprawy rolne,
- ukształtowanie się sieci osadniczej,
- regulacja stosunków wodnych,
- budowa linii komunikacyjnych, szczególnie drogi Szczecin – Piła.

Kierunki działania muszą mieć na celu zachowanie istniejących w środowisku przyrodniczym warunków oraz poprawę stanu środowiska na terenach, które zostały zdegradowane.

3.1. Rezerваты przyrody.

Rezerваты przyrody stanowią najwyższą formę ochrony przyrody w gminie Mirosławiec. Dla zabezpieczenia realizacji ochrony rezerwatów konieczne jest przestrzeganie zakazów wymienionych w Zarządzeniu Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie uznania terenów za rezerваты, z których najważniejsze to:

Rezerwat Wielki Bytyń:

- zakaz wznoszenia budowli oraz zakładania i budowy urządzeń komunikacyjnych,
- zakaz zmieniania stosunków wodnych i zanieczyszczania wody,
- zakaz zbierania ziół leczniczych, roślin owoców i nasion i pozyskiwania ściółki leśnej oraz koszenia roślinności szuwarowej,
- zakaz niszczenia gleby, pozyskiwania kopalin i stosowania środków chemicznych,
- zakaz niszczenia roślinności, a także polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt z wyjątkiem prowadzenia gospodarki rybackiej,
- wędkowanie tylko w wyznaczonych miejscach oraz prowadzenie gospodarki łowieckiej bez prawa budowy ambon,
- zakaz używania sprzętu pływającego poza łodziami zakładu rybackiego i WOPR-u oraz poza łodziami żaglowymi w okresie od 16 czerwca do 30 września,
- zakaz przebywania poza miejscami wyznaczonymi, a także nie przekraczania ustalonego limitu wielkości 480 osób jednocześnie przebywających w ośrodkach w Drzewoszewie.

Należy dążyć do poszerzenia terenu rezerwatu Wielki Bytyń o rejon jezior Głębokie / Jabłonkowo / i Bobkowe.

Rezerwat Rosiczki Mirosławskie:

- zakaz wykonywania jakichkolwiek czynności za wyjątkiem uznanych za niezbędne przez Naczelnego Konserwatora Przyrody,
- zakaz zmieniania stosunków wodnych, jeżeli taka zmiana mogłaby w sposób istotny naruszyć warunki ekologiczne,
- zakaz wstępu na teren rezerwatu bez zezwolenia Naczelnego Konserwatora Przyrody,
- zakaz niszczenia gleby, pozyskiwania kopalin i surowców mineralnych i torfu oraz pozyskiwania osadów jeziornych,
- zakaz zbierania ziół leczniczych i innych roślin oraz zbierania owoców i nasion z wyjątkiem nasion na potrzeby odnowienia lasu.

3.2. Obszary chronionego krajobrazu.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego powinny w obrębie obszaru chronionego krajobrazu na terenach niezabudowanych być dostosowane do zasad zawartych w Rozporządzeniu nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dz. U. Woj. Piłskiego Nr 13 poz. 83 z dnia 16 czerwca 1998 r. i Dz. U. Woj. Wielkopolskiego Nr 14 poz. 246 z dnia 31 marca 1999 r.), a w szczególności uwzględniać:

- zakaz budowy zakładów przemysłowych, których produkcja oparta jest o surowce przywożone spoza województwa oraz lokalizowania inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska,
- zakaz lokalizowania wielkotowarowych ferm hodowlanych większych od 300 dużych jednostek przeliczeniowych i ferm bezściółowych oraz gnojowicowania użytków rolnych,

- zakaz lokalizowania budynków na gruntach leśnych oraz w odległości mniejszej niż 100 m od brzegów jezior i rzek,
- zakaz zmiany sposobu użytkowania gruntów ornych IV i wyższych klas bonitacyjnych z wyjątkiem niezbędnego minimum na potrzeby mieszkaniowe miejscowej ludności,
- rozwój jednostek osadniczych w oparciu o istniejący system osadniczy i ograniczanie zabudowy rozproszonej,
- ochronę walorów naturalnych środowiska przyrodniczego ze szczególnym uwzględnieniem krajobrazu,
- zakaz rozprowadzania na terenie zlewni jeziora Wielki Bytyń nawozów i pestycydów przy wykorzystywaniu sprzętu lotniczego oraz odprowadzania do wód i gruntu ścieków, gnojowicy i odpadów płynnych.

Po zmianach podziału administracyjnego kraju od 1 stycznia 1999 roku, stan prawny tego obszaru, w szczególności obowiązujące na jego obszarze zakazy, regulowane były kolejnymi rozporządzeniami Wojewody Zachodniopomorskiego. Obecnie na obszarze chronionego krajobrazu obowiązują ustalenia uchwały nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 66, poz. 1804, ze zmianami).

Na obszarach chronionego krajobrazu nadrzędnym celem jest ochrona środowiska, dlatego rozwój gospodarczy powinien być ukierunkowany na te gałęzie, które wynikają z naturalnej predyspozycji terenu: gospodarka leśna i rolna, rybactwo, turystyka i wypoczynek. Rozwój przemysłu i urbanizacji winien być ograniczony do niezbędnego minimum uzasadnionego potrzebami miejscowej ludności i opartego na wykorzystaniu miejscowych zasobów. Obowiązywać winna wzmożona ochrona czystości wód, powierzchni ziemi i powietrza.

W celu zapewnienia obszarom chronionego krajobrazu ochrony i dostosowania do niej gospodarki, należy je uwzględniać w planach zagospodarowania przestrzennego jako ich integralną część.

3.3. Obszary Natura 2000

Zasady ochrony obszarów Natura 2000 normują ustanowione dla nich plany zadań ochronnych. Plany zadań ochronnych, oprócz opisu granic obszaru, zawierają m.in.:

- *identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000,*
- *cele działań ochronnych,*
- *określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania,*
- *wskazania do zmian w istniejących dokumentach planistycznych dotyczących eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych niezbędnych dla utrzymania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono dany obszar Natura 2000.*

3.4. Pomniki przyrody.

Ochronę istniejącym pomnikom przyrody zgodnie z obowiązującymi przepisami zapewni przestrzeganie ustanowionych następującymi zakazów:

- wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew,
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści,
- wchodzenia na pomniki przyrody,
- zanieczyszczania terenu i stosowania środków chemicznych oraz wzniesienia ognia w pobliżu drzew,
- zmiany stosunków wodnych,
- umieszczania tablic, napisów i innych znaków za wyjątkiem tablic i znaków związanych z ochroną pomnika.

Na terenie gminy Mirosławiec istnieją inne obiekty przyrodnicze zasługujące na ochronę indywidualną przez uznanie ich za pomniki przyrody, min.:

- dąb szypułkowy w oddz. 135;d obręb Mirosławiec,
- lipa drobnolistna w oddz. 95;f obręb Mirosławiec,
- daglezwia zielona w oddz. 47;b obręb Nieradz.

3.5. Użytki ekologiczne.

Uchwały Rady Gminy i Miasta Mirosławiec w sprawie uznania za użytki ekologiczne terenów administrowanych przez nadleśnictwo Mirosławiec ustalają kierunki ochrony tych terenów poprzez zakazy:

- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i krzewów,
- zmian sposobu użytkowania,
- zmian stosunków wodnych.

3.6. Siedliska roślin i ostoje zwierząt.

Środowisko przyrodnicze gminy Mirosławiec stwarza warunki bytowania dla wielu chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Pomimo dobrego rozpoznania istniejącej flory i fauny na wielu obszarach gminy, które obejmują m.in. rezerwaty przyrody, użytki ekologiczne oraz w mniejszym stopniu tereny leśne w ramach opracowania planów urządzania lasu, duża część gminy wymaga dalszego dokładnego rozpoznania fauny i flory.

Poznane już siedliska roślin chronionych i ostoje zwierząt chronionych należy zachować w stanie gwarantującym ich dalsze bytowanie. Wymaga to w szczególności zachowania istniejących warunków wodnych, istniejącego nasłonecznienia i warunków glebowych.

Rejon Jeziora Wielki Bytyń jest miejscem gniazdowania wielu gatunków rzadkich i chronionych ptaków m.in. orła bielika, tracza nurogęsi i gągoła oraz miejscem odpoczynku sezonowo migrujących ptaków m.in. żurawi i gęsi zbożowych, dlatego dla zachowania tych gatunków zagospodarowanie tego rejonu nie powinno zmieniać istniejącego ekosystemu.

Zagospodarowanie gminy Mirosławiec nie powinno stwarzać barier dla przemieszczania się dziko żyjących zwierząt.

3.7. Kierunki działań dla ochrony gleb i powierzchni ziemi oraz wykorzystania surowców mineralnych.

Powierzchnia ziemi, a w szczególności gleby stanowią pomost pomiędzy przyrodą nieożywioną i ożywioną, dlatego ochrona i zagospodarowanie tych elementów środowiska przyrodniczego stanowi ważne zagadnienie.

Obowiązek ochrony gleb wynika z Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 9 lutego 1995 r. (Dz. U. z 2004 r., nr 121, poz. 1266, z późn. zm.) i nowelizacji tej ustawy z dnia 22 maja 1997 r. (Dz. U. Nr 60 poz. 370), z której wynika, że na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć gleby oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej.

Jakość gleb w gminie Mirosławiec jest średnia i niska, dlatego szczególną ochroną powinny być objęte gleby III i IV klasy bonitacyjnej, które stanowią tylko 55 % użytków rolnych.

Ochrona gruntów w gminie polegać winna na ograniczaniu lub eliminowaniu ich degradacji przez odpowiednie użytkowanie i zabiegi agrotechniczne, zakładanie zadrzewień śródpolnych, pasów zieleni izolacyjnej przy drogach, aby ograniczyć negatywny wpływ zanieczyszczeń komunikacyjnych na jakość gleb i upraw roślinnych. Glebom użytkowanym rolniczo powinno się zapewniać optymalne warunki powietrzno-wodne poprzez regulacje odpływu wody, zachowanie torfowisk i śródpolnych oczek wodnych, a także przez okresowe nawadnianie. Część terenów o najłagodniejszych glebach przeznaczają się będzie pod zalesianie, gdyż produkcja rolna jest tam nieopłacalna, a stosowane ewentualne wysokie nawożenie, szczególnie nawozami sztucznymi, prowadzi w konsekwencji do degradacji gleb i skażenia wód.

Na obszarze objętym zmianą Studium w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica występują gleby średniej jakości. Planując rozmieszczenie poszczególnych siłowni wiatrowych oraz przebieg dróg dojazdowych należy dążyć do zajmowania przez nie możliwie najmniejszej powierzchni, przeznaczając pod nie w pierwszej kolejności gleby najniższych klas bonitacyjnych.

Tereny zdegradowane np. przez eksploatację powierzchniową m.in. w rejonie Mirosławca, Piecnika, Jadwiżyna i Próchnowa winny być zrehabilitowane i przeznaczone na cele gospodarcze. Aktualnie prowadzona jest eksploatacja kredy jeziornej w Hankach, na którą uzyskano koncesję.

Jest to koncesja Nr 1/96 na okres do 31.03.2011 r. na wydobywanie kredy jeziornej, gytii wapiennej i torfu ze złoża Hanki – Mirosławiec przez osobę fizyczną.

Utworzony w jej ramach obszar górniczy o nazwie „Hanki” obejmuje działki gruntu rolnego w miejscowości Setnica o nr 6; 6/1; 1/2; 11; 14/1 i 13/1 o łącznej powierzchni 24,2017 ha oraz działki gruntu rolnego w miejscowości Mirosławiec oznaczone numerami 44/1 i 45/2 o łącznej powierzchni 31,6797 ha.

Eksploatację kopalni należy prowadzić zgodnie z zatwierdzonym i aktualnym projektem zagospodarowania złoża i planem ruchu zakładu górniczego.

Gmina Mirosławiec jest stosunkowo zasobna w surowce mineralne, szczególnie piaszczysto żwirowe, lecz ich eksploatacja wymaga dokładniejszego rozpoznania zasobów i uzyskania koncesji na eksploatację.

Rekultywacji wymagają tereny „dzikich” wysypisk, występujące w wielu miejscowościach.

3.8. Ochrona powietrza atmosferycznego.

Powietrze atmosferyczne jest nośnikiem wielu zanieczyszczeń na bardzo duże odległości. Stan czystości powietrza atmosferycznego wpływa na jakość życia, a także na wyniki ekonomiczne z dziedzin gospodarczych ściśle związanych ze środowiskiem, takich jak: rolnictwo, leśnictwo, turystyka.

Na stan czystości powietrza atmosferycznego w gminie Mirosławiec mają wpływ zanieczyszczenia migrujące z zewnątrz, nieraz z bardzo dużych odległości oraz zanieczyszczenia lokalne. Stan czystości powietrza w gminie można uznać za dobry, gdyż nie ma przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym.

Do zadań na terenie gminy Mirosławiec należy nie dopuszczenie do pogorszenia się stanu czystości powietrza atmosferycznego w skali ogólnej oraz poprawę stanu w niektórych rejonach gminy.

Poprawę tą można uzyskać poprzez:

- upłynnienie ruchu pojazdów na drogach, szczególnie na drodze nr 10,
- zagospodarowania terenów wzdłuż dróg zielenią,
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery z kotłowni lokalnych i zakładów przemysłowych,
- zmniejszenie tzw. emisji niskiej z gospodarstw domowych poprzez spalanie lepszych gatunków węgla, zwiększanie korzystania z gazu i energii elektrycznej, nie spalanie odpadów i nie wypalanie traw i chwastów,
- zakładanie pasów zieleni izolacyjnej przy uciążliwych obiektach: wysypisku odpadów, oczyszczalniach ścieków, przepompowniach ścieków, fermach hodowlanych itp.

Zagospodarowanie terenów powinno zapewnić głównie na terenie miasta korzystne warunki dla przewietrzania terenu, szczególnie tam, gdzie istnieje zagrożenie powstania nadmiernego poziomu tak zwanej emisji niskiej, co ma często miejsce w osiedlach domków jednorodzinnych oraz na terenach mieszkaniowo – rzemieślniczych z zastosowaniem tradycyjnego ogrzewania węglem. Zagrożenie to jest tym bardziej realne, ze względu na położenie Mirosławca w podmokłym obniżeniu.

3.9. Kierunki działań dla ochrony środowiska wodnego i zapewnienia wody dla gospodarki.

Dla zapewnienia środowisku wodnemu odpowiedniej ochrony kierunki działania powinny być następujące:

- 1) ustanowienie zgodnie z przepisami stref ochronnych dla ujęć wody podziemnej zapewnienie ochrony wód Głównemu Zbiornikowi Wód Podziemnych m.in. przez eliminowanie zanieczyszczeń wody i gleby, z których te zanieczyszczenia mogłyby do

niego przeniknąć,

- 2) doprowadzenie do poprawy czystości wód powierzchniowych posiadających aktualnie gorsze klasy czystości wód od planowanych oraz zachowanie istniejącego stanu czystości wód jeśli aktualna klasa czystości wód w tych zbiornikach jest zgodna z klasą planowaną przez:
  - uporządkowanie gospodarki ściekowej polegającej na właściwym oczyszczeniu ścieków komunalnych i przemysłowych,
  - oczyszczenie wód deszczowych przez budowę kanalizacji deszczowej zakończonej urządzeniami oczyszczającymi,
  - ochronę wód przed ściekami pochodzącymi z rolnictwa: gnojowicą i odciekami z obornika (eliminacja bezściołowego chowu zwierząt), właściwe rozdeszczowywanie gnojowicy, budowa płyt obornikowych),
  - likwidacja lub przynajmniej ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i gruntowych z powierzchni użytkowanej rolniczo przez właściwe stosowanie nawozów i środków ochrony roślin,
  - likwidacja zanieczyszczeń związanych z turystyczno-rekreacyjnym zagospodarowaniem terenów / dotyczy to terenów związanych z jeziorami, a szczególnie z jeziorem Wielki Bytyń, które wchodzi w skład rezerwatu/.
- 3) *Należy przewidzieć zaopatrzenie ludności w wodę w warunkach specjalnych z awaryjnych studni publicznych, a istniejące studnie awaryjne i zbiorniki przeciwpożarowe należy chronić przed dewastacją i przystosować do sprawnego uruchomienia w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.*

Do zadań w zakresie poprawy środowiska wodnego należy powiększanie zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych i oszczędne gospodarowanie zasobami wód podziemnych.

Powiększenie zasobów wód powierzchniowych nastąpi przez retencjonowanie wody w zbiornikach. Należy dążyć do wykonania przynajmniej zadań ujętych w programie małej retencji do 2015 r.

Są one następujące:

- podpiętrzenie Jeziora Drzewoszewo o 0,30 m co pozwoli zwiększyć objętość wody w jeziorze o 200 tys. m³,
- podpiętrzenie jeziora Łowicz o 0,50 m co pozwoli zwiększyć objętość wody w jeziorze o 220 tys. m³.

Aktualnie Jezioro Łowicz ma powierzchnię 28 ha, lecz po podpiętrzeniu może jego powierzchnia zwiększyć się o kilkanaście hektarów, ponieważ brzegi południowe i wschodnie jeziora są bardzo niskie.

Ponadto niewielkie możliwości podpiętrzenia są możliwe w jeziorach Orle Wielkie i Kosiakowo.

Na wypływach z tych jezior powinny być przynajmniej wybudowane stałe progi przelewowe, które stabilizowałyby w nich poziom wody.

W zakresie gospodarki wodnej należy dbać o sprawność istniejących urządzeń i budowli wodnych oraz drożność systemu kanałów i rowów melioracyjnych.

Pomimo tego, że w gminie Mirosławiec nie ma potencjalnej potrzeby i możliwości

retencjonowania wody, należy dbać o zachowanie stabilnego stanu hydrologicznego na ciekach i jeziorach.

3.10. Ochrona biosfery.

Najbardziej cenne obiekty przyrodnicze wchodzące w skład biosfery objęte są ochroną szczególną, której sposób został określony wcześniej.

Do dalszych zadań należy:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z planami urządzania lasów,
- utrzymanie pożądanego składu drzewostanów na poszczególnych siedliskach leśnych,
- maksymalne zachowanie istniejących zadrzewień,
- zwiększanie powierzchni terenów zadrzewionych i zakrzewionych w obrębie terenów zabudowanych, wśród pól i na terenach zdegradowanych,
- utrzymanie naturalnych zbiorowisk roślinnych na terenach nieprzydatnych gospodarczo tj. na terenach podmokłych m.in. przez zachowanie szuwarów nadbrzeżnych itp., które są ostoją świata zwierzęcego,
- zachowanie różnorodności biologicznej wynikającej z lokalnych predyspozycji środowiska,
- dostosowanie gospodarki łowieckiej do pojemności łowisk (obwodów łowieckich),
- zwiększenie lesistości gminy przez zalesienie terenów nieprzydatnych i mało przydatnych dla rolnictwa,
- ochrona lasów przed gradacją szkodników,
- ochrona przeciwpożarowa terenów leśnych,
- podejmowanie działań prowadzących do nie wypalania traw, głównie przez uświadamianie o ich szkodliwości dla środowiska, roślin i zwierząt.

W obszarze zmiany Studium należy:

- *zachować obszary podmokłych łąk i związane z nimi zbiorowiska roślinne w stanie niezmienionym,*
- *koryta cieków i rowów melioracyjnych należy zachować z ich naturalną obudową roślinną.*

3.11. Pogłębiona ocena zasobów przyrodniczych.

W związku z przewidywanymi opracowaniami inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Mirosławiec, które będą stanowiły pogłębioną ocenę uwarunkowań i zasobów przyrodniczych, dokument ten zostanie na drodze uchwały Rady Gminy i Miasta w Mirosławcu wprowadzony do niniejszego studium i dokonane zostaną ewentualne niezbędne dostosowania studium do ocen zawartych w ukończonym w/w dokumencie.

4. Kierunki rozwoju i aktywizacji działalności gospodarczej.

4.1. Kierunki rozwoju rolnictwa.

Rozwój rolnictwa powinien mieć na celu wykorzystanie istniejących uwarunkowań dla zapewnienia opłacalności pracy w rolnictwie. W tym celu należy chronić i utrzymywać w wysokiej produktywności rolniczą przestrzeń produkcyjną. Na wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej składają się: jakość gleb, warunki klimatyczne w tym również mikroklimatyczne, warunki wodne w tym poziom i wahania zwierciadła wody gruntowej oraz relacja między wielkością i równomiernością opadów atmosferycznych, a wielkością i sposobem odpływu wody oraz rzeźba terenu. W związku z tym jakość rolniczej produkcyjnej jest bardzo zmienna.

Następnym kierunkiem działania w zakresie utrzymania wysokiej produktywności rolnej powinno być racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna obejmuje wszystkie grunty rolne, z wyłączeniem zabudowanych i przeznaczonych na zabudowę. W rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy wyodrębnia się:

- tereny wód otwartych i ekosystemy łąk tworzących obszar, w obrębie którego powinny obowiązywać ograniczenia stosowania chemizacji – wyłączone z zabudowy obiektami nie związanymi z potrzebami rolnictwa określonymi w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- użytki rolne II i III klasy bonitacyjnej, które powinny być przeznaczone wyłącznie na produkcję polową – wyłączone z zabudowy obiektami nie związanymi z potrzebami rolnictwa określonymi w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- pozostałe użytki rolne, których zabudowa może nastąpić na cele związane z urządzeniami służącymi produkcji rolnej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu, a także na inne cele o ile jest to gospodarczo i społecznie uzasadnione.

Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie jest wysoki i wynosi 59,2 pkt. i jest niższy o 7,4 pkt. od ogólnego wskaźnika dla Polski.

Kierunkami działania w zachowaniu, a nawet poprawie ogólnego wskaźnika rolniczej przestrzeni produkcyjnej są :

- 1) ograniczenia wyłączania z produkcji rolnej terenów o najwyższej wartości tego wskaźnika, które występują w największych kompleksach w rejonie miejscowości:
  - Jabłonowo i Jabłonkowo, gdzie grunty z glebami klasy III i IV stanowią około 70 % użytkowo-rolnych;
  - Próchnowa, gdzie gleby klasy III i IV zajmują około 65 % użytków rolnych,
- 2) przekazanie pod zalesienie gruntów o najniższym wskaźniku wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, mało opłacalnych w produkcji rolnej. Takie tereny występują w sąsiedztwie lasów na terenach sandrowych. Największe arealy takich gruntów występują w rejonie wsi Sadowo, Setnica, Drzewoszewo, Łowicz oraz część terenów w Piecniku, Bronikowie i Toporzyku. W miejscowościach Drzewoszewo, ale poza zlewnią Jeziora Wielki Bytyń, Piecniku i w rejonie Jeziora Kosiakowo, gdzie występują atrakcyjne warunki dla turystyki i wypoczynku należy przeznaczyć na rozwój turystyki grunty mało przydatne dla rolnictwa.

Utrzymanie gleby na wysokim poziomie produktywności poprzez:

- uregulowanie stosunków powietrzno-wodnych w glebie przez zabiegi melioracyjno-nawadniające,
- zachowanie oczek wodnych i remiz śródpolnych,
- organiczne nawożenie gleby,
- dostosowanie rodzaju upraw do naturalnych predyspozycji gleby.

Powinna nastąpić intensyfikacja produkcji rolnej, szczególnie roślinnej gdyż uzyskiwane plony są około 10 % za niskie w stosunku do możliwości wynikającej z wartości wskaźnika rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Należy utrzymać powierzchnie upraw zbóż na dotychczasowym poziomie z zastosowaniem nowych bardziej plennych odmian.

Gmina Mirosławiec ma najlepsze warunki i powiecie waleckim do zwiększania hodowli bydła mlecznego i mięsnego, należy jednak lepiej wykorzystać potencjał paszowy łąk i pastwisk występujących w obrębie obniżen terenu.

Produkcja mleka wymaga dokonania zmian organizacyjnych m.in.:

- zwiększenia stad do wielkości minimum 20 sztuk,
- zwiększenia wydajności jednostkowej,
- wyposażenie obór w nowoczesną aparaturę udojową i schładzającą mleko,
- zapewnienie stałego odbioru mleka przez zawieranie umów.

Również rezerwy tkwią w możliwościach zwiększenia hodowli trzody chlewnej, owiec i drobiu, a także koni z wykorzystaniem ich na potrzeby turystyczno-wypoczynkowe.

Nie wykorzystane są dotychczas potencjalne możliwości hodowli ryb w istniejących jeziorach. Hodowla ryb w stawach powinna być rozwijana w mniejszym stopniu, gdyż powoduje ona zanieczyszczenie wód.

Rozwój rolnictwa, które jest jedną z podstawowych funkcji gospodarczych gminy Mirosławiec powinien być mocnym ogniwem rozwoju całej gospodarki gminy co zapewni byt jej mieszkańcom. Wymaga to stworzenia warunków do osiągnięcia takich standardów, aby mogło ono skutecznie konkurować z rolnictwem zachodnioeuropejskim.

Dla osiągnięcia takiego poziomu potrzebna jest w szczególności odpowiednia polityka państwa, ale również odpowiednie działania władz lokalnych oraz inwencja gospodarcza samych rolników.

Najważniejsze zadania dla rolników to:

- wybór modelu gospodarstwa, z którego produkcja zapewni odpowiedni dochód i skuteczne konkurowanie z producentami krajowymi i zagranicznymi,
- specjalizacja i unowocześnienie produkcji rolnej,
- obniżanie kosztów produkcji,
- zwiększanie wydajności z zachowaniem standardów w produkcji „zdrowej żywności”,
- zrzeszanie się rolników w grupy producentów, dla trwałego zapewnienia zbytu swoich produktów i eliminowanie zbędnych pośredników.

Dla wielu gospodarstw istnieje możliwość zwiększenia dochodów przez obsługę ruchu turystycznego. Istniejące warunki przyrodnicze sprzyjają rozwojowi agroturystyki.

Należy jednak dbać o dobry standard żywienia, bazy noclegowej, a także rozszerzyć usługi m.in. w zakresie udostępnienia czynnego wypoczynku i krajoznawstwa.

Zachowanie potencjału rolniczego gminy wymaga ochrony gruntów rolnych zgodnie z wymogami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, która nakłada obowiązek uzyskania odpowiednich zgód na zmianę sposobu użytkowania gruntów rolnych:

- użytków rolnych klasy II i III o powierzchni > 0,5 ha,
- użytków rolnych klasy IV o powierzchni > 1,0 ha,
- użytków rolnych klas V i VI z glebami pochodzenia organicznego, torfowisk i oczek wodnych.

4.1.1. Wskazania dla rozwoju produkcji rolnej.

- Z rolniczego punktu widzenia gleba jest najważniejszym czynnikiem produkcji. Ze względu na efektywność gospodarowania, dla celów rolniczych powinny służyć te grunty, których uprawa przynosi największy produkt końcowy. W warunkach bariery popytu i koncentracji produkcji, na glebach słabszych może okazać się trwale zbędny. Gleby te winny być wyłączone z produkcji rolnej, i przeznaczone na inne cele (zalesienie, zbiorniki wodne, rekreację, sport). Wyłączenie ziem marginalnych, relatywnie zwiększy jakość użytkowania rolniczego ziemi uprawnej i spowoduje wzrost przeciętnej produktywności, pracy, kapitału.
- Na kompleksach glebowych predestynowanych do uprawy pszenic, należy wprowadzać odmiany jakościowe, które sprostałyby wysokim wymaganiom stawianym przez jednostki skupowe (odpowiednie parametry). Gwarantowałyby to osiągnięcie zadowalającego dochodu.
- W warunkach nieracjonalnego zmianowania w płodozmianie (ponad 60 % zbóż w strukturze zasiewów) należy upowszechnić uprawę owsa, szczególnie bezłuskowej odmiany AKT jako rośliny fitosanitarnej. Zapobiega to między innymi nasileniu występowania chorób podstawy źdźbła.
- W uprawie ziemniaków należy dążyć do stosowania nowoczesnych technologii, które pozwolą na uzyskanie stabilnych plonów i zapewnią efektywność produkcji. Ziemniak jadalny należy zacząć traktować jako warzywo i towar handlowy, a nie jako produkcję bez wyraźnego przeznaczenia. Bardzo istotnym kierunkiem w tej dziedzinie produkcji rolnej, będzie tworzenie powiązań producentów ziemniaka z przetwórstwem a także rozwój przechowalnictwa, by zapobiec skokom cenowym i zapewnić ciągłość dostaw odpowiednich partii wystandaryzowanego towaru.
- Obecny stan produkcji zwierzęcej nie wymusza na rolnikach podnoszenia produkcji pasz, szczególnie z trwałych użytków zielonych. Bliskość rynku Europy Zachodniej i perspektywa wstąpienia do Unii Europejskiej, czyni bardzo pilną sprawę racjonalizacji produkcji zwierzęcej, w tym i produkcji pasz.
- Produkcja żywca wieprzowego opierać się powinna na rasach i krzyżówkach o dużej mięsności.
- Produkcja dobrego mleka z ekonomicznego punktu widzenia, winna bazować na paszach objętościowych z wysokowydajnych TUZ~ zbieranych i konserwowanych

w optymalnej fazie rozwojowej traw i w oparciu o nowoczesne technologie.

- W gminie Mirosławiec ze względu na czyste środowisko i inne walory przyrodnicze możliwe jest propagowanie turystyki wiejskiej, agroturystyki oraz rolnictwa ekologicznego. W tej ostatniej dziedzinie występują obecnie pewne trudności. W Polsce nie ma jeszcze szerokiej rzeszy konsumentów produktów z gospodarstw organicznych. Proces przedstawiania gospodarstwa jest dość skomplikowany a plony i co za tym idzie dochody, w pierwszych latach są niewielkie.

4.2. Kierunki rozwoju leśnictwa.

Ze względu na dużą powierzchnię lasów wynoszącą około 11500 hektarów, co stanowi około 58,5 % powierzchni gminy leśnictwo, jest ważną dziedziną gospodarczą przynoszącą dochody gminie i dającą zatrudnienie jej mieszkańcom. Administracja Lasów Państwowych jest właścicielem lasów obejmujących blisko 95 % ich ogólnej powierzchni, co jest korzystne dla utrzymania lasów w odpowiedniej kondycji zdrowotnej i prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z przyjętymi w planach zarządzania lasów ustaleniami.

W działaniach kierunkowych powinno dążyć się do utrzymania wysokiego wskaźnika władania lasami przez A.L.P, w tym celu powinny być stworzone warunki aby lasy Państwowego Funduszu Ziemi będące we władaniu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa zostały przekazane Nadleśnictwom.

Rozwój leśnictwa nastąpi przez zwiększenie powierzchni lasów w gminie w wyniku zalesień gruntów rolniczo nieprzydatnych i zdegradowanych. W gminie został opracowany program zwiększenia lesistości do roku 2020, w którym przeznaczono do zalesienia ponad 800 ha gruntów, co spowoduje wzrost powierzchni lasów w gminie o około 4,0 % t.j. do około 62,5 % powierzchni ogólnej gminy.

Według programu najwięcej gruntów ma być zalesionych w roku 2000 – 142 ha, w latach 2001-2003 przewiduje się zalesić 333 hektary, co daje przeciętnie w roku przyrost powierzchni leśnej o 66,6 ha.

Następnym działaniem w leśnictwie jest zwiększenie produktywności lasów. Jest to zależne od wielu czynników między innymi:

- dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do typu siedliska,
- utrzymanie dobrego stanu zdrowotności lasów,
- właściwe i terminowe zabiegi pielęgnacyjne,
- zapobieganie występowania gradacji szkodników lasów i ochrona przeciwpożarowa,
- utrzymanie właściwych stosunków wodnych na terenach leśnych,
- dostosowanie wielkości turystyki do pojemności turystycznej terenów leśnych.

4.3. Kształtowanie rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku.

Turystyka w gminie Mirosławiec jest działem gospodarczym, który ze względu na istniejące uwarunkowania przyrodnicze ma duże szanse rozwoju i może stanowić główne lub dodatkowe źródło utrzymania dla mieszkańców gminy.

Na terenie gminy mogą być realizowane dwie zasadnicze formy turystyki:

- komercyjna – pobytowa,
- kwalifikowana – specjalistyczna.

Analizując możliwości rozwoju turystyki na terenie gminy Mirosławiec należy z jednej strony brać pod uwagę korzystne warunki przyrodnicze, walory krajobrazowe, niski stopień uprzemysłowienia, relatywnie wysoką czystość wód i powietrza jako czynniki stwarzające odpowiednie warunki do rozwoju różnorodnych form turystyki, z drugiej zaś krótki okres – z uwagi na klimat – sezonu letniego, który ma zasadniczy wpływ na ograniczenia rozwoju turystyki pobytowej.

Wydaje się więc, że celowym kierunkiem rozwoju może stać się turystyka pobytowa w sprzężeniu ze zdecydowanym rozwojem turystyki kwalifikowanej możliwej w gminie Mirosławiec w formach: żeglarstwa, kajakarstwa turystycznego, łowiectwa, wędkarstwa, zbieractwa, turystyki rowerowej i pieszej.

Na terenie gminy podjęto wiele inicjatyw dla rozwoju tego działu gospodarczego m.in. budowę ośrodków przywodnych, przygotowanie terenów pod budownictwo letniskowe, budowa infrastruktury technicznej na terenach turystycznych. Te działania należy kontynuować i wspierać inwestorów chcących rozwijać turystykę w gminie Mirosławiec.

Główne kierunki działania to:

- promocja i reklama terenów turystyczno-wypoczynkowych,
- budowa infrastruktury technicznej,
- wydłużenie sezonu turystycznego przez rozwijanie różnych form wypoczynku, krajoznawstwo i stosowania specjalnych ofert,
- zróżnicowanie usług wg potrzeb i możliwości klientów,
- kompleksowe opracowanie zagospodarowania turystycznego miejscowości turystycznych.

Największe potencjalne możliwości rozwoju usług turystyczno-wypoczynkowych są w miejscowościach, w których są jeziora, to jest w Drzewoszewie, głównie na obrzeżu jeziora Drzewoszewo oraz na terenach położonych pomiędzy jeziorem Drzewoszewo i Bytyń Wielki, w Mirosławcu nad Jeziorem Kosiakowo i w Piecniku.

Jeziro Kosiakowo ma predyspozycje do rozwoju form wypoczynku sobotnio-niedzielnego.

Ważnym kierunkiem rozwoju turystyki jest krajoznawstwo ściśle wiążące się z wypoczynkiem czynnym. W tym celu należy wykorzystać istniejące walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe.

Działania powinny być ukierunkowane na zapewnienie korzystania z pieszych, wodnych i rowerowych szlaków turystycznych przez ich odpowiednie zagospodarowanie polegające na dobrym oznakowaniu, umieszczaniu tablic informacyjnych o historycznych i przyrodniczych obiektach istniejących w pobliżu, wyznaczeniu i odpowiednim wyposażeniu miejsc postojowych, pól biwakowych, stanic wodnych, miejsc noclegowych i punktów gastronomicznych.

Gmina powinna wspierać obsługę tranzytowego ruchu turystycznego, która powinna polegać na budowie parkingów, punktów gastronomicznych i miejsc noclegowych w miejscach zachęcających do zatrzymania np. w Piecniku i Łowiczu

Wałeckim.

Bardzo atrakcyjnym kierunkiem rozwoju turystyki jest agroturystyka. Pomimo braku preferencji kredytowo-finansowych tego typu przedsięwzięć, daje się zauważyć początki powstawania tego typu oferty np. w rejonie Łowicza Wałeckiego. Korzystne dla tego typu turystyki warunki istnieją w rejonie Piecnika, ale również w innych rejonach gminy, na obszarach, gdzie zabudowa zagrodowa graniczy z terenami atrakcyjnymi przyrodniczo.

W gminie Mirosławiec są duże możliwości rozwoju budownictwa letniskowego. Tereny atrakcyjne dla lokalizacji budownictwa letniskowego są w Piecniku, nad jeziorami Kosiakowo, Drzewoszewo, Gniewosz i Łowicz oraz w rejonie Próchnowa. Adaptowane na cele letniskowe mogą być budynki w miejscowościach Orła, Sadowo i Setnica.

5. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.

5.1. Zaopatrzenie w wodę.

W związku z tym, że stan zwodociągowania gminy jest dobry, planuje się jedynie doprowadzenie sieci wodociągowej z Bronikowa do Jadwiżyna oraz połączenie studni w Jabłonowie poprzez kolonię Piecnik do Piecnika i Jabłankowa. Konieczna jest budowa ujęcia i hydroforni w Sadowie.

Integralną częścią funkcjonowania systemu gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę jest „Plan zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla gminy i miasta Mirosławiec”, którym w warunkach specjalnych należy się posługiwać.

5.2. Zaopatrzenie w gaz.

Zgodnie z „Koncepcją programową gazyfikacji gminy Mirosławiec”, opracowaną w 1996 r., miejscowości objęte programem będą zasilane w gaz ziemny zaazotowany z podziałem na 2 rejony:

- ❖ I rejon – obejmujący Łowicz Wałecki, Hanki, Kolonię Hanki, Bronikowo, Jadwiżyn i Próchnowo – z istniejącą siecią miejską średniego ciśnienia w Mirosławcu. Nie przewiduje się rozbudowy istniejących stacji redukcyjno-pomiarowych II stopnia oraz sieci gazowych niskiego ciśnienia, natomiast konieczne będzie zwiększenie przepustowości stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia z 600 Nm³/h do 5000 Nm³/h głównie ze względu na projektowane podłączenie kotłowni wojskowych,
  - ❖ II rejon – obejmujący Jabłonowo, Jabłankowo i Piecnik – z projektowanej stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia w Jabłonowie, o wydajności Q=1600 Nm³/h.
- Zaopatrzenie odbiorców w gaz z sieci średniego ciśnienia poprzez reduktory domowe.

5.3. Odprowadzenie ścieków sanitarnych.

Gospodarkę ściekową na terenie gminy należy rozwiązywać rozpatrując 2 warianty:

- ❖ Wariant I – system grawitacyjno-pompowy z odprowadzeniem ścieków sanitarnych

do jednej centralnej oczyszczalni w Mirosławcu.

W tym systemie, zaproponowanym w „Koncepcji programowej kanalizacji gminy Mirosławiec”, projektuje się budowę:

- kanałów grawitacyjnych $\varnothing$ 200 i $\varnothing$ 150 mm, o łącznej długości około 16,0 km,
- przepompowni ścieków:
  - ✓ P-1 w Drzewoszewie
  - ✓ P-2 w Jabłonowie
  - ✓ P-3 w Jabłonkowie
  - ✓ P-4 w Piecniku
  - ✓ P-5 w Próchnowie
  - ✓ P-6 w Bronikowie
  - ✓ P-7 w Jadwiżynie
  - ✓ P-8 w Kolonii Hanki
  - ✓ P-9 w Hankach
  - ✓ P-10 w Łowiczu Wałęckim
  - ✓ P-11 w Kolonii Kalinówka
  - ✓ P-12 w Kolonii Zacisze,
- rurociągów tłocznych o średnicach $\varnothing$ 125 mm do $\varnothing$ 63 mm i łącznej długości około 30,1 km.

Z bilansu ścieków, przedstawionego w koncepcji, wynika konieczność rozbudowy oczyszczalni w Mirosławcu.

- ❖ Wariant II – lokalne układy kanalizacji sanitarnej z oczyszczalniami ścieków, obsługujące zlewnie grawitacyjne w poszczególnych miejscowościach.

W tym systemie przewiduje się:

- budowę wiejskich oczyszczalni ścieków:
  - ✓ w Drzewoszewie, dla zespołu turystyczno-wypoczynkowego, zgodnie z „Miejscowym planem szczegółowym zagospodarowania przestrzennego”, uchwalonym przez Radę Gminy i Miasta w Mirosławcu dnia 29.09.1993 r.
  - ✓ w Jabłonkowie, z podłączeniem Jabłonowa i Piecnika,
  - ✓ w Bronikowie, z podłączeniem Jadwiżyna Kolonii i wsi Hanki oraz Próchnowa (ze względu na brak odbiornika ścieków oczyszczonych),
- ścieki bytowo-gospodarcze z Łowicza Wałęckiego należy przetoczyć do istniejącej oczyszczalni w Mirosławcu.
- ❖ W pozostałych miejscowościach, ze względu na małe ilości ścieków i pojedynczą rozproszoną zabudowę, gospodarkę ściekową należy prowadzić poprzez:
  - budowę lokalnych, przydomowych oczyszczalni ścieków,
  - gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach bezodpływowych i wywóz do miejskiej oczyszczalni ścieków w Mirosławcu.

Ten sposób utylizacji ścieków należy stosować w miejscowościach: Sadowo, Setnica, Orle, Toporzyk, Nieradz, Kierpnik, Pilów, Kolonia Gniewosz, Kolonia Polne, Kolonia Zacisze, Kolonia Kalinówka, Kolonia Łowicz Wałęcki.

5.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Zwiększenie stopnia pewności zasilania gminy w energię elektryczną należy uzyskać przez doprowadzenie linii 110 kV z Głównego Punktu Zasilania w Drawskim Młynie do GPZ w Mirosławcu.

W planach Energetyki Poznańskiej S.A., w ramach tej inwestycji, jest również budowa Głównych Punktów Zasilania w Człopie i Tucznie.

Należy dążyć do wykorzystania lokalnych źródeł odnawialnej energii poprzez budowę elektrowni wiatrowych z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Dopuszcza się lokalizację nowych stacji transformatorowych służących odbiorowi wytworzonej w urządzeniach energii elektrycznej oraz budowę nowych, a także rozbudowę i modernizację istniejących sieci elektroenergetycznych.

5.5. Energetyka wiatrowa

Na terenach rolniczych, położonych w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica wyznacza się teren lokalizacji elektrowni wiatrowych, wraz ze związaną z nimi infrastrukturą techniczną. Wokół terenu lokalizacji elektrowni wiatrowych wyznacza się strefę ochronną związaną jest z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, wynikającymi z dopuszczalnego poziomu hałasu, odnoszącego się do rodzajów terenów objętych ochroną akustyczną, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na obszarze tym dopuszcza się zmianę części gruntów na cele nierolnicze, jako tereny wskazane do lokalizacji siłowni wiatrowych oraz niezbędnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Z lokalizacji elektrowni wiatrowych wyklucza się tereny, na których możliwe jest wystąpienie negatywnego oddziaływania na istniejącą i potencjalną zabudowę objętą ochroną akustyczną, a także miejsca występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz stref ochronnych od tych miejsc.

Przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie lokalizacji elektrowni wiatrowych należy uwzględnić następujące wytyczne:

- 1) Maksymalna wysokość wieży elektrowni wiatrowej do 145 m, przy czym wraz z wirnikiem w jego skrajnej pozycji pionowej do 210 m.*
- 2) Wymagane jest łagodzenie skutków krajobrazowych. Zaleca się wprowadzenie wymogu zapewnienia jednakowego lub podobnego wyglądu konstrukcji turbin oraz kolorystyki ograniczającej ich widoczność, a także lokalizowania elektrowni wiatrowych w sposób nieprzysłaniający istniejących dominant krajobrazowych i historycznych układów osadniczych oraz położenie poza istniejącymi osiami widokowymi. Na ograniczenie oddziaływania widokowego planowanej inwestycji wpłynie także poprawne, geometryczne rozmieszczenie siłowni. Należy przeprowadzić szczegółową analizę krajobrazową, która oceni wpływ planowanych elektrowni wiatrowych na krajobraz kulturowy sąsiednich miejscowości.*
- 3) Uwzględnić uwarunkowania wynikające w ochrony krajobrazu kulturowego i zabytków zawarte w rozdziale II.4.3. i II.4.4. W obrębie obszaru występują zewidencjonowane stanowiska archeologiczne. Obowiązuje uzgadnianie z właściwymi służbami ochrony zabytków (przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu*

na budowę) wszelkich prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu.

- 4) Należy uwzględnić sąsiadujące z obszarem zmiany Studium występowanie obszarów chronionych oraz zachować bezpieczną odległość planowanych siłowni od granic przedmiotowych i planowanych form ochrony przyrody. Zapewni to ochronę występujących w granicach opracowania oraz w jego sąsiedztwie chronionych siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk roślin i zwierząt objętych ochroną.
- 5) Przesył energii elektrycznej pochodzącej z planowanej farmy wiatrowej należy zapewnić poprzez sieć linii elektroenergetycznych. Należy zachować określone w przepisach wielkości strefy wolnej od zabudowy oraz wielkości natężenia pola elektroenergetycznego.
- 6) Przed wydaniem pozwolenia na budowę, lokalizację obiektów o wysokości równej i większej niż 50,0 m npt. należy zgłosić do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP (zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie).

Szczegółowe zasady i warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych zostaną określone w planie miejscowym.

Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych jest działaniem zgodnym z polityką energetyczną i ekologiczną Polski.

5.6. Zaopatrzenie w ciepło.

Nie przewiduje się budowy nowych systemów ciepłowniczych. W miarę postępu gazyfikacji gminy, w celu ochrony powietrza atmosferycznego oraz podniesienia standardu wyposażenia mieszkań, należy stosować w ogrzewnictwie paliwo gazowe.

5.7. Odprowadzenie ścieków deszczowych.

W celu ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem układy kanalizacji deszczowej w Mirosławcu należy wyposażyć w osadniki piasku i błota z odolejaczami przed wylotami do odbiorników.

5.8. Gospodarka odpadami stałymi.

W gminie i mieście funkcjonuje zorganizowana gospodarka odpadami stałymi prowadzona przez Spółkę Robót Publiczno-Drogowych w Mirosławcu.

Śmieci, gromadzone w kontenerach (pojemnikach), są wywożone na zmodernizowane gminne wysypisko odpadów.

W odniesieniu do gospodarki odpadami zakłada się postępowanie zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie oraz przepisami lokalnymi.

5.9. Telekomunikacja.

Dalszy rozwój usług telekomunikacyjnych uzależniony jest od wyników badań marketingowych na terenie gminy.

Wstępnie planuje się zwiększenie pojemności central telefonicznych o ok. 400 NN.

W zakresie telekomunikacji zakłada się rozwój sieci telekomunikacyjnych i teleinformatycznych zarówno w formie tradycyjnej, jak i wykorzystując nowe technologie. Postuluje się budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej oraz objęcie całego obszaru zmiany Studium, jak i pozostałej części gminy, zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej. Należy przy tym mieć na względzie wymogi ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na te usługi w gminie.

W obrębie obszaru zmiany Studium dopuszcza się prowadzenie podziemnej i nadziemnej sieci telekomunikacyjnej oraz lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej w rozumieniu przepisów odrębnych.

6. Kierunki rozwoju komunikacji.

6.1. Komunikacja drogowa.

Utrzymanie i rozwój jakościowy istniejącego układu komunikacyjnego umożliwi gminie utrwalenie ważnych powiązań zewnętrznych i sprawną obsługę wewnętrzną.

W komunikacji wewnętrznej ważne są przede wszystkim powiązania społeczno-gospodarcze z siedzibą gminy, jako ośrodkiem usługowo-administracyjnym.

W komunikacji zewnętrznej przekształcenia dotyczyć będą przebiegu międzyregionalnej drogi krajowej nr 10 o powiązaniu Szczecin – Piła – Warszawa, w związku ze stopniową modernizacją do parametrów drogi ekspresowej.

Droga nr 10 znajduje się w wykazie dróg ekspresowych rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 roku.

Z pośród alternatywnego przebiegu, na rysunku studium przedstawiono jako wariant I południowy przebieg obejścia miasta Mirosławiec o długości 5,2 km, który wynika z opracowanego w 1992 roku przez TRANSPROJEKT WARSZAWA „Studium techniczno-ekonomicznego drogi ekspresowej nr 10”.

Jako II wariant przedstawiono przebieg północny. O wyborze winna decydować ocena ekonomiczna, łatwiejsza dostępność terenów oraz możliwości ich pozyskania jak również ocena korzystniejszego wariantu z tytułu potrzeb gminy dokonana przez samorząd.. Ostatecznie wybrany wariant powinien stanowić podstawę uszczegółowionego projektu przebudowy drogi nr 10 do parametrów drogi ekspresowej.

Zagospodarowanie rejonu otoczenia drogi nr 10, do czasu jej modernizacji, dotyczyć powinno poprawy bezpieczeństwa ruchu i ochrony środowiska.

Można to osiągnąć poprzez budowę niezbędnych urządzeń obsługi ruchu i podróźnych. Zadać należy o sprawność urządzeń odwadniających i pielęgnację zieleni przydrożnej.

Droga wojewódzka nr 177 wymaga programu poprawy nawierzchni, zagospodarowania poboczy i realizacji parkingów przydrożnych.

Sieć dróg powiatowych i gminnych zapewnia właściwą obsługę wszystkich

miejsowości oraz możliwość racjonalnego rozwoju struktur przestrzennych.

Ulepszenie nawierzchni wskazane jest na drodze powiatowej nr 29108, prowadzącej do Toporzyka.

Realizacja elektrowni wiatrowych wymaga wykonania infrastruktury, która umożliwi realizację samej inwestycji, a następnie jej sprawne funkcjonowanie. Konieczne jest zapewnianie swobodnego dojazdu do poszczególnych turbin wiatrowych, poprzez projektowaną sieć dróg wewnętrznych. Ustala się ponadto zachowanie istniejącej sieci dróg publicznych. Planowane drogi na obszarach związanych z osnową ekologiczną, na odcinkach przecinających cieki i/lub rowy melioracyjne, należy wyposażyć w przepusty umożliwiające swobodną migrację małych zwierząt.

6.2. Zagadnienia komunikacyjne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego winny uwzględniać poniższe zasady zabudowy związane z drogami, zasady połączeń komunikacyjnych oraz ustalone klasy dróg.

A. Zasady zabudowy.

Budynki przeznaczone na pobyt ludzi powinny być wznoszone poza zasięgiem uciążliwości drogi /hałas, wibracja, zanieczyszczenie powietrza/, określonej w przepisach o ochronie i kształtowaniu środowiska. Lokalizacja w zasięgu uciążliwości winna być poprzedzona analizą możliwości zastosowania środków technicznych eliminujących uciążliwości.

Minimalną odległość obiektów budowlanych od zewnętrznej krawędzi jezdni reguluje ustawa o drogach publicznych /Dz. U. nr 14 z 1985 roku z późniejszymi zmianami/. Odległości te określa tabela:

Rodzaj drogi	Na terenie zabudowy miast i wsi	Poza terenem zabudowanym
droga ekspresowa	20 m	40 m
droga krajowa	10 m	25 m
droga wojewódzka i powiatowa	8 m	20 m
droga gminna	6 m	15 m

Odległości podane w tabeli wyznaczają więc strefę wyłączoną z wszelkiej działalności budowlanej, wyznaczoną położeniem linii zabudowy.

W studium, na długości przewidywanego przebiegu drogi ekspresowej s-10 przez obszar gminy, określono strefę szerokości 200 metrów jako pasmo przekształcenia tej drogi. Jako pas wyznaczający pożądaną strefę wyłączoną z wszelkiej działalności budowlanej przyjęto:

- 60 m na terenie zabudowy miast i wsi,
- 100 m poza terenem zabudowanym.

B. Zasady połączeń komunikacyjnych.

W celu zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego, należy stosować warunki połączeń dróg i odstępów pomiędzy skrzyżowaniami oraz warunki stosowania zjazdów, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2.03.1999 roku w sprawie warunków technicznych, jaki powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie /Dz. U. nr 43 z 1999 roku poz.430/.

Włączenie do drogi wojewódzkiej terenów aktywizacji gospodarczej należy wyposażyć w pasy włączenia i wyłączenia oraz pasy dla pojazdów skręcających w lewo.

C. Klasy dróg określone w układzie komunikacyjnym gminy.

Układ drogowy	Klasa drogi i jej symbol	Kategoria drogi	Numer drogi	Realizowane połączenia drogi
Podstawowy	Droga ekspresowa „S”	Droga krajowa	10	Międzyregionalne /międzynarodowe/
	Droga główna „G”	Droga wojewódzka	177	Regionalne i międzygminne z obsługą siedziby gminy
	Droga zbiorcza „Z”	Droga powiatowa	29113, 29214/na odcinku Próchnowo-Piecznik/, 29211	Międzygminne
Obsługujący	Droga lokalna „L”	Droga powiatowa	29214/Próchnowo-Jamienko/, 29101, 29102, 29108, 29115 oraz odc. drogi kraj. nr 10 przebiegający przez Mirosławiec, zastąpiony obwodnicą	Międzygminne i lokalne w obszarze gminy
	Droga dojazdowa „D”	Droga gminna i pozostałe drogi dojazdowe		Dojazd w obszarze gminy do zespołu budynków i obiektów

6.3. Komunikacja rowerowa.

Należy dążyć do budowy gminnych tras rowerowych, które uzupełnią tradycyjne systemy komunikacji i wpłyną na atrakcyjność turystyczną gminy oraz rozwój obszarów rekreacyjnych. Gminny układ tras rowerowych powinien uzupełnić wyznaczony przebieg trasy regionalnej R-4.

Komunikacyjna obsługa Mirosławca przy pomocy roweru możliwa będzie poprzez przeznaczenie na drogę rowerową skrajnych pasów ulic lub ciągów pieszych z organizacją niezbędnych stanowisk i parkingów rowerowych.

IV. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY.

1. Cele polityki przestrzennej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, jest natomiast dokumentem planistycznym obejmującym obszar całej gminy, umożliwiającym prowadzenia skoordynowanej polityki przestrzennej na jej obszarze. Jest więc aktem samorządu i wszystkich jego organów i służyć będzie czynnościom tych organów, związanym z prowadzeniem polityki przestrzennej, umożliwiającym, między innymi, podejmowanie decyzji o kolejności tworzenia odpowiednich przepisów gminnych.

Celem polityki przestrzennej jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy, przede wszystkim poprzez:

- racjonalne wykorzystanie uwarunkowań rozwojowych gminy,
- eliminowanie uwarunkowań hamujących rozwój, szczególnie barier funkcjonalno-przestrzennych,
- dbałość o utrzymanie i podnoszenie walorów środowiska przyrodniczego, a przede wszystkim eliminowanie zagrożeń tego środowiska,
- zabezpieczenie rozwoju i podnoszenie poziomu życia ludności, w tym przede wszystkim poprzez przygotowanie terenów mieszkaniowych, usług i działalności gospodarczej o odpowiednim standardzie wyposażenia infrastrukturalnego,
- *wykorzystanie istniejącego potencjału południowej części gminy poprzez wyznaczenie nowego kierunku rozwoju gminy opartego o produkcję energii ze źródeł odnawialnych.*

2. Tereny rozwojowe.

2.1. Tereny mieszkaniowe.

Jednostki osadnicze gminy Mirosławiec charakteryzują się tym, że w swej strukturze posiadają obszary o zabudowie ekstensywnej. Ze względów ekonomicznych, w pierwszej kolejności należy dążyć do intensyfikacji zabudowy, umożliwiającej prawidłowe wykorzystanie istniejącej lub projektowanej infrastruktury technicznej, przede wszystkim na obszarach wykształconych zlewni.

Możliwość wykorzystania takich terenów istnieje przede wszystkim w miejscowościach: Mirosławiec, Hanki i Piecnik.

W innych miejscowościach również istnieje możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej, uzupełniającej, przede wszystkim zagrodowej.

W obrębie wsi Hanki studium wyznacza obszar pod zabudowę mieszkaniową, jako kontynuacja zabudowy wzdłuż drogi prowadzącej do miejscowości. Ustala się kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do architektury i gabarytów typowych dla osadnictwa wiejskiego.

Ustala się następujące wskaźniki dotyczące zagospodarowania i zabudowy na tych terenach:

- wysokość zabudowy do 12 m npt.,
- intensywność zabudowy do 50 % powierzchni działki lub terenu,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej 40 %,
- dachy dwuspadowe lub wielospadowe, symetryczne w profilu, o nachyleniu połaci od 30° do 48°.

Szczegółowe zasady zabudowy i zagospodarowania terenu zostaną ustalone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

2.2. Tereny działalności gospodarczej.

Na potrzeby działalności gospodarczej najlepiej predestynowane są istniejące tereny z obiektami kubaturowymi lub bez nich, uzyskiwane w trakcie procesów przekształceń własnościowych prowadzonych poprzez stymulację tego procesu lub w sposób naturalny. Tereny te z reguły posiadają choć częściowe rozwiązania infrastruktury technicznej umożliwiające szybkie ich uruchomienie.

Celowe więc wydaje się dalsze stymulowanie, poprzez instrumenty dostępne samorządowi, procesów przekształceń tych obszarów. Dotyczy to również wtórnych przekształceń poprzez preferowanie działalności w danym okresie czasu najbardziej opłacalnej i generującej możliwie najwięcej miejsc pracy.

Drugim kierunkiem polityki w tym zakresie na terenie gminy wydaje się być wyznaczanie terenów działalności gospodarczej z możliwością zabudowy mieszkaniowej, co daje impuls do tworzenia własnych miejsc pracy. Należy przy tym zachować odpowiednie proporcje pomiędzy funkcją mieszkaniową a działalnością gospodarczą, przede wszystkim dopuszczając taką działalność, która nie będzie stwarzała zbyt dużych uciążliwości.

3. Rolnicza przestrzeń produkcyjna.

Z uwagi na konieczność oceny przydatności gleby na potrzeby produkcji rolnej w aspekcie ekonomicznym, wydaje się celowe zachowanie i ochrona tych obszarów, które pozwalają na koncentrację produkcji rolnej i zapewniają możliwie najwyższy zysk. Racjonalne wyłączenie gleb generujących mały zysk, spowoduje koncentrację sił i środków na obszarach wydajnych a przeznaczenie wyłączonych gleb z produkcji na inne cele.

Rejonami koncentracji najlepszych gleb w gminie są rejon Próchnowa i Jabłonkowa i te obszary należy chronić. Ponieważ jednak rejon Próchnowa i Jabłonkowa, z uwagi na walory przyrodnicze, posiada predyspozycje do rozwoju turystyki, wypoczynku i rekreacji, toteż należałoby uwzględnić w tym rejonie obie funkcje, poprzez przeznaczenie na potrzeby turystyki, wypoczynku i rekreacji gleb gorszych.

4. Lasy.

Lasy stanowią ogromne bogactwo gminy Mirosławiec: z jednej strony bogactwo gospodarcze a z drugiej walor przyrodniczy podnoszący w znaczącym stopniu

atrakcyjność gminy. Cechą odpowiedniej polityki, godzącej te kierunki konieczne dla rozwoju gminy, winno być:

- prowadzenie gospodarki leśnej w sposób nie zagrażający konieczności czasowych wyłączeń terenów predysponowanych do rozwoju turystyki, wypoczynku i rekreacji,
- zalesianie gleb nie przydatnych lub mało przydatnych na potrzeby rolnictwa,
- preferowanie działalności gospodarczej wykorzystującej drewno i przetwarzającej go w maksymalnym stopniu,
- preferowanie działalności gospodarczej przetwarzającej runo leśne.

5. Turystyka, rekreacja i wypoczynek.

Turystyka, stanowiąca jeden z najważniejszych kierunków rozwoju gminy Mirosławiec, wymaga działań wielopłaszczyznowych, aby efekty gospodarcze były dla gminy wymierne. Przede wszystkim należy dążyć do rozwoju szerokiego wachlarza usług turystycznych. Poza turystyką pobytową czy to w formie tradycyjnych wczasów czy agroturystyki, należy równolegle stymulować rozwój wszelkiego rodzaju turystyki kwalifikowanej: żeglarstwa, turystyki pieszej, rowerowej, jak również łowiectwa i zbieractwa. Wszystkie te rodzaje wspomagają i wzbogacają turystykę pobytową, która ze względów klimatycznych może być realizowana jedynie w ciągu około trzech miesięcy w roku.

Typując obszary preferowane do rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku kierować się należy kryteriami atrakcyjności terenów dla wypoczywających, jak również analizą zagrożeń wzmożonego ruchu wypoczywających dla środowiska.

Umiejętne wyważenie tych problemów zagwarantuje możliwość przeznaczenia części obszarów gminy do zagospodarowania turystycznego, ale równocześnie uchroni przed możliwością degradacji środowiska przyrodniczego.

Preferowanymi obszarami do zabudowy letniskowej są rejon Próchnowa, Piecnika, Łowicza Wałeckiego i jez. Kosiakowo. Większe obszary na potrzeby turystyki, rekreacji i wypoczynku znajdują się w rejonie jezior: Drzewoszewo i Bytyń, przy czym w rejonie jez. Drzewoszewo z dopuszczeniem wszelkiej zabudowy kubaturowej związanej z tymi funkcjami, natomiast w rejonie jez. Bytyń bez prawa indywidualnej zabudowy letniskowej. Miejscowości Orla, Sadowo i Setnica preferowane są do przekształceń istniejących funkcji mieszkaniowych na letniskowo-rekreacyjną.

W celu uatrakcyjnienia obszarów turystycznych na obrzeżu rezerwatu Bytyń Wielki, poza poszerzeniem terenów o rejon jezior Głębokiego i Bobkowego w ramach podnoszenia rangi ochrony terenów przyrodniczych, należy przeprowadzić analizę funkcjonowania zapisów regulacyjnych rezerwatu i poczynić starania prawne w Ministerstwie Ochrony Środowiska o ewentualne zmiany / np. wyznaczenie szlaku łodzi wiosłowych na linii Drzewoszewo – Próchnowo.

6. Komunikacja.

Działania gminy powinny zostać ukierunkowane na:

- poprawę standardu dróg gminnych i promocję gminnej sieci dróg rowerowych,
- pozyskiwanie środków pozagminnych na modernizację dróg powiatowych, uwzględniającą drogi rowerowe jako element pasa drogowego,
- pozyskiwanie środków pozagminnych na promocję i budowę regionalnej trasy rowerowej R4 w obszarze gminy, jako elementu rowerowego szlaku wiążącego Drawieński Park Narodowy z Drawskim Parkiem Krajobrazowym,
- aktywne uczestnictwo w procesie przebudowy drogi nr 10 do parametrów drogi ekspresowej.

7. Infrastruktura techniczna.

Podniesienie poziomu systemów infrastruktury technicznej winno zajmować w działaniach samorządu znaczące miejsce. Z uwagi na walory przyrodnicze gminy, ochrona ich jest możliwa jedynie przy dostatecznym rozwoju infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim z zakresu gospodarki ściekami.

Przyjęcie jednego z wariantów systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków określonych w punkcie III.5 będzie wyborem uzależnionym od budżetu gminy oraz kolejności realizacji. Niemniej każdy z tych wariantów prowadzi do tego samego efektu końcowego – ochrony zasobów przyrodniczych gminy oraz podniesienie poziomu jakościowego życia mieszkańców.

Wszystkie elementy infrastruktury technicznej winny być realizowane wg określonych w punkcie III.5 kierunków rozwoju infrastruktury technicznej.

8. Program i zasady opracowań planistycznych na obszarach typowanych do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

I. TURYSTYKA.

Z uwagi na podstawowy kierunek rozwoju gminy Mirosławiec, w programie prac planistycznych opracowania z tej dziedziny traktowane winny być priorytetowo.

1. Na terenie gminy Mirosławiec wyznacza się obszary, dla których istnieje obowiązek sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Podzielone one zostały na:
  - 1) obszary, dla których opracowanie obowiązkowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się w częściach; podział obszaru na części następować może w przypadkach wystąpienia okoliczności określonych w art. 13 ust.2 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym, a kryterium określenia granic częściowego opracowania winny być uwarunkowania fizjograficzne dające podstawy takiego podziału,
  - 2) obszary, które winne być objęte w całości jednym obowiązkowo opracowanym

miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Z uwagi na skalę mapy planszy podstawowej (1:25000) oraz ważny charakter tych opracowań, szczegółowy zakres obszarowy terenów objętych obowiązkiem sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przedstawiono na załącznikach graficznych do niniejszego punktu. I tak:

ad. pkt 1 :

- wieś Jabłonowo – obszar oznaczony nr 1,
- wieś Jabłonowo – obszary oznaczone nr 2, 3 i 4,
- wieś Łowicz Wałecki – obszar oznaczony nr 5,

ad. pkt 2 :

- wieś Łowicz Wałecki – obszary oznaczone nr 6 i 7,
- wieś Piecnik – obszary oznaczone nr 8, 9 i 10,
- wieś Próchnowo – obszar oznaczony nr 11,
- wieś Próchnowo – obszar oznaczony nr 12.

2. W dalszej kolejności zalecane są opracowania miejscowych planów zagospodarowania terenów o preferencjach zabudowy letniskowej w Próchnowie, Piecniku, Łowiczu Wałeckim, rejonie Drzewoszewa i rejonie jez. Kosiakowo.
3. *Na podstawie przepisów odrębnych, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego należy sporządzić dla obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, obszarów przestrzeni publicznych oraz obszarów gruntów rolnych klas I, II i III, na których lokalizowane będą inwestycje wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne.*

II. GMINA I ŚIEĆ OSADNICZA.

1. Zalecane jest opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru całej gminy, co pozwoli na prowadzenie spójnej polityki przestrzennej na tym obszarze.
2. W przypadku trudności budżetowych celowe jest podjęcie prac nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego poszczególnych jednostek osadniczych w następującej kolejności:
  - 1) miasto Mirosławiec,
  - 2) wsie sołeckie: Łowicz Wałecki i Piecnik,
  - 3) wsie sołeckie: Hanki i Bronikowo,
  - 4) wieś sołecka Bronikowo,
  - 5) wsie sołeckie: Jadwiżyn i Toporzyk
3. W m. Mirosławiec jako priorytetowe opracowania planistyczne zaliczyć należy plany miejscowego zagospodarowania terenów przewidzianych pod rozwój mieszkalnictwa oraz na potrzeby działalności gospodarczej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej.

III. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

Opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z zakresu infrastruktury technicznej wymagają:

- 1) przebieg drogi ekspresowej nr 10 i elementy towarzyszące tej drodze takie jak MOP /miejsca obsługi pasażerów/, węzły, łącznice itp.,
- 2) przebieg regionalnej trasy rowerowej R4 i lokalnej sieci towarzyszącej,
- 3) przebieg magistralnych sieci wody, kanalizacji sanitarnych i deszczowych, elektroenergetycznych, telekomunikacyjnych, ciepłowniczych, gazowych itp. biegnących poza pasami rozgraniczającymi drogi; dopuszczalne jest opracowywanie miejscowych planów na wyodrębnione funkcjonalnie odcinki wynikające z szerszych opracowań koncepcji funkcjonalno-przestrzennych.

IV. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.

Po zakończeniu opracowania waloryzacji przestrzeni przyrodniczej gminy Mirosławiec, na rezerwaty i inne obszary ochrony wynikłe z tego opracowania, winny być opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

V. ROLNICTWO.

1. Na obszary użytków rolnych posiadających grunty klasy II i III, określonych w studium jako obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej bez prawa wyłączeń z produkcji rolnej, należy opracować miejscowe plany zagospodarowania obszarów wyłączonych z zabudowy.
2. Dla użytków rolnych, określonych w studium jako obszary rolnicze nie przewidziane do intensywnej produkcji, należy prowadzić następującą politykę opracowań planistycznych:
  - a. w przypadkach potrzeby zakładania siedlisk zagrodowych na styku z wiejskimi terenami zabudowanymi, ustalenie przeznaczenia terenu i zasad jego zagospodarowania, w myśl obowiązujących przepisów może odbywać się w oparciu o decyzje administracyjne,
  - b. w innych przypadkach na tereny te, które miałyby być wyłączone z produkcji rolnej, wymagane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
3. *Dla terenu lokalizacji elektrowni wiatrowych w rejonie wsi Hanki, Jadwizyn i Setnica gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Dla przedmiotowego obszaru dopuszcza się częściowe zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne w miejscach uzasadnionych posadowieniem wież elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną i drogami dojazdowymi. Obszary te zostaną wskazane w planie miejscowym.*

9. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

Na obszarze objętym przedmiotową zmianą Studium nie są planowane zadania służące realizacji celów publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Przedmiotowy obszar nie jest także objęty programami rządowymi, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu

przestrzennym (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 199, ze zm.). Nie są tu również planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wpisane do programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ww. ustawy.

Dopuszcza się, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na obszarach wyłączonych z zabudowy lokalizowanie wyłącznie inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej. Lokalizowanie tych inwestycji na pozostałych obszarach jest możliwe pod warunkiem podjęcia działań minimalizujących ewentualne kolizje z istniejącym i planowanym zagospodarowaniem terenu.

10. Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefą ochronną

Budowa urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, jakimi są elektrownie wiatrowe, jest działaniem służącym zrównoważonemu rozwojowi i ochronie środowiska. Pozwala na pozyskiwanie energii w sposób znacznie mniej szkodliwy w stosunku do metod konwencjonalnych.

Przedmiotem niniejszej zmiany Studium jest przede wszystkim wyznaczenie obszaru lokalizacji elektrowni wiatrowych, wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Obszar ten zlokalizowany jest na terenach rolniczych, położonych w rejonie wsi Hanki, Jadwiżyn i Setnica. Wokół terenu lokalizacji elektrowni wiatrowych wyznaczono strefę ochronną. Tereny przeznaczone pod lokalizację elektrowni wiatrowych zostały wyznaczone poza terenami istniejącej i projektowanej zabudowy, objętej ochroną akustyczną.

V. UZASADNIENIE WRAZ Z SYNTEZĄ USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

Niniejsza zmiana Studium ma charakter częściowy, ograniczony do terenu określonego w uchwale Nr XXXIX/330/2014 Rady Miejskiej w Mirosławcu z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mirosławiec. Obejmuje ona obszar o powierzchni ok. 570 ha, zlokalizowany w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica. Został on graficznie oznaczony na jednolitym rysunku Studium, stanowiącym integralną część niniejszego dokumentu.

Przedmiotowa zmiana Studium przeznaczona jest do obszar położony w południowej części gminy Mirosławiec, w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica, na teren lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Lokalizacja inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii jest inwestycją, która zapewni w przyszłości optymalny i szybki rozwój oraz pełne wykorzystanie własnego potencjału rozwojowego gminy, przy jednoczesnym poszanowaniu i zachowaniu równowagi przyrodniczej, środowiskowej i społecznej, zgodnie z zasadami ekorozwoju. Zmiana Studium została wprowadzona w formie jednolitej, uwzględniającej naniesione zmiany. Dla odróżnienia od pierwotnego studium, tekst zmiany został oznaczony kolorem i kursywą, natomiast rysunek został uzupełniony o dodatkowe ustalenia doprecyzowujące i uzupełniające ustalenia studium z 2002 roku.

W aktualnej zmianie Studium ograniczono się do ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego dla terenu zgodnego z zakresem przestrzennym ww. uchwały wywołującej. Wyznaczono obszar, na którym przewiduje się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kW (elektrownie wiatrowe) oraz ich strefy ochronne.

Uzupełniono także dokument o pojedyncze ustalenia w zakresie ochrony środowiska i przyrody o nowe elementy, będące w związku z projektowaną inwestycją. Uaktualniono ponadto zapisy dotyczące dziedzictwa kulturowego i zabytków. Ze względu na przedmiot zmiany studium dokonano także jego uzupełnienia w zakresie rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej dla obszaru objętego przedmiotową zmianą.

Teren lokalizacji elektrowni wiatrowych został wyznaczony na podstawie uwarunkowań. Wskazany teren ma korzystne warunki wiatrowe oraz ukształtowanie i pokrycie terenu. Teren ten położony jest poza obszarowymi formami ochrony przyrody ustanowionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Przyjmuje się, że powierzchnia gruntów rolnych zajęta pod jedną sztukę elektrowni wiatrowych, zajmuje ok. 2000 m² (do powierzchni tej nie wlicza się drogi dojazdowej). Wskazuje się, aby drogi dojazdowe do poszczególnych elektrowni wiatrowych lokalizowane były w pierwszej kolejności w miejscach dróg istniejących. W przypadku braku takiej możliwości, należy wyznaczyć ich przebieg na gruntach rolnych. Zaleca się, aby powierzchnia gruntów planowanych do zmiany przeznaczenia była możliwie najmniejsza. W związku z tym, że siłownie wiatrowe należą do inwestycji o niskim stopniu terenochłonności, ich realizacja na przedmiotowym terenie nie spowoduje istotnych strat w rolnictwie.

Wokół terenu lokalizacji elektrowni wiatrowych została wyznaczona strefa ochrona

związana z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowania i użytkowaniu terenów. Tereny znajdujące się w jej zasięgu będą mogły być nadal wykorzystywane rolniczo, bez możliwości lokalizacji zabudowy objętej ochroną akustyczną.

Wyznaczony teren lokalizacji elektrowni wiatrowych powinien być objęty opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który szczegółowo określi miejsca lokalizacji elektrowni wiatrowych i dróg dojazdowych oraz warunki zabudowy i zagospodarowania terenów.

W wyniku dokonanej zmiany Studium możliwa jest lokalizacja elektrowni wiatrowych na terenach rolnych. Poza tym zachowuje się dotychczasową strukturę przestrzenną. Wprowadzenie elektrowni wiatrowych na tereny użytkowane rolniczo w rejonie miejscowości Hanki, Jadwiżyn i Setnica będzie działaniem proekologicznym, mającym wpływ na rozwój gospodarczy gminy. Inwestycja ta ma ponadto swoje racjonalne uzasadnienie – wypełnienie przez Polskę Dyrektywy Unijnej w sprawie promowania energii elektrycznej produkowanej z odnawialnych źródeł energii, obligującej ją do osiągnięcia minimalnego procentowego udziału energii z zasobów odnawialnych. Do osiągnięcia jednak tego poziomu niezbędne są nowe inwestycje, w tym w energetykę wiatrową.

Przyjęte w niniejszej zmianie Studium ustalenia są wystarczające do dalszego doprecyzowania niezbędnych kwestii przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, którego opracowanie nie jest obligatoryjne, natomiast wskazane przynajmniej dla wyznaczonego w Studium terenu lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą. Wskazany w zmienianym Studium zamiar sporządzenia miejscowego planu, zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ma na celu wprowadzenie zakazu zabudowy związanej ze stałym pobytym ludzi na terenach, na których oddziaływanie akustyczne będzie przekraczało normy określone w przepisach odrębnych.

Nie ustalono, z uwagi na brak występowania uwarunkowań wskazujących na konieczność dokonania takich ustaleń:

- 1) Obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz osuwania się mas ziemnych,
- 2) Obiektów i obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
- 3) Obszarów pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujących na nich ograniczeń prowadzenia działalności gospodarczej,
- 4) Obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- 5) Granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- 6) Obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.